

**Augustini Barbosae ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Dvo Priores Decretalivm Libri Continentvr

Barbosa, Agostinho

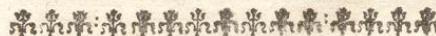
Lugduni, 1669

29. De officio & potestate iudicis delegati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95263](#)

beneficiatus, qui habet annexam Parochialem suo Canonicatu, vel beneficio, non intitulatur in Parochiali, sed in Canonicatu, vel beneficio, cui est annexa accessoriæ, & in perpetuum, Franch. in c. 1. n. 7. versic. non obstat, de filiis Presbyt. lib. 6. Nicol. Garc. p. 11. e. 6. n. 193. nec deputat Vicarium temporalem ob causam, vel ad certum tempus, ob quam, vel usque ad quod Vicaria durat, quasi cessante causa, vel tempore elapslo possit Parochianus curam per se exercere, prout in terminis cap. cim ex eo 34. de elec. lib. 6. sed deputat Vicarium, quanvis temporalem, necessariò tamen ponendum, qui licet ex consuetudine immemoriali, seu priuilegio possit esse ad eius nutum amouibilis, Vicaria tamen est perpetua erecta; nihil enim inconuenit, nec contrarietatem implicat quod Vicarij dicantur temporales & Vicaria perpetua ut, quia eodem modo Vicarius Episcopi temporalis est, & tamen Vicariatus dignitas perpetua indicatur, Gabr. confil. 32. n. 1. 9. vol. 2. quem refert Sbroz. de officio Vicarij, lib. 1. q. 4. in fine. Sic etiam procedit Sacrae Congregationis decisio suprà relata pro eadem prima opinione affirmativa, dum habet Vicarium amouibilem in exercitu curarum animarum arguere curam esse penes deputatum, quod manifestè ostenditur in eius fine, dum ibi dicitur, quod residere ipse deputans teneatur, ut refert Nicol. Garc. d. n. 179.

De Officio, & potestate indicis delegati.

TIT. XXXIX.

S V M M A R I V M .

- 1 Doctores referuntur super hanc rubr. scribentes, & de illius materia agentes citantur, n. 2.
- 2 Officium aliquando accipitur pro eo quod voluntarie, seu liberaliter fit.
- 3 Officium nonnunquam designat beneficium quod amicis exhibemus, & quod homo homini in quantum homo est, praefat.
- 4 Officium frequentius sumitur pro eo quod unusquisque pro sua conditione, sive publica, sive priuata obligatione facere tenetur, & ei conuenit.
- 5 Officium paternum, seu pietatis officium inter parentes dicitur obligatio illa, qua parentes tenentur filias in matrimonium collocare, heredēsve instituere.
- 6 Officium vocatur obsequium illud, quod libertas patrone praefare tenetur.
- 7 Officium diuinum appellantur inter Ecclesiasticos Hora Canonica.
- 8 Officia in iure appellantur tam beneficia Ecclesiastica, quam etiam alia munera non solum publica, sed etiam priuata, licet sint vilia.
- 9 Officium in quo differant, ostenditur.
- 10 Declatur l. legatis 65. §. si ex officio, ff. de legat. 3.
- 11 Potestas sive potentia derivatur à verbo, possum, potes.
- 12 Potestatis nomen latissimum est plura significans, solumque distinguitur ratione materie.
- 13 Potestatis verbum aliquando per antonomasiā merum imperium significat.
- 14 Verba, officio, & potestate, in hac rubr. posita, in quo sensu intelligantur absque eo quod alterum abscederet, ostenditur.
- 15 Verbum, potestate, quare in hac rubr. appositorum fuerit, cum in illa ff. de officio eius, quæ hunc responder, omisso reperiatur, ostenditur.
- 16 Delegatus in iure aliquando appellatur ille, qui vice alterius creditoris datus est.
- 17 Delegatus index aliquando idem est atque index datus.
- 18 Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Bald. Panorm. Felin. Dec. Büt. Barbat. Anch. Guid. Papæ, & Peregrin. lib. 1. variar. Guillelm. Durand. in breviario aureo iuris Canonici, fol. 30. Ioan. de Londris in breviario Sanctorum Canonum, fol. 165. Petr. de Ravenna in compendio iuris Canonici, Martin. Mefnart. in epitome Decretal. fol. 28. verso, Daniel. Venator. in analysi postremi iuris Ecclesiast. enarrat. pag. 80. nouissime Honor. lib. 1. summ. in Decretal. omnes sub hac rubr. Et volum. 2. repetitionum in iure Canonico ad primum Decretalium librum, Franciscus Colcius, & Quintil. Mandos. in appendice.
- 19 De materia huius tituli agunt Guillelm. Durand. in speculo iuris, lib. 1. part. 1. sub tit. de indice delegato, & apud Hispanos l. 19. tit. 4. part. 3. Kirchou. & Donat. à Fina tom. 1. communium opin. lib. 1. tit. 22. Praxis Episcop. part. 1. verbo, delegatus, Ioan. Francisc. Leo in thesauro fori Ecclesiast. part. 2. cap. 2. de potestate, & iurisdict. delegata, & Nanar, lib. 1. conf. sub hoc sit. decem ponit confilia, & tria Jacob. de Graffis tom. 2. confiliorum, lib. 1.
- 20 Officio.] Omissa illius etymologia, de qua S. Thom. 2. 2. quæst. 186. artic. 3. Decius in hac rubr. num. 3. Abb. in cap. post cessionem, num. 2. de probat. Bolognet. in rubr. num. 37. & 38. ff. de officio eius; Vertus. & Brisson. verbo officium, sciendū est quod licet aliquando præ eo accipiat quod voluntarie, seu liberaliter fit, vt in l. 1. ff. mandati, l. in commodato, §. sunt, ff. commodati, indequæ beneficium designat quod amicis exhibemus, & quod homo homini in quantum homo est, praefat, l. seruus, 76 ff. de servis export. unde officioli dicti, & Cicer. lib. 5 de Amicitia, ait odiosum sanè genus hominum officia exprobantiv. Frequentius tamen & proprius officium pro eo sumitur quod unusquisque pro sua conditione sive publica, sive priuata obligatione facere tenetur, & ei conuenit, vt ante alios definit idem Cicer. lib. de iure. relatus à Panormit. ubi proximè, inquit, esse id quod natura, vel lege implete necesse est, & est text in l. 1. ibi, debitum officium, C. de bīs, quibus ut indign. l. 2. §. 1. in fine, ibi, officium, quod in se recipit, implaret ff. de recept. arbitri. l. officio, & ibi gloss. C. de negot. gestis, tradunt post Abb. & Bolognet. ubi sub Corras. lib. 7. miscel. alias lib. 1. epistolic. cap. 21. n. 2. Cæſ. Costan. lib. 2. de variis ambiguit. iuris cap. 9. Duaren. & alij, quos referr, & sequitur D. Barbos. in l. 1. p. 4. mm. 13. ff. sol. t. marim. Sic inter parentes & liberos dicitur paternum officium, & pietatis officium obligatio illa, qua parentes tenentur filias in matrimonium collocare, heredēsve instituere, l. vlt. C. de dotis promiss. iuncta l. qui liberos 18 ff. de ritu nupt. l. 2. ff. de inoff. testam. inter patronum & libertum obsequium illud quod libertus patrono præstare,

præstare tenetur, officium vocatur. d. l. officio, C. de negot. gestis, l. si non forte 26. §. libertus, ibi, Sed cum officium, iuncta gloss. ff. de condit. indeb. Inter Ecclesiasticos Hora Canonica quotidie necessarij recitanda diuinum Officium appellantur, sicut & matutinum, seu vespertinum cap. 1. de celeb. Missar. c. vlt. 12. diff. & alibi sacerdotale officium dicitur in cap. lan. i. b. 2. hoc tit. itenque beneficium dari propter officium, in 9 c. ultim. de script. lib. 6. Et denique ex eadem ratione tam beneficia Ecclesiastica, quā etiam alia munera non solum publica, sed etiam priuata, licet sint vilia & infima, officia in iure appellantur, quia scilicet omnia sub le certa continent ministeria, ad qua illa obtinens, seu gerens adstrictus vel deputatus est, vt in beneficiis sunt text. in cap. 1. iuncta ratione ibi, Cum unum officium vir dignè, &c. de consuetud. lib. 6. cap. cum singula 32. in princip. iuncto §. prohibemus, de præbend. eod. lib. cap. ad bac 13. eod. tit. in Decretal. cum aliis, de quibus Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 5. §. 11. ex num. 2. & in muneribus publicis probat text. in l. 2. ibi, ex ea pronuntia in qua officium aliquod gerit, ff. de his quibus ut indign. l. si quis officium 38. ff. de ritu nupi. & rubricæ omnes pertinentes ad iudices, seu Magistratus tam sacerulares, quā Ecclesiasticos, quæ ideo per verbum officio, concipiuntur, vt pater lib. 1. Digestorum à tit. de officio Consulis, cum seqq. & lib. 1. Decreptarium, & Sexti à tit. de officio Archidiacomi, & à tit. de officio Vicarii. Ac tandem in muneribus priuatis etiam vilibus sunt text. in l. peculium 65. in princip. ibi, Officia servorum, ff. de legat. 2. lib. legat. 65. & si ex officio, iuncta gloss. 1. ibi, ff. de legat. 3. communiter recepta ex Gam. Lusit. decif. 353. num. 1. profequuntur latè Dec. in hac rubr. num. 3. vbi Sahag. num. 1. Mant. & Bolognet. in d. rubr. ff. de officio eius, num 37. & 38.

10. Cum quibus insuper aduerte quod licet nomen, officium, sic latè & generaliter sumptum, comprehendat omne ministerium alijs necessarij, adimplendum, quamvis per artem exercetur, quod vocata artificium, vt per d. gloss. 1. in d. l. legat. 5. & si ex officio, ff. de legat. 3. in specie tamen, & magis propriè sumptum ab illo differt, vt probat text. in eod. §. ex officio, l. nominatio 24. ff. de mammisi. test. Officium namque in specie significat ministerium quod sine villa arte exercetur, vt textor. & alij similes. Linter artifici, ff. de solutionib. Bolognet. n. 39. ff. de officio eius. In qua propria significatione tractant Iureconsulti de renocatione, diminutione, vel augmento legati quoties sub nomine officij, vel artificij serui legantur, & postea tempore mortis testatoris officium illud, vel artificium mutauerant, quod habebant testamento tempore, & ab eisdem Iureconsulstis generalis regula traditur, quod si seruus ex officio ad artificium, aut denique ex artificio ad aliud artificium tranferit, legatum extinguitur, non ita è conuerso si ex artificio translatus fuerit ad officium, d. l. legatis 65. & si ex officio, vbi gloss. Verbo officium, & verbo factus est l. textoribus 61. ff. de legat. 3. d. l. peculium 65. in princip. ff. de legat. 2. l. si cui 11. versic. prouinde ff. quibus modis ususfruct. amittat. post alios Bolognet. d. num. 39. Cujac. lib. 9. obseruat. c. 17. col. 2. Quia tamen regula retenta magnam patitur difficultatem text. in d. l. legatis. §. si ex offic. vers. non idem, ibi, coqui possea factus est, ex verbis §. sequentis ibi, plura artificia, iuncto ibi, Et alij cogni legati fuerunt, cui confonat text. in l. si qui d. venditor 18. in fine, ibi, Optimum in eo artificium, ff. de edit. edictio, cap. ne tales, ibi, arte & impendis coquorum non indiget, de consecrat. dist. 5. adeò vt Zanett. lib.

Tom. I.

singulare Digestorum, c. 7. coactus fuerit aliter §§. illos legere, ac diuidere, quod tamen est contra omnium librorum fidem, & circa eorum explicationem valde laborant, post scribentes ibi Eman. Soarez lib. 1. obseru. c. 39. Forcat. in penti juris c. 17. Cujac. vbi proxime. Verum ex eius dictis resolute coquos aliquando in solo ministerio, aliquando in artificio haberi, vt Liuius lib. 39 auctor est in illis verbis, ibi, Tunc cognitus vilissimum antiquis mancipium estimatione, & usu in pretio esse, & quod ministerium fuerat ars haberi capti est, & c. iuxta quam distinctionem facile conciliantur iura supra citata nam text. in d. l. legatis, §. si ex officio, intelligitur de coquo propter in solo ministerio, & officio habetur; cetera vero iura de eo loquuntur propter artificio annumeratur, cui explicationi consonat in effectu intellectus gloss. in eod. §. si ex officio, verbo coquus.

Potestate.] A verbo possum potes, sicut & potentia, deriuatur, vt auctor est Petr. Gregor. Syntagn. iuris, lib. 1. cap. 2. num. 3. & lib. 33. cap. 1. numero 1. Nauar. in cap. nouit. notab. 3. num. 80. in fine, de iudic. inde aduertens num. seq. has duas voces in genere 12 sumptus, potestarem scilicet, & potentiam, nihil inter se differre, qua ratione potestatis nomen latissimum est plura significans, solūque distinguunt ratione materia, cui accedit, vt bene probat Iureconsil. potestate verbo 25. ff. de verbis. sign. vbi quinque cūlēdem verbi tradit. significaciones, quas ibidem prosequuntur Alciat. & Rebuff. Panian. de potestate Capitoli prelud. 4. Nauar. d. not. 3. numero 81. Donel. comment. iuris Civilis, lib. 1. cap. 27. §. potestate, ultra quas aliae etiam in iure reperiuntur, de quibus modò citati, & Petrus Gregor. d. lib. 1. cap. 2. num. 5. & 6. Licet autem potestate verbum aliquando per antonomasiam, seu excellentiam merum imperium significet, l. imperium, ff. de iurisdict. omn. indic. ex ratione de qua Corral. ibi, num. 21. Petrus Gregor. lib. 47. cap. 13. numero 5. indequè comproprieti posset consideratio B. roi. in hac rubr. non penult. versic. melius ergo; frequentius tamen importat ius & auctoritatē aliquid faciendi, iuxta illud Matth. 21. Neque vobis dico in qua ego potestate, & auctoritate hæc ipsa faciam; quæ quidem auctoritas in persona iudicium iurisdictionem continet, vt per Nauar. d. not. 3. numero 81. in fine, cum imperio eidem iurisdictioni admixto, de quo loquitur l. ultim. ff. de officio eius, cap. ex literis 29. versic. ex qua, hoc tit. & ideo in eo sensu potestate in magistratibus à Iureconsil. Imperium appellatur, in d. l. potestate verbo, ibi, in persona magistratum imperium, & c. quatenus scilicet imperium generaliter sumptum illam iubendi auctoritatē significat, secundum quam acceptationem iam appareat quam eleganter hæc rubr. per verbum potestate concepta sit, nam cū Pontifices in illis agere intendissent de iudicibus delegatis, quibus iurisdictione mandatur, & mandata iurisdictione imperium habeant, quod iurisdictioni coharet l. 1. §. qui mandaran. versic. Paulus notat, d. l. ultim. versic. mandara. ff. de officio eius, d. cap. ex literis 29. versic. ex qua, cum seqq. merito hæc rubr. inscribitur de potestate iudicis delegati, quasi sub verbo potestate, iurisdictione illa, & imperium eidem cohærens significentur, iuxta d. l. potestate verbo, cum supr. adductis, facit text. in cap. præterea 5. in fine, ibi, Plenariam recipit potestatem, hoc tit.

Ex quibus omnibus iam primo consequitur, in quo sensu verba hac offic. & potest. in hac rubr. posita intelligantur, & qualiter eadem verba accipi debeant ablique eo quod alterum abundet, circa quam difficultatem laborant valde scribentes, omisla enim il-

lorum

222 Collectanea Doct. in lib. I. Decretal.

lorum opinione; qui existimarent verba illa pro eodem ponit, iuxta text. in c. 2. de bigam ibi, *Potestate, & officio ordinandi*, &c. que sententia licet placuissest Abb. multis dispuicuit, ex predicta ratione superfluitatis, & inutilis repetitionis; unde alij intelligunt potestatem referri ad iurisdictionem in habitu, seu potentia, officium vero ad eiusdem jurisdictionis exercitium, iuxta l. 1 ibi, *Ius dicens officium, iuncta rubr. & que Barth. ibid. n. 9. Orol. n. 3 ff. de iurisdict. omn. ind. c. 1. & 2. de officio agnoscunt Dec. n. 5. vers. vel tertio, in hac rubr. vbi Mant. in l. et. n. 8. in fin. & alij. Sed reprehendit Beron. pen. ex praeposta loquutione, vbi in vers. melius ergo, & n. vlt. in fin. alia tradit explicationes post Ioan. Andr. Bald. Sicul. ex n. 15. cum seqq. ibid. Ego tamen secundum predicta dicendum puto sub verbo *officio*, significari oblationem indicis delegati ad indicandum & exercendum ea omnia, quae ratione sui muneri tenetur facere, & explicare iuxta significacionem officij, de qua supra. Sub verbo autem *potestate* includi iurisdictionem cum imperio alias necessariam ad illud munus gerendum, iuxta acceptionem verbi *potestatis*, proxime adductam, que duo cum in iudice delegato diversa reperiantur, de veroque rubr. inscribitur; ut eleganter interpretatur Bolognet. in rubr. ff. de officio eius, num. 41. iuncto num. 48.*

16 Tandem consequitur resolutio alterius difficultatis, quam Doctores mouent circa hanc rubr. querentes quare in ea appositum sit verbum, *potestate*, cum tamen in illa rubr. ff. de officio eius, que huic respondet, omisum reperiatur, dum simpliciter dicitur, *de officio eius, &c. in quo explicando valde etiam laborant omnes sup. cit. loc.* Sed reliqui eorum sententias facile responderem cum eodem Bologn. d. n. 47. ideo ibi omisum fuisse verbum, *potestate*, quia rubr. illa non simpliciter ait *de officio eius*, sed adiecit, *cui mandata est iurisdictionis*, quod verbum, *iurisdictionis* illuc appositum tantum valet, quantum in hac rubr. verbum *potestate*, atque ita in significacione utraque rubrica concordat, licet in verbis diffonare videatur. Cur autem tam *hic*, quam in *Digestis*, rubricæ præcedentes & sequentes dictos titulos solum per verbum *officio* concipiuntur, vt patet ibi, ff. de officio consulis, cum seqq. & hic de officio *Vicarij, de officio legati*, cum aliis, respondet Mant. d. r. leit. n. 9. quem vide.

Iudicis.] Vide dicta ad rubr. de officio indicis.

17 *Delegati.*] Delegatus attenta sermonis proprietate aliquando in iure appellatur debitor ille, qui vice alterius creditoris datus est, *inter. 26. §. 1. ff. mandati*, in eo scilicet sensu, quo delegare, sicut & delegatio in eodem iure important, atque vice verba alium debitorem creditoris dare, *l. delegare*, *1. iuncta rubr. ff. de nouat. & deleg.* explicat post Dec. in hac rubr. num. 6. Cujac. tom. 4. lib. 10. questionum Papiniani super l. 17. ff. de condit. furina; aliquando etiam delegatus index sit atque index datus, *l. a iudice C. de ind.* nihilominus tamen ex eadem sermonis proprietate multoties index delegatus dicitur etiam in iure ille, cui iurisdictione mandata est, vt fentis expressæ gloss. In rubr. ff. de officio eius, melior gloss penult. in fine in *Extranag. vnic. hoc tit. inter commun.* cuius meminit Bellon. in tract. tit. de officio eius col. 1. Riminald. in rubr. eiusdem tit. num. 10. nam cum *delegare* apud bonos Auctores idem sit atque *demandare*, seu committere, vt ex multis obseruat Thesaurus lingue Latina, verbo *delego*, consequens sit vt etiam ille index, cui iurisdictione demandata, seu commissa est, propriè delegatus appelletur, nam & in eodem sensu mandare, & delegare iurisdictionem synonima sunt, ipsisdemque terminis aliquando in hac materia promis-

cuè Iureconsulti vtuntur, licet magis frequenter dicant *mandare*, quam *delegare*, text. in l. cognitio, §. 1. ibi, *Mandari potest. ff. de officio eius, iuncta l. 1. ibi, Delegandam hoc recte putavit, ff. de domino infecto*, l. 1. ibi, *Lege vel le: at usus consilio delegatum, iuncto ibi, Iurisdictionem suam mandans ff. de officio eius, tradunt post gloss. in l. nec mandare, in princip. ff. de tuor. & curai. dat. ab his, & in d. Extranag. hoc tit. Orian. n. 11. in fin. in d. rubr. ff. de officio eius, vbi Cagnol. num. 23. Riminald. d. num. 10. Bolognet. num. 4. D. Barbos. in l. cum prator. §. 1. num. 14. ff. de indic. vt mirandum sit Alciat. in d. rubr. num. 3. affirmasse nusquam in hac materia verbum *delegare*, in eo sensu in Iureconsulti positum esse, secundum quam significacionem, quia in hoc tit. præcipue agitur de illis quibus à Papa, vel alio inferiori iurisdictione demandata est, recte & satis propriè inscribitur, *de officio, & potestate indicis deleg.* quasi Pontif. d. dicere de officio, & potestate indicis, cui iurisdictione delegata est, propterea similibus ferè verbis in Digestis inscribitur dictus tit. qui huic correspondet, *de officio eius, cui mandata est iurisdictionis*. vbi Orian. d. n. 11. in fin. notat, & eleganter d. gloss. pen. in d. Extranag. unica hoc tit. inter communis, vsusque videtur Pontifex h. c. brevioribus verbis, idem tamen secundum communem loquendi usum significantibus, nam hodie delegati appellantur, quibus olim apud Iureconsultos iurisdictione mandata dicebatur, Quintan. lib. 2. de iurisdictione tit. ultim. num. 33. sicutce cessat iam labor Doctorum querentium cur titulus hic alii verbis inscribitur, quam dictus tit. ff. de officio eius, in quo constunt Alciat. ibi num. 1. cum seqg. & n. ult. Orian. d. num. 11. in fine, Bolon. num. 53. in fine. Ultra quos etiam dici potest ideo rubr. Digestorum conceptam fuisse per illa verba, cui mandata est iurisdictione, quia inibi solum agebatur de delegato cum iurisdictione, non vero de iudice dato; quia vero hic agendum erat non solum de delegato cum iurisdictione, sed de eo etiam, qui sine iurisdictione delegatur, ut potest si mera facta executio committatur, vel sola cognitio causa sine potestate exequenda aut similiter, vt in cap. super quaq[ue]num; in princ. & §. verum, & §. porro, cum aliis, hoc tit. cap. si delegatus, verbi, ultim. ins. eod. fentis Corraf. in d. rubr. num. 6. de officio eius, merito simpliciter hæc rubr. inscribitur de officio, & potestate indic. delegat. quasi verbum *delegari*, simpliciter prolatum ad utrumque referatur, siquidem pro utroque in iure accipitur, vt supra nam idem Pontifices promiscue hic & illuc vtuntur verbo *datus*, & verbo *delegatus*, cap. index ab Apostolica, ibi, *Datus, ins. eod. o. vlt. in princ. ibi, à nobis datus eisdem, hoc tit.**

Delegatus ergo secundum hanc acceptiōem multipliciter à Doctribus definitur, tam in hac rubr. quam in d. rubr. ff. de officio eius, nam in primis gloss. pen. in fine in *Extranag. vnic. hoc tit. inter commun.* dicit delegatum esse illum, qui mandatam sibi iurisdictionem vice delegantis exercet, iuxta l. 1. §. qui mandatam, l. 1. ff. de officio eius, quam definitionem videtur recipere Remin. in d. rubr. ff. de officio eius, n. 10. & ibid. Camil. Plac. c. 12. Sahag. in rubr. huius tit. n. 5. citi etiam concinit alia brevior tradita à Bellon. l. suprat. c. 11. à princ. quod delegatus est is, cui iurisdictione mandata est, sumpta ex d. rubr. ff. de officio eius, quam ipse adeò laudat, vt afflerat quod cum ante oculos Doctores illam haberent, nec obseruauint, videantur obdormiuisse. Verum utraque definitio censura indiget, haec namque posterior sic simpliciter concepta videtur comprehendere Vicarios generales Episcoporum, legatos Proconsulis, vicegerentes, quibus

De Offic. & potest. Iud. &c. Tit. XXIX. 223

quibus planè iurisdictio mandatur ab Episcopo, Pro-consule, & aliis, c. 2. de offic. Vicar. lib. 6 c. Romana, in princ. de appell. eodem lib. 1. legatus, ff. de offic. Procons. & tamen ordinarij dicuntur d. c. 2. iuncta gloss. verbo, officiale, gloss. verb. Rectorum, vbi communis in l. 1. C. de offic. eius, atque ita eam improbat exp̄s̄ Bolognet. in d. rub. ff. de offic. eius, n. 5. in fine. Prior verò definitio gloss. eti bonum sententia habeat, non tamen sat-
tis explicat, quæ in proposito dicatur iurisdictio mandata, de quo loquitur d. rub. ff. de offic. eius, in quo tota definitionis vis conficitur. Vnde alij alteri definiunt, & tres dispositiones, Gothofredi scilicet, Host. & Speculatoris, referunt, improbant, & declarant Mantu. in hac rub. virague lett. n. 4. 5. & 6. Dec. etiam n. 6. Bero. ex num. 5. post Abb. n. 1. Imol. 3. & alios ibid. tradunt etiam Doct. in d. rub. ff. de offic. eius, vbi Alex. & Oriani ex num. 12. Iacob. de Nigris n. 1. Alciat. ex num. 46. Bolognet. n. 6. cum seqq. Marant. de ordine in-
dic. p. 4. dif. 5. num. 4. Menoch. de arbitr. q. 1. num. 5. & 6. Azued. in rub. num. 7. tit. 9. l. 3. nova recopil. Læl. Zechi. de republ. Ecclesiast. c. 2. n. 1. Petr. Gregor. Syntag. iur. lib. 47. c. 22. num. 2. Molin. de iustit. tom. 6. dispu. 14. num. 1.

- 21 Quare his omnibus omis-
sis ex traditis per Bologn.
in d. rub. ff. de offic. io eius num. 5. Molin. d. dif. p. 4. num. 1.
D. Barbo. in l. cum prætor. §. 1. n. 2. 1. & 2. & ex num. 24.
cum seqg. ff. de indic. Morl. in empor. iur. tit. 2. in prelud.
n. 8. 8. in fine. Index secularis, de quo hic, verius defini-
ni potest vt sit is; cui sine magistratu, officio, aut
non habita ratione ad illum iurisdictio mandata est.
22 Ponuntur loco generis verba illa, ut sit is, &c. suffi-
cit enim in definitione ponit genus remotum, licet
non proximum, vt facit Iure cons. in l. debitor 108. ibi,
11. num. 1. Cetera particula loco differentiarum adii-
ciuntur; nam in primis dicitur, sine magistratu officio-
ve, ad differentiam iudicis Ordinarij, vt ita significetur
delegatus iurisdictionem habere non iure aliqui-
us officij, seu magistratus vt Ordinarius, sed solùm
immediatè, & principaliter iure delegationis sibi fa-
ctæ, indequæ, & vñterius intelligitur phrasis, seu modus
loquendi, quo iure in hac materia circa delegatum
vtuntur, d. l. more maiorum, ff. de iurid. omn. iud. ibi,
alieno beneficio, d. l. 1. §. qui mandatum, ibi, proprium
nihil habet, l. 3. ff. de offic. eius, l. foler, ff. de iurid. omn.
iudic. cum similibus; cum enim delegatio nihil aliud
sit quam aliena concessio, rete dicunt eum, qui iuri-
sdictiōne aliunde non habet quam ex delega-
tione, vt delegatus nihil proprium habere, item alienam
iurisdictionem non pro suo imperio, sed pro eo cuius
mandato in dicit exequi, d. l. 3. d. l. foler, & denique
ex alieno beneficio habere d. l. more maiorum, intendit
D. Barbo. sup. citatis locis. Additum deinde, aut non ha-
bita ratione ad illud, &c. vt ita includantur iudices, seu
magistratus alias Ordinarij, qui tamen delegati man-
dant, dum eisdem iurisdictione aliqua, quæ illis alias
non competebat, mandantur, nulla habita ratione
ad officium suum, seu magistratum, & per contra-
rium excludantur ij iudices, quibus talis iurisdictione
etiam de noue mandatur, facta tamen relatione ad
differentiam eorum, quibus nudum tantum ministerium
sine iurisdictione committitur, qui proprius
appellantur Auditores, vel executores, cap. super que-
stio. un. in princ. & §. verum, & §. porro, hoc tit. Bellon.
d. lib. 1. cap. 11. numero 2. Denique dicitur simpliciter,
mandata est, tum vt significetur nihil referre in pro-

posito an ab homine, an verò à lege iurisdictione man-
detur, tum quia soli Ordinario dicitur data iurisdi-
ctio, delegatio verò non data, sed mandata, text. opt.
in l. & quia 6. ibi, nec ei iurisdictio data est, iuncto ibi,
sed confirmat mandatum, & c. ff. de iurid. omn. iudic. Bellon.
d. n. 2. nam cùm dare iurisdictionē nihil aliud sit quam
facere magistratum, hoc autem solūm sit Principis, l. 1.
in princ. ff. ad leg. Iul. de ambitu, c. 1. vers. potestas, qua sunt
Regalia, in vībus fendor. ceteri verò magistratus, seu
Ordinarij inferiores non possint alios creare magis-
tratus, seu Ordinarios, communis in d. l. 2. d. l. more ma-
iorum gloss. in c. 1. ne Pralati vices stas, Socin. in l. 1. §.
fin. n. 4. ff. quis, & à quo appell. recte fit quod sine Princeps
delegat non constituerit aliquem magistratum, fine
inferior, non dicitur ab illis data iurisdictione, sed
tantum mandata, optimè Quintanaduen. lib. 1. de iurisdi-
ctio. tit. 1. n. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Delegatus Papæ potest procedere non solūm contra pa-
tes, sed etiam contra eos, qui manifeste impeditere
suam iurisdictionem, & n. 2.
- 3 Iurisdictionem turbantes possunt à indice, cuius iuri-
sdictio turbatur, etiam quod is delegatus efficeret
puniri.
- 4 Metus iusticiæ inducitur ex minis, & verbis minatoris
quando sum prolatæ à persona potente, & solito munias
exequi.
- 5 Delegatus potest coercere tam priuatos quam magistra-
tus iurisdictionem & imperium obvientes, qui suam
impeditent iurisdictionem.
- 6 Delegatus etiam Episcopi, & alterius cuicunque in-
ferioris potest punire eos, qui suam impeditunt iuri-
sdictiōnem.
- 7 Collega delegati illius iurisdictionem impediens non
potest alio coörceri.
- 8 Impedimentum publicum, seu notorium non est necessa-
rium ad hoc vt delegatus possit coercere iurisdictionem
nem suam impeditentes.
- 9 Agentes, & consentientes pari pena puniuntur quando
consentientes cum agentibus operantur positiuē pra-
bendo causam efficacem & propinquam principali-
atōi delinquenti.
- 10 Ancilla non peccat, si meliorem non reperiens conditio-
nem inserviat publicis & retriſibūs.
- 11 Iurisdictionem turbatores possunt à iudice Ecclesiastico
excommunicari, & pena pecuniaria multari.
- 12 Iudices delegati possunt per Ecclesiasticas censorias
impeditentes coercere, quoties secundum personarum
& negoti qualitatatem viderint expedire, &
num. 17.
- 13 Delegati coercere possunt impeditentes suam iurisdictionem
non solūm per alias censorias, sed etiam per ex-
communicationem maiorem.
- 14 Excommunicatione an sit meri imperij, ostenditur, &
num. 1. 5.
- 16 Declaratur text. in o quisquis, 2. q. 6.
- 18 Auxilium in delictis praestans puniuntur eadem pena,
qua puniunt ipse delinquens.

C A P. Quia quæsumitum. I.

Alex. III.

D Elegatus Papæ potestatem habet non solūm in
partes, sed etiam in alios, qui suam iurisdictionem

V 4 nem

224 Collectanea Doct. in lib. I. Decretal.

Nem impediunt, terrendo nimis partes ut taceant.
Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam.
Host. Ioan. Andr. Anchar. Barbat. Bald. Felin. Dec.
Bero. Guid. Papæ, Burr. Imola, Ahania, Innoc.
Panormi Henric. Vivian. in rationali pmi libri iuris
Pontificij, pag. 357. Alagonia in compend. iuri. C. on.
pag. 230 remissi Ximen. in concord. p. 1. & 2. & tom. 2.
reper. in iure Canon. ad primum Decret. librum, Franc.
Colcius, Quintilian. Mandol. in appendice, Hippi. Ri.
minald. referrut ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 1.
tit. 2. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. pat. 7.
cap. 2.

Hanc eandem complexum hoc text. defununt Zanch.
de heret. c. 3. ex num. 2. Reper. Inquisit. verbo, impedient.
Lucerna Inq. eod. verbo, §. 4. late & eleganter illustr.
D. meus Rod. à Cunha post primam huius libri im.
pressionem à me vultus in comment. ad c. 2. d. s. 94. Ant.
Fuentes canon. leet. 3. c. 7. Flamin. de resig. lib. 8. quest. 7.
n. 161. D. Bartola in l. si quis ex aliena, num. 102 ff. de
iudic. Bellier. disquisit. clerical. part. 1. tit. de favore cleric.
reali §. 5. n. 23. late Menoch. de arbitr. casu 4:8. num. 3.
cum segg. vbi hoc ampliat ad delegatum inferioris à
Principe, & limitat in certis casibus, & n. 17. agit
qua pena puniri possit impediens, & per hunc text.
dicit Farin. in praxi crimin. part. 5. q. 114. n. 61. quod
turbantes iurisdictionem possint à indice, cuius iuris.
dictio turbatur, etiam quod is delegatus esset, puni.
niri, & n. 63. quod pena turbarat iurisdictionem tenet.
tur non solius, qui actu turbavit, sed etiam mandans turbari, & n. 66. quod pari pena puniuntur potentes,
& potestates, qui ad instantiam rei conueniri
minis & terroribus compellunt actorem ad desistendum à lite.

4. Minis aut terroribus conquerentes.] Collige ex text.
minis & verbis minatoriis metum iustum induci, in.
telligendo sunt prolatæ à persona potente, & foliò
minis exequi, ut per Sebas. Medic. de casib. Forr. p. 1.
q. 7. n. 6. & 67. Macard. de prob. concl. 105. n. 10. cum
segg. Menoch. de arbitr. lib. 2. casu 1:6. n. 11. & de pre.
sumpt. lib. 3. prof. 126. n. 24. & 25. Sanch. de matrim. lib. 4.
dip. 1. n. 2. cum segg. Farin. fragm. crimin. p. 2. lit. M. n. 5.
& 94.

5. Potestatis.] Ergo delegatus potest coercere tam
privatos, quam magistratus iurisdictionem, & impe.
rium obtinentes, ut post Abb. Dec. in princip. Beroi.
n. 7. resolut Illustr. D. melis citato loco.

6. Ceteri precipimus, &c.] Procedere quoque in dele.
gato Episcopi & alterius cuiuscunque inferioris, te.
nent in praesenti Dec. n. 14. & Beroi. n. 7. & 91. Menoch.
de arbitr. casu 4:9. n. 4. Illustr. D. meus vbi supra n. 7.
vbi contra Menoch. d. num. 4. obseruat in eo tamen
est differentiam inter delegatum summi Ponti & in.
feriores quod hanc materiam quod delegatus summi
Pont. potest coercere quocunque ab ipso villa re.
strictione territorij, eo quod Papa delegans absque
estimandi restrictione vbiunque iurisdictionem exer.
cit. cap. cuncta per mundum 9. quest. 3. non ita dele.
gatus inferioris, cuius iurisdictio restringitur ad sub.
ditos intra territorium, & diocesum cap. 1. de offe.
ordin.

7. Quam principales eorum factores.] Intellig. dummo.
do non sint condelegati in causa, quia collega dele.
gati illius iurisdictionem impediens non potest ab eo
coerceri, ut per Dec. in praesenti in 14. verf. retenta. Felin.
n. 14. in fine, & Beroi ex n. 109. Menoch. de arbitr. casu
2:98. n. 15. & casu 4:8. n. 13. Illustr. D. meus vbi supra
n. 8. vbi subdit quod si delegatus esset datus cum
claue, quod si non omnes, vel quod si ambo, tunc po.
terit vnius alterum impudentem tanquam inferiorem
& priuatum coercere.

Si eos manifeste, &c.] Ergo necessarium est publicum
impedimentum ad hoc ut delegatus possit in proposi.
to coercere impediens, ut per Specul. ac alios ci.
tatos à Felin. in praesenti. Sed contrarium, inquit non esse
necessarium publicum, seu notorium impedimentum
refolument in praesenti. Innoc. Anch. Imol. ex n. 1. Felin.
n. 17. vers. septima; Ias. in l. 2. n. 6 ff. quis in ius vocatus,
Illastr. D. item dicto loco in q. respondentes particulam
illam, manifeste, non respicere nec qualificare verbum
impedit, quasi requiratur manifestum impedimentum
sed respicere verbum cognoveris, cui
adiretur, qualificare cognitionem indicis, quia non
dicit Pontifex, si cognoveris, eos iustitiam manif. flē
impedit, sed si manifeste cognoveris, est iustitiam
impedit.

Sicut agentes & consentientes pari pena, &c.] Con.
cordant, cap. qui cum fure, inf. de furtis, cap. quanta, de
sentent. excom. l. 13. tit. 8. lib. 2. fori legum, l. 1. tit. 13. 14.
eisdem fori, l. 1. 14. post. med. tit. 9. lib. 6. Ordin. Azeued.
l. 1. 4. tit. 20. 6. noua recop. & l. 1. numero 2:8 tit. 13.
lib. 8. Thom. de Thom. reg. 21. procedit quando
contentes cum agentibus cooperantur positivè
præbendo causam efficacem, & propinquam principali
actori delinquenti, Cou. in reg. peccatum, p. 2.
§. 12. & num. 1. Menoch. de arbitr. casu 4:8. cum segg.
Farin. in praxi crimin. part. 4. cons. 66. num. 18. Flamin.
de confident. q. 22. num. 5. Molina de iustitia, tract. 2.
diff. 7:2. sub num. 1. Vnde non peccat ancilla quæ
meliori non reperiens conditionem infernit publicis
meretrictibus, etiam aperiat ostia, epistolæ deferat,
voget amatos, diruet, vel, comitemetur quando
amarores pergit, lectum construit in quo scit
eas peccatas, ut per Ludou. Beia. respons. casuum
conscient. p. 1. casu 27. vers. rum quia, & casu 3:5. vbi
reddit rationem, quia quandocunque opus ex se ma.
lum non est, sed ex sola aliqui prava intentione: fas
est ad aliud concurrere ne lucrum amittatur, Nan.
cons. 5. de panis. & remiss. in nouis, Fr. Eman. in sum.
verbo luxuria cap. 203. num. 21. Iacob. de Graff. in aureis,
deip. p. 1. lib. 12. & 7. num. 21. Azor. in iust. moral. p. 2. lib. 12.
c. 18. q. 8. Quod tamen limitatur, quando fernientes
ex tali scrupulo ad peccandum excitantur, quia
tunc non ponunt famili absque peccato mort. do.
minis suis & concubinis inferire, Nan. cons. 4. de pa.
nit. n. 1. & 3. Fr. Eman. in addit. ad Bullam Cruciate §. 9.
n. 7. & 3. Fr. Eman. in addit. ad Bullam Cruciate §. 9.

Distributione Ecclesiastica poteris coercere.] Notatur
ad hoc quod pro turbatione iurisdictionis potest non
solum à indice Ecclesiastico imponi pena excom.
municationis, sed & pena pecuniaria & multa, &
per Bonacof. commun. crimin. part. 1. verbo, multa, fol.
1:17. Farin. d. part. 5. quest. 1:4. num. 6. Ac ita ex gene.
ralitate huius text. in dictis verbis, ibi, distributione
Ecclesiastica, &c. Colligitur posse iudices delegatos
per Ecclesiasticas census impediens coercere, quoties
secundum personarum & negoti qualitatem vi.
derint expedire, probatur cui conceditur iurisdictionis
conceditur potestas etiam coercendi impediens, ut
habetur in hoc text. & in cap. ex literis, inf. hoc tit. & in
l. 1. ff. si quis iuu dicenti non obtemper. iuncta generali
regula l. 2. ff. de iurisd. omnium ind. & cap. præterea, inf.
hoc tit. cum similibus, atqui magis accommodatus
modus coercendi excommunicatos est per censuras
Ecclesiasticas, ergo omnes iudices Ecclesiastici illi
uti possi contra impediens suam iurisdictionem dic.
endum est, quod in delegatis pro regula ponit Pon.
tifex in hoc text. & in e. sanè, 2. & in cap. significatis, in
fine, hoc tit. & cap. iam literis, 3:3. ibi, excommuni.
cantes solemnitatem, de testis, notant gloss. in verborum
in cap. pastoralis, §. vli. hoc tit. confirmat Conc. Trid.
ff.

De Offic.& potest. Iud. &c. Tit. X X I X. 225

ſeff. 25. de Reg. c. 5. in fine, & eſt recepta ſententia, de qua minime oportet diſputare, ſecundum Cou. in c. alma 1. §. 1. n. 1. & p. 2. §. 2. n. 7. Menoch. de arbitr. caſu 438. Cabed. diuers. iuris arg. lib. 1. c. 5. n. 9. ampliantes hanc doctrinam procedere, quamvis in reſcripto de legationis nulla fiat mentio cenſurarum, vt ſatis deducitur ex hoc text. vbi obſeruant Felin. & Dec. n. 5. Abb. in c. gaudenti, n. 4. de verbor. ſignificat. Beroi. in d. cap. ſignificati, n. 25. Nau. in c. cum contingat, remed. 2. poft princip. Neque obſtar ſi dicatas retenta hac doctrina otioſam eſſe clauſulaq. illam, qua in reſcriptis fre quenter apponitur, vt in cap. illorum, de prabend. & ſap. alibi, contradictores ſcilicet Eccleſiaſtica cenſura compenſendo, contra reg. text. in c. in bis, de prinileg. & in l. ſi quando ff. de legatis 1. cum vulgaribus. Repondebitur enim variis eſfectus conſiderari poſſe, propter quos clauſula illa maximè utiles eſt. Primò, quia cum illa ſoleat apponit alia clauſula appellatione remota, vt in cap. vt officium, verſ. compenſandi, de baret. in 6. Conc. Trid. ſeff. 25. cap. 5. in princ. qui eſfectus maximus eſt ad tollendam appellationem, qua illis clauſulis cenſantibus eſſet admittenda, iuxta ea quae notantur in cap. pastoralis, in princ. de appell. Secundò, quia reperitur eadem clauſula in reſcriptis, in quibus meri facili executive demandatur, in quibus terminis ſi clauſula illa non apponatur, non poſt executor impedites coercere cenſuras, qua iurisdictionem requirunt, ex inſtrā dicendis, & bene notant Host. in c. ex literis, inſtrā hoc tit. contra glossam verbo. commiſſum, in c. vlt. §. vlt. de officio delegari, quam ibi ſequitur Sicut, num. 14. Tandem maximè utiles eſt clauſula illa ad coērcendos illos, qui poſt factam executionem prouifum de be neſcio, vel aliquem ex litigantibus moleſtant, quod non poſſunt ex vi ſue cognitionis ex clauſula non adiecta, vt notant Abb. in d. c. pro illorum v. 9. & Steph. de vi & eſfectu clauſularum, §. ſequitur modo, n. 2. & 4. Rebuff. in praxiſ declaratio noſta prouifionis, verbo, & defendant, verſ. & olim, & verbo & contradictores, verſ. & ſic.

13 Ex quibus iam colligitur poſſe delegatos coercere impedites ſuam iurisdictionem non ſolum per alias cenſuras, ſed etiam per excommunicationem maiorem, vt clarè deprehenditur ex generalitate huius text. ibi, diſtributione Eccleſiaſtica, & expreſſe ex d. c. tam literis. ibi, Excommunicantes, notant omnes praecipati, praecipuū Cou. & Menoch. diſſiſ locis. Neque obſtar, quod excommunicatione ſit meri imperij, vt docet Innoc. in cap. transmission, in fine, de elect. receptus ex Nau. in c. cum contingat ſecunda cauſa nullitatis, n. 25. & Vgolin. de cenſuris tab. 1. c. 4. §. 4. n. 2. quia ſcilicet mortem inducit, c. per venerabilem, ad finem, ibi, Mori praecipitur, qui filii ſunt legitimi, & relegatione æquiparatur, glof. glof. vlt. poft princ. in c. pastoralis, §. verbum, de applicat. ſeu magis deportationi, glof. 1. in §. minor. Inſtit. de capitib. dimittit. communis ſecundum Menoch. de arbitr. caſu 438. n. 32. Duen. reg. 27. Cald. Pereira de renou. emploientis, q. 5. n. 49. Vgolin. tab. 2. c. 5. n. 2. Conſtat autem mandata ſimpliciter iurisdictione non tranſire ea, qua ſunt meri imperij, ſed ſolum concedi modicam coercitionem, l. vlt. ff. de officio eius. Cœual. com. contra communis q. 632. n. 6. Subindeque eum, cui mandatur iurisdictione, non poſſe deportare, relegare, aqua & igne interdicere, notant Felin. in d. c. 1. n. 16. verſ. 5. Menoch. ibi proximè n. 48.

14 Respondent Doctores communiter doctrinam In nocentij, qui habet excommunicationem maiorem, eſſe meri imperij, procedere quando excommunicatione fertur ex cauſa publica, non ita ſi feratur ad partis instantiam, ita Abb. in c. quod ſedem, in fin. de officio Ord. in c. cum contingat, n. 17. de foro comp. Iaf. in l. iiii-

perium, n. 7. 4. verſ. quarum, ff. de iuri d. omnium iud. Sed hæc diſtinzione in illo bono nititur fundamento, nec enim congrua datur inter utrumque caſum diſtin tia ratio, imò conſtat aequa grauem eſſe, & aequa graues eſfectus procedere excommunicationem qua ad partis instantiam, atque eam, qua ex cauſa publica proferuntur.

Quare longè verius eſt excommunicationem nunquam ad merum imperij, ſed ad mixtum pertinere, vt poft Gasp. Valalc. n. d. Imperium, reſolunt Nau. & Menoch. n. 36. diſſiſ locis. Aequiparatio verò de portationis, vel relegationis, licet in aliquibus procedat propter aliquas ſimilitudines, qua: inter illas & excommunicationem reperiuntur, in multis tamen aliis maximè diſſerunt, tam & maximè in hoc quod excommunicatione non durat niſi durante conuincia excommunicationi, atque ita quatenus ipſe vult, ſi verum reſipiceat, ſtatiuſ abſoluitur, quod longè aliter con tinuit in deportatione, & relegatione, non enim ceſſant per pœnitentiam, notant Menoch. d. caſu 438. n. 33. & melius Vgolin. diſſo. 2. inde concludens de iis ad illam tanquam à diuersis non recte procedere argumentum iuxta regulam l. Papinian. exuls. ff. de mino ribus.

Non obſtar etiam text. in c. quisquis 2. q. 6. omissis enim variis intellectibus, de quibus gloſſ. & Præpos. ibi, dum alij intelligent textum agere de arbitris, alij de delegatis, qui verebantur potentiam & inobedientiam, alij de delegatis inferiorum: veſtor videtur intellectus, quem ſentit Præpos. ibi, quod agit text. de ſpeciali quadam prohiſtione per quam Patriarcha, vel Summus Pontifex omnibus Epifcopis ſibi ſubie citis, præcipit vt excommunicationem latam à delegato obſeruent, & excommunicatis ab illo non communicien, donec obtemperauerint, quem intellectum ſatiſ offendunt verba ipſius text. ibi, det literas, vt nul lus ei communiceat.

Illud tamen aduertendum eſt non ſemper iudices predictos debere coercere impedites per excommunicationem, ſed vel per alias cenſuras, vel per muletas pecuniarias, vel alia, propt̄ ſecundum negozijs, & perfonaram qualitatem magis viderit expedire, quod facit ſignificat text. in preſenti, ibi, poteris, probat text. optimus in c. ſanct. verſ. 18. quod, inſtrā hoc tit. & explicat melius Pontif. in c. 2. hoc tit. lib. 6. vbi propter reverentiam Epifcopali dignitati debitam decidi Epifcopos excommunicari non debere, niſi prius præmitatus interdiſcum ab ingressu Eccleſia, & deinde ſuſpensio ab officio, explicat poft Staph. Lancell. de arien p. 2. c. 10. in prefat. à n. 18. 9. commendat Tiraq. de nobilit. c. 2. à p. 1. 31. non feruato tamen eo ordine valebit excommunicatione, glof. vlt. in diſſo. 6. 2. quam ſequuntur Domini Franch. & alij communiter ibi, quia eſt ordo accidentalis, cuius defectus ſententia non annullat, ex doctrina glof. 2. in c. acro, de ſententia excom.

In glof. Pari parva, ibi, In tertia c. ſu. &c. Notatur ad hoc quod prætans auxilium in delicto punitur eadem pena, qua punitur ipſe delinquens, vt per Clar. in pral. §. fin. q. 90. n. 1. Menoch. de arbitr. caſu 249. n. 7. Mafcard. de probat. ſoncl. 159. n. 18. Nau. in man. c. 1. n. 12. & c. 17. à n. 17. Bonac. com. erim. p. 1. verbo, agentes fol. 9. late Farin. in praxi crim. p. 5. q. 13. n. 1. cum ſegg.

In ead. glof. ibi, Vnde verius refert etiam Nau. in c. ita quorundam, noi. 9. in princ. de Indiis.

SUMMA

S V M M A R I V M.

1. Litera diversa sub eadem data & forma contraria quando impetrantur, & presentantur à diversis ad eosdem indices non facta mentione de primis literis, supercederit virisque donec consulatur Papa.
2. Rescriptum recipit interpretationem à persona concedentis.
3. Declanetur text. in presenti, cap. ceterum, de re scriptis.
4. Renovationis scientia est necessaria.

C A P. Sanc. j. 11.

Literæ diversæ sub eadem data & forma contraria quando impetrantur, & presentantur à diversis ad eosdem indices, non facta mentione de primis literis, debet supercederit virisque donec consulatur Papa. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Anch. Bellam. Ioan. Andr. Anan. Innoc. Barbat. Imol. Bald. Felin. Dec. Mantua. Guid. Papæ. Sahagun. Henric. Butr. Panorm. Hostiens. Viu. in ratione primi lib. iur. Pont. pag. 3. § 8. Alagon. in compend. iur. Canon. pag. 131. remissiu. Ximen. in concord. p. 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 1. tit. 2. c. 3. & est post Concil. Lateran. p. 7. cap. 3.

Donec Romanum Pont. consulant.] Notatur ad hoc quod rescriptum recipit interpretationem à persona concedentis, ut per Menoch. conf. 1. 80. n. 5.

Executioni supercedant.] Ergo imperato posteriori rescripto ad lites, non facta mentione prioris, in utroque est supercedendum quoniamque concedens consulatur, & suam explicet voluntatem, contra text. in c. ceterum, de rescript. dum habet non valere posterius rescriptum ad lites, in quo non fuit facta mentione prioris super eadem causa impetratum, annuens pri-
mum, & non posterius, alias nullum esse executioni mandandum: sed facili negotio compromittit, si dicas reg. cap. ceterum, procedere vbi posterius rescriptum impetratur ad indices diversos ab illis, quibus in priori datum fuerat, ut constat ex litera eiusdem text. ibi. committi alii: at verò in hoc text. posteriorus rescriptum impetratum fuit ad eosdem indices, quibus causa per priores literas commissa fuerat, sub forma tamē dicerca, & ratione formæ opponebantur rescripta, in quo casu, quia negotium manet apud eosdem indices, nec per rescriptum posteriori irrogatur illis iniuria, nec prior impetrans frustratur suo rescripto priori ad eosdem impetrato, neque apud alios litigare cogitur, cessat maxima ex parte ratio d. cap. ceterum prout ibi dixi, & licet forma procedendi iuxta prius rescriptum diversa sit à posteriori, hoc tandem non sufficit ad subreptionem, & nullitatem eiusdem posterioris rescripti, quia non est verosimile Superiorum facta mentione prioris difficultius fuisse concessum, prout requiritur in specie dict. c. 1. sup. de rescript. & fortasse certior effectus æquè facile, vel etiam faciliter posteriorum formam concederet, ac subinde quando sumus in dubio utriusque supercedetur, & ad concedentem recurritur. Accedit decisio Rotæ 4. sub hoc sit. in antiqu. probata per Dom. & alios, ut per Fel. hic n. 2. vers. limita sexta, Menoch. de arbitr. casu 202. n. 25. secundum quos vbi rescriptum impetratur ad eosdem indices non requiritur in eo exacta illa mentio aut expressio, quia alias requiritur vbi ad diversos sit impetratio, ac subinde non est subreptitum re-

scriptum in quo non fit mentio litis & stans cause pendentis apud eundem indicem, & ita declaratur c. inter Monasterium, de re iud. ut tantum procedat causa, quo lis pendaat apud indicem diuersum, ut satis probat litera eiusdem text. ibi, de processu negoti coram primis indicibus &c.

Innoterit.] Notatur ad hoc quod scientia reuocationis est necessaria, ut per Cou. pract. c. 9. n. 7. vers. secunda conclusio.

S V M M A R I V M.

1. Delegatus Papa impeditus subdelegare potest causam, qua sine ipso commandare terminari potest.
2. Delegati ob debilitatem vice sua subdelegare potest nisi causa sit gravis.
3. Delegatus inferioris assertioni creditur, dum assertit se ob causam absentia subdelegasse.
4. Persona honesta, ac discreta illa dicuntur, quae in dignitate a iugis constituta sunt.
5. Negotiorum gravia debet quis per se tractare, & non per procuratorem, quamvis timeret sibi vim inferri.

C A P. Si pro debilitate. III.

Delegatus legitimè impeditus in causis, quæ sine sua præsenti terminari possunt, id est, quando non sunt causæ graves, alium subdelegare potest. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Anch. Imola. Anan. Barbar. Bal. Felin. Dec. Mantua. Henric. Guid. Papæ. Sahagun. Hostiens. Panormitan. Innocent. Viu. in ratione primi libri iuris Ponit. pag. 3. § 8. Alagon. in compend. iur. Canon. pag. 131. remissiu. Ximen. in concord. p. 1. & 2. & tom. 2. repert. in iure Canonico ad primum Decretal. lib. 1. tit. 2. c. 3. & 11. Flamin. de resign. lib. 5. q. 3. n. 26. D. Barbosa in l. c. m. prator. §. 1. n. 396 ff. de iudic. quos refero ego ipse de offic. & potest. Episc. p. 3. alleg. 8. 4. n. 11.

Collige ex text. quod delegatus ob debilitatem, vicem suas subdelegare potest, ut per Menoch. de arbitr. lib. 1. casu 60. n. 20. nisi causa, quæ delegatur, sit gravis, quia tunc sine iusta causa non poterit subdelegare, idem Menoch. conf. 17. n. 8. & 11. Flamin. de resign. lib. 5. q. 3. n. 26. D. Barbosa in l. c. m. prator. §. 1. n. 396 ff. de iudic. quos refero ego ipse de offic. & potest. Episc. p. 3. alleg. 8. 4. n. 11.

Interest non poterit.] Aduerte quod assertioni delegati inferioris creditur, cum assertit se ob causam absentia subdelegasse, admittetur tamen probatio contra illius assertionem, ut per Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 7. 6. n. 15. & 16.

Discrevit.] Notatur ad hoc quod discreta, ac honesta persona illæ dicuntur quae in dignitate aliqua collocata sunt, ut per Menoch. de arbitr. casu 69. n. 1.

In gloss. vlt. ibi, sic etiam gravia negotia debet quis per se tractare, & non per procuratorem. Quæ invistimeret sibi vim inferri. Hippol. sing. 21. Castan. in confut. Burgundia. rub. 1. §. 6. n. 95. Christoph. de Pace ad leges styl. l. 30. n. 1. & seq.

S V M M A R I V M.

1. Causa vbi committitur infra certum diem decidenda, nisi partes prorogent, per lapsum diei, expirat iuris dictio.
2. Delegatio clauditur intra tempus rescripti delegatorij, nisi partes tempus prorogaverint:

5. Proroga

- 3 Prorogationis materiam qui DD. trahent, referuntur.
- 4 Iurisdictionis prorogatio etiam in criminalibus fieri debet.
- 5 Cedi non potest quicquid extinctum est.
- 6 Prorogatio fit de tempore ad tempus, quando designatur terminus, intra quem finiri debet.
- 7 Prorogatio facienda est ante lapsum terminum.
- 8 Solemnitates iuris possunt remitti de consensu partium, & n.9.
- 10 Contumacia panas tam ante quam post item contestatam commissas, qui DD. adducant, referuntur.
- 11 Poena certa à lege, vel consuetudine ubi est statuta non eam potest index remittere, minuere, aut augere.
- 12 In arbitriis index moris panam eligere non potest.
- 13 Citanus venire tenetur si citatio tenet.
- 14 Index qui alternatiue duas poenias imponere potest, mihiorem eligere tenetur.

C A P. De causis. IV.

- C**ausa quando committitur intra certum tempus terminanda, si de consensu partium terminus non prorogatur, transacto termino expirat iurisdictio. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Host. Joan. Andr. Anchar. Barbat. Bald. Felin. Dec. Bero. Guid. Papa. Butr. Imol. Anan. Innoc. Panorm. Henric. Mantua. Sahagun. Cened. collect. 46. Viulan. in ratione primi libri iur. Pont. pag. 339. Alagona in compendio iur. Canon. pag. 131. remissione Casal. in annos. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decker. lib. 1. tit. 21. c. 5. & est post Conc. Lateran. p. 7. c. 6.
- 2 Collige ex text. quod delegatio clauditur intra tempus rescripti delegatorij, nisi partes tempus prorogarent, vt per Perez. var. l. 1. ad rub. huius tit. n. 37.
- 3 Garcia Gironda de primi. & exempt. explic. n. 769. De materia prorogationis vide Mench. usq. seq. c. 1. 4. Benedict. Capram. Fichard. Bonacof. & Vezin. tom. 1. communis opin. lib. 3. tit. 1. n. 89. cum seqg. D. Barbosa in l. 1. art. 2. ff. de iudicio.
- 4 De causis, etiam criminalibus, quia iurisdictio prorogatio in illis fieri potest, vt per Clar. lib. 5. § fin. 9. 42. Greg. l. 15. verbo, respondens, tit. 1. p. 7. Bonacof. d. tit. 11. n. 103. pag. 395. Perez l. 1. vers. sed contraria tit. 4. lib. 3. Ordin. pag. 518.
- 5 Nisi dies praefixos, &c.] Notatur ad hoc quod quicquid extinctum est cedi non potest, vt per Tiraq. de retrallu lig. § 2.6. gloss. 1. n. 56. Et prorogatio fit de tempore ad tempus quando designatus terminus intra quem causa finiri debet, D. Barbosa in l. 1. ff. de iudicio. art. 2. n. 12. cum seqg.
- 6 Eo transacto, &c.] Notatur ad hoc quod prorogatio facienda est ante lapsum termini, quia illa, quae fit post tempus, non est propriè prorogatio, Felin. in c. causam, que, n. fin. inf. de iudicio. Tiraq. de retrallu. tit. 2. § 1. gloss. 7. n. 24.
- 7 In glof. Consensu, ibi, Arg. quod de consensu partium solemnitates iuris possunt remitti. Vide Marantanam de ordine iudic. p. 2. n. 39. & seq. Xuar. in l. post rem super leges Regni, in principium, 13. Vant. de nullit. ex defectu processus, n. 7. 2. Perez in l. 2. gloss. 4. in princ. tit. 4. lib. 3. Ord. Cenal. communium contra com. q. 586. Rom. sing. 763.
- 8 In glof. Eo transacto, ibi, Posset tertio queri. Vide Azevedo. l. 19. n. 82. tit. 33. lib. 8. nona recip.

S. Illis etiam.

Delegatus potest punire poena iuris non obtenu-

perantes, & si certa prena per ins statuta non est, imponere valet arbitrariam. Colligunt Doctores in princ. text. citati.

Ad citationem tuam venire, &c.] De poenis contumacia tam arte, quam post item contestatam commissis, vnde Clar. §. fin. q. 44. vbi Bajard. Fulu. Pacian. de probat. lib. 1. c. 72. Franc. Vin. Neapol. dec. 11. & dec. 252. & 273. Cened. ad Decret. collect. 46. n. 1.

Eadem infl. gal. Notatur ad hoc quod ubi est certa poena à lege, vel consuetudine statuta, non eam potest index remittere, aut minuere, sive augere, aut alter mutare & arbitrari, de quo vide Felin. in c. qualiter il. 2. §. licet, de accus. ex n. 3. 1. Rom. sing. 78. Veni. & sing. 666. Ut habrist, Joan. Rojas sing. 156. Joan. Segura Dabulos in direct. ind. Eccles. p. 2. c. 11. Baçq. de inope deb. c. 3. n. 15. & c. 18. n. 5. Joan. Rendin. de maiest. Princip. §. sed eriam per legimus tramites, ex 1. 26. & ex n. 48. Joan. Gart. reg. 344. Paul. Fufc. lit. I sing. 62. Iacob. Simanch. de carbol. inst. c. 46. ex n. 78. Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 96. à n. 11. Hypoll. sing. 244. Tiraq. de poen. temper. in prefat. n. 1. cum seqg. Auiles ad c. 1. Prator. in gloss. derechamente, à n. 5. & 10. Perez l. 9. tit. 16. l. 8. Ord. Balb. tom. 1. comm. opin. lib. 2. tit. 1. n. 4. pag. 178. Aldrete de religiosa disciplina suenda, lib. 2. c. 10. n. 5. plures Doctores refert Cened. d. collect. 46. n. 3. & alios cito ego ipse ad c. fin. super verbo, cum his vero, & c. inf. de transact.

Secundum tuum arbitrium.] Notatur ad hoc quod in arbitriis poenis index mortis poenam eligere non potest. Vide Marantanam de ordine ind. p. 4. in princ. à n. 5. 9. Petr. Salazar. de usu & consuet. c. 5 à n. 7. Clar. §. fin. q. 3. 8. n. 11. Tiraq. de poenis temper. causa 39. n. 2. Perez l. 4. gloss. ei que lo habere, tit. 2. lib. 1. & tit. 9. in rub. vers. præterea dubitatur virium 1. 8. & 1. 8. 4. vers. verum autem in arbitrio. tit. 19. eod. lib. 8. Ord. Menoch. de arbitr. lib. 8. à n. 1. & n. 20. plures per Cened. d. collect. 46. n. 3. Peguer. dec. 84. Aloys. Ricc. p. 3. collect. 5. 59. in fine.

In gloss. Venire, ibi, Dum tamen citatio teneat, alias non tener. Notatur ad hoc quod citatus venire tenetur si citatio teneat, Azeted. conf. 2. 3. n. 13.

In gloss. Certa, ibi, Quid si diversa sint poena, &c. Notatur ad hoc quod index qui alternatiue duas poenias imponere potest, mihiorem eligere tenetur, vt per Abb. bia. & Farin. à n. 15. Dec. 9. Rip. à n. 59. Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 8. 5. & 9. Perez l. 1. gloss. 2. post med. tit. 1. lib. 3. & in l. 1. gloss. 3. col. 2. in princ. tit. 3. lib. 3. Ordin. vide infra ad c. quoniam frequenter, §. vlt. ut lite non contest.

S V M M A R I V M.

- 1 Delegatus per simplicem commissionem causam potest citare, contumacem punire, & reliqua facere, que spectant ad causam.
- 2 Principalis concessio, censetur concessum accessorum veniens in necessarium consequentiam principalis.
- 3 Verbum, simpliciter, possum generaliter intelligi.
- 4 Principali concessio conceditur accessorum, quando accessorum est à suo principali inseparabile, licet si magis dignum, quam ipsum principale, cui annexatur.
- 5 Prohibito aliquo prohibetur omne id, per quod peruenitur ad illud.
- 6 Annexorum idem est iudicium.

C A P. Præterea. V.

- D**elegatus, cui simpliciter aliqua causa committitur, consequenter recipit potestatem plenam omnium

228 Collectanea Doct. in lib I. Decretal.

omnium, quæ ad causam spectant, & sic potest partes compellere, contumaces excommunicare, licet haec non sint expressa in mandatis. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Anch. Anan. Host. Innoc. Butr. Panorm. Imola. Felin. dec. Barbat. Henric. Guid. Papæ, Sahagun. Viu. in ration. primi libri iuris Pontif. pag. 360. Alagon. in compend. iuris Canon. pag. 13. remissiū Casal. in amot. & Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 1. tit. 21. c. 6. & est post Concil. Lateran. p. 7. c. 7.

¶ Quia ex eo quod can. a. &c.] Concesso enim principali, censetur concessum accessorum veniens in necessariam consequentiam principalis, & alia sine quibus stare non potest, l. 2. ff. de iurisd. omnium iudic. Card. Tusch. tom. 1. lit. A. concil. 77. ego ipse in tract. de Axion. iuris vñf. Axiom. 4. vñf. 9.

3 In gloss. Simpliciter, in fine ibi, Verbum simpliciter positum generaliter intelligitur. Referri etiam potest ad id quod erat faciendum de reliquo, Sraph. Rotæ dec. 643. quem refero ego ipse de dictio. & claus. dilectione 237.

4 In gloss. Ex eo ibi, Concesso principali conceditur accessorum. Intellige cum accessorum est a suo principali inseparabile, Menoch. de interdictis, remed. 6. recuper. n. 45. etiam si accessorum sit magis dignum & pretiosum, quam ipsum principale, cui annexatur, D. Barbosa in l. cim. prator., § fin. n. 211. ff. de iud. Card. Tusch. tom. 1. lit. A. concil. 77. n. 26.

5 In ead. gloss. ibi, Aliquo prohibito prohibetur omne id per quod peruenit ad illud. Mafcard. de probat. concil. 102. Surd. cons. 301. n. 74. Galet. in margarita casuum conscientia, verb. prohibere, Franc. Leo in theatro fori Eccles. p. 1. c. 15. n. 20. ego ipse Axiom. 193. n. 3. intellige de his per quae necessariò peruenit ad rem prohibitam, non verò de illis per qua ad illam peruenire potest contingenter, aut possibiliter, iuxta tradita per Bart. in l. ambitiōe, n. 22. ff. de decretis ad ordine fac. & in l. 2. ad fin. ff. de iurisd. omnium iud. receptum communiter per citatos d. Barb. in l. 1. p. 3. n. 57. ff. solut. marr.

6 In ead. gloss. ibi, Idem est in vitroque annexorum. Notatur ad hoc quod annorum idem est iudicium, ut per Cott. in memor. verb. connexorum, pag. 166. Hypoll. sing. 251. n. 1. Surd. de alimento. tit. 9. q. 31. n. 16. cum seqq. & conf. 196. n. 9 & conf. 338. n. 3. Escob. de ratiocin. c. 1. n. 11. & alios citatos per me in 1. de Axiom. iur. vñf. Axiom. 5. n. 1. & de claus. 38. n. 4.

C A P. Quamvis. VI.

Causa quando committitur duobus simpliciter, alter potest vices suas delegare coniudici, vel alteri. Colligunt ex Ordinari. Abb. antiq. Zabarell. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Innoc. Butr. Imola. Anan. Hostiens. Innocent. Anch. Panormitan. Bald. Felin. Dec. Guid. Papæ, Barbat. Sahagun. Viu. in ration. primi libri iur. Pontif. pag. 360. Alagon. in compend. iur. Canon. pag. 132. remissiū Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 1. tit. 21. c. 3. & est post Concil. Lateran. p. 7. cap. 7.

¶ Alij vices suas potest committere.] Quia cum sit delegatus Principis, potest subdelegare, ut dixi ad c. pastoralis 28. in princ. iur. hoc tit.

S V M M A R I V M.

1 Delegatus Papæ exequitur suam sententiam; quoniam exequi non potest, aut non vult is, qui eam ex-

quendam comisit.

- 2 Delegatus Princeps exequitur suam sententiam.
- 3 Delegatus censuris aduersus O. dinarium agere potest

C A P. Significasti. VII.

Iudex ordinarius si non vult, vel non potest exequi sententiam iudicis delegati, ipse delegatus potest exequi, & impedientes excommunicare. Colligunt ex Ordinari. Abb. antiq. Zabarell. Collect. Anch. Bellam. Ioan. Andr. Anan. Innoc. Barbat. Imola. Bald. Felin. Dec. Butr. Panorm. Host. Guid. Papæ, Sahagun. Henric. Bero. Viuian. in ration. primi libri iur. Pontif. pag. 360. Alagona in compend. iur. Canon. pag. 132. remissiū Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 1. tit. 21. c. 9. & est post Concil. Lateran. part. 7. cap. 11.

Collige ex text. posse delegatum committere executionem sententia à se latæ iudici ordinario, & enm cogere ut illam exequatur potius secundum ordinem iuris inferendis si temeriter executioni demandare, vt per Batt. in l. dino Pio, n. 1. & ibi Iaf. n. 6 ff. de re iudic. Alciat. ad rub. ff. de officio eius, n. 32. vbi Martin. Monter. n. 5. 4. & Camil. Plaut. lib. 1. c. 15. n. 20. Bellon. de mandata iurisd. c. 9. q. 3. n. 8. Ant. de Fuertes in rep. c. pastoralis. §. porr. n. 27. hoc tit.

Potest executioni mandare.] Notatur ad hoc quod delegatus Princeps exequitur suam sententiam, vt per Menoch. de arbitr. l. 1. q. 7. 4. n. 48. cum seq. Steph. Gratian. discept. forens. c. 66. n. 6 & 7. Galganet. de iure publico, lib. 2. tit. 51. n. 7. Franc. Mar. decis. 72. Guid. Papæ dec. 60. Bellam. decis. 13. Aloys. Ricc. in collect. decis. p. 4. collect. 1076.

Vtrum autem id efficere possit delegatus ab inferiori, questio est dubia. In qua Batt. in l. Dino Pio n. 14. & Iaf. n. 13 ff. de iud. & Alciat. l. 2. Paradox. c. 2. n. 3; tenet huiusmodi delegatum suam sententiam executionis mandare non posse, sed recurrendum esse ad superiorum, hoc est, ad illum, qui eum delegavit. Rationem adducunt, quia executio sententia est meriti imperij l. imperium, ff. de iurisd. omn. iud. & ea que sunt meriti imperij non transiunt in delegatos l. 1. ff. de officio eius, ac proinde pro eius executione denudandum esse ad delegatum, videtur probare l. à Dino Pio, ibi, Iudicium à se davorum sententia exequenter ij, qui eos dederunt. Sed contrarium heros defendit Torreblanc. lib. 3. de crimin. puni. c. 5. ex n. 19. vbi n. 24. respondet text. in d. l. à D. uo Pio, non loqui in iudicibus delegatis, sed in datis, qui à pratoribus, & aliis huiusmodi Magistratibus ad causa tantum cognitionem dabuntur, l. l. l. imperium, ff. de iurisd. omn. iudic.

Et si qui sibi restituerint; &c.] Notatur ad hoc quod delegatum censuris aduersus Ordinarium agit, vt per Franc. Molin. de brachio seculari c. 6. n. 1. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Ordinarius quando fecit eum non canonice institutum, quem delegatus Papa mandat in possessionem induci, non debet resistere violenter, sed precibus instabat ut differat donec Papa confinaratur.
- 2 Transactio facta coram iudice delegato habet executionem paratam.
- 3 Institutus canonice non dicitur, qui beneficium habet ex translatione.
- 4 Resistere, & se defendere aduersis officialem exercitentem non licet.

§ Ordina

De Offic. & potest. Iud. &c. Tit. XXIX. 229

5. Ordinarius non potest resistere violenter delegato
Principis volenti exequi sententiam.
6. Transactio in spiritualibus interuenire non potest.

C A P. Si quando. VIII.

Clericus si trahat Episcopum ad iudicem delegatum super causa alicuius Ecclesie, in qua non est canonice institutus, vel non est in possessione, si delegatus per transactionem, vel alio modo confert Ecclesiam, Episcopus non debet violenter resistere delegato, sed precibus instare, vt differat possessionem donec Papa informetur. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Collect. Zabar. Innoc. Bellam. Ioan. Andr. Anan. Butr. Anch. Holt. Panor. Barbat. Felin. Imol. Bald. Dec. Guid. Papae. Viu. in ratione primi libri iur. Pontif. pag. 361. Alagon. in compend. iur. Can. pag. 132. remissione Ximen. concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 1. tit. 22. cap. 10. & est post Conc. Later. part. 7. cap. 12.

2. Transactione.] Notatur ad hoc quod transactio facta coram iudice delegato habet executionem paratam, vt per Xuar. ad 1. post rem indicatam, not. 9 n. 3.

In quibus certum sit, &c.] Notatur ad hoc quod non dicitur canonice institutus, qui beneficium habet ex transactione, quia non comprehenditur in canonica institutione, vt per Rebuff. in praxi benef. p. 1. tit. quod modis beneficium acquir. n. 17.

4. Resistere violenter.] Notatur ad hoc quod non licet aduersus officiale exequente resistere, & se defendere, vt per Duen. reg. 192. in fin. Hypoll. in l. 1. n. 25. ff. de quest.

5. Sed apud eum instare, vt differat, &c.] Notatur ad hoc quod Ordinarius non potest resistere violenter delegato Principis volenti exequi sententiam, sed debet precibus apud eum instare, vt rescribatur Principi, si sententia apparet iniusta, vt per Mataram dis. 1. incip. plenarique n. 13.

6. In gloss. Transactione, ibi, Transactio in spiritualibus interuenire non potest. Vide Azeued. l. 4. n. 199. tit. 21. lib. 4. noua recop. nam & omnis pactio, & promissio in spiritualibus prohibita est. Spin. in speculo testam. gl. 7. n. 33. idem Azeued. per text. ibi in l. 8. n. 8. tit. 2. lib. 7. noua recop.

S V M M A R I V M.

1. Delegati iurisdictio expirat post diffinitiuan executioni mandata.
2. Delegatus exequitioni sententiam mandare potest.
3. Delegatus iurisdictio extinguitur lata sententia.
4. Delegatus ad uniuersitatem causarum potest cognoscere de nullitate sue sententia, secus in delegato ad unum causam.

C A P. In literis. IX.

Iurisdictionis delegati cessat post diffinitiuan executioni datam per se, vel per alium. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Innoc. Imol. Anan. Bald. Felin. Dec. Butr. Panorm. Holt. Guid. Papae. Sahagun. Peregr. lib. 1. variarum, Innoc. Viu. in ratione primi libri iur. Pont. pag. 362. Alagon. in compend. iur. Can. pag. 132. remissione Casal. in annos. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. & tom. 2. repet. in iure Canon. ad 1. Decret. lib. Mandol. in appendice, refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Tom. I.

Decret. l. 1. tit. 21. c. 14. & est post Concil. Lateran. sub Alex. II L. p. 7. c. 16.

Vel per alium sententiam executioni mandauit.] Ergo delegatus exequitioni sententiam mandare potest, vt per Galganet. de iure publico, lib. 2. tit. 51. n. 7. Vide latius infra ad c. si quis contra clericum 4. de foro comp. Non obstat opinio existimantium iure Canonico saltem delegatum non posse exequi sententiam suam, quos referunt Alex. in l. à Dino Pio, n. 6. ff. de re iud. Menoch. de arbitrio lib. 1. q. 74. n. 6. ham verius est etiam iure Canonico delegatum posse exequi sententiam suam, vt defendit gloss. in c. quisquis 3. q. 6. Dec. in c. significasti, not. 2. hoc tit. Longoul. in rep. l. imperium, n. 70. & 71. ff. de iuris omnium iudic. & vide supra ad c. significasti, post n. 2. hoc cit.

Eius auctoritas, & iurisdictio cessat.] Notatur ad hoc quod delegati iurisdictio extinguitur lata sententia, vt per Menoch. de arbitrio lib. 1. q. 67. n. 2. Hieron. Fernandez de Ottero Rom. lucubr. q. 5. n. 2. Aloys. Ricci. in praxi fori Eccles. decisi. 62. in 1. edid. & resol. 418. in 2. ed. t. vbi n. 2. ponit conclusionem quod delegatus ad uniuersitatem causarum potest cognoscere de nullitate sue sententia, secus in delegato ad unum causam, de quo vide Dec. hic n. 3. Tiraq. in l. bones, §. hoc sermone, limit. 1. n. 4. ff. de verb. signif. Hieron. Fernandez de Ottero loco proximè citato.

S V M M A R I V M.

1. Delegatus datus etiam ad diem reo absente non per contumaciam non restituit auctorem, licet possessionem, & detractionem probare volentem.
2. Spolijs remedium non datur nisi probata possessione, etiam per constitutum.
3. Spoliatus agens interdicto unde vi, in primis spoliatio- nem ipsam probare tenetur.
4. Citandi sunt amici absentis debitoris antequam pronuntiatur ad secundum decretum.
5. Possessionem, & detractionem tenetur probare, que petit restituiri.
6. Concessio litis requiritur in iudicis possessoris.

C A P. Consultationibus X.

Iteras vbi quis obtinuerit pro possessione Ecclesiæ, quam alter habet, qui non habita notitia litterarum bona causa se absentauit, itavt non potest intra tempus coram iudice comparare, ipse index non debet procedere, secus si per contumaciam se absentalet. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Anch. Imol. Anan. Barbat. Bald. Felin. Dec. Butr. Panorm. Holt. Guid. Papae. Sahagun. Peregr. lib. 1. variarum, Innoc. Viu. in ratione primi libri iur. Pont. pag. 362. Alagon. in compend. iur. Can. pag. 132. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 1. tit. 21. c. 15. & est post Conc. Later. p. 7. c. 17.

Testibus idoneis, possessionem, &c.] Notatur ad hoc quod spoliatus non datur nisi probata possessione, vt per Menoch. recop. remed. 15. q. 31. n. 383. Stephan. Gratian. discept. forens. 1. 173. n. 3. etiam per constitutum, Tiraq. de constituto, p. 2. ampl. 11.

Et detractionem suam probare.] Notatur ad hoc quod spoliatus agens interdicto unde vi, in primis spoliacionem ipsam probare debet, vt per Mascard. de probat. concil. 1. 21. n. 18.

In gloss. Restitutionem, ibi, Interrogantur sunt amici, & **Notatur ad hoc quod citandi sunt amici** V absentiis

230 Collectanea Doct. in lib I. Decretal.

Absentis debitoris antequam perueniat ad secundum decretum, ut per Tiraq. de pœnis temper. c. 22. n. 70.

In gloss. Possessionem, & deiectionem, ibi, Nota quod hac duo tenetur probare qui petit restituui. Vide Menoch. de recip. posses. in prefat. v. 1. Gam. dec. 4. n. 1. Cabed. p. 1. decis. 172. n. 1. Azeued. l. 1. n. 64. tit. 1. lib. 4. nona recip.

In glof. Nisi si, fin. ibi, Nisi post litem contestata. Notatur ad hoc quod in iudicis possessoriori litis contestatio requiriatur, ut per Bernard. reg. 447.

S V M M A R I V M.

1. Delegatus Papa est maior, & dignior Ordinario quoad causam sibi delegatam, & n. 2.
2. Ordinarius absoluere non potest excommunicatum a delegato Summi Pontificis, etiam si delegatus iam esset defunctus, aut alia ratione iurisdictio in illo expirasset.
3. Inferior unus esse potest uno respectu, & superior altero.
4. Delegatus excommunicare potest.
5. Prelati ob delictum locus ipsius spirituali iurisdictioni subiectus potest interdicti.
6. Interdictum Ecclesiasticum ferri potest contra innocentes ob alterius culpan, ut per Cou. in c. alma, p. 2. §. 1. n. 4. & var. lib. 2. c. 8 n. 10.
7. Superior non habens in materia dispensabili potest alteri committere absolutionem pro se.

C A P. Sanè. j. XI.

Delegatus Papa in causa delegata est superior Episcopo, vel Ordinario, & potest in ipsis uti suspensiōne, vel interdicto. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Coll. et. Bellam. I. an. Andr. Innoc. Butr. Imol. Anan. Holt. Innoc. Anch. Panor. Bald. Felin. Dec. Guid. Pap. Barbat. Sahagun. Viuan. in ratione primi libri iur. Pont. pag. 362. Alagon. in compend. iur. Can. pag. 133. remissiu. Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. t. Decret. lib. 1. tit. 21. c. 16. & est post Concil. Later. p. 7. c. 20.

Hanc eandem concl. ex hoc text. defundit Sbroz. de officio Vicarij, lib. 1. q. 6. n. 10. Bellencin. de charitatu. Nobisid. q. 91. n. 1. Franc. Molin. de brachio seculari, c. 6. n. 1. Stephan. Gratian. de cœpt. forensi. 111. n. 65. cum seqq. Bobad. in ius politica lib. 2. c. 21. n. 9. Guttier. de matrim. c. 5. n. 29. B. Ilon. de maudi. iur. dict. c. 3. n. 5. & q. 9. n. 4. & 16. Anton. de Fuentes de repet. cap. super 27. & porro, hoc, tit. n. 26. Ioseph. Aldrete de religiosa disciplina tuenda, lib. 1. c. 3. n. 3. Molina de iustitia, tom. 6. tract. 5. & lib. 2. 6. n. 1. vbi etiam resluit quod loci Ordinarius absoluere non potest excommunicatum a delegato Summi Pont. etiam si d. legatus iam esset defunctus, aut alia ratione iurisdictio in illo expirasset.

Notatur etiam ad hoc quod potest quis esse inferior uno respectu, & superior altero, ut per Tiraq. de nobilit. c. 18. n. 1., yna eadem persona potest diueria ex causa, & vice superior exire, & inferior altero, ut filius Senator in dignitate præcedit patrem, in filiatione vero est minor. Aul. Gel. notium Atticarum, lib. 1. c. 1. Valdes. de dignitate Regum, Regnorūmque Hispania, c. 18. n. 4.

Potest vel interdicti, &c.] Notatur ad hoc quod delegatus excommunicare potest, ut per Cou. in c. alma

mater, part. 1. §. 2. numero 7. de sentent. excommunic. lib. 6.

Aut etiam terram illius, Notatur ad hoc, quod ob delictum Præla i locus ipsius spirituali iurisdictioni subiectus potest interdicti, ut per Soar. tom. 5. de censuris, dis. 36. fœt. 3. n. 7. Valer. Reginald. in praxi fori penit. lib. 32. tr. 3. n. 20.

Notatur etiam ad hoc quod interdictum Ecclesiasticum ferri potest contra innocentes ob alterius culpan, ut per Cou. in c. alma, p. 2. §. 1. n. 4. & var. lib. 2. c. 8 n. 10.

In glof. Terminandam, ibi, Item arg. &c. Notatur quod summus Pont. tenetur ad Confessionem sacramentalis omnibus illis casibus, quibus de iure Diuino est instituta, & præcepta, vide Cou. in cap. alma mater, p. 1. §. 1. n. 5. Nau. in princ. dist. 5. n. 32. & in c. Sacerdos, n. 50. de pœnit. lib. 6. Vinald. in candelabro aureo, p. 4. c. 8. n. 5. Henr. in sum. lib. 1. de Sacram. pœnc. 3. §. 2. Flamin. de resign. l. 3. q. 18. n. 13. Sayr. in clavis Regia lib. 3. c. 4. n. 14. Azor. in fit. mor. p. 1. t. 7. c. 49. q. 11. Paul. Comit. respons. mor. lib. 1. q. 101. Valer. Regin. in praxi fori penit. lib. 6. n. 49.

Notatur etiam ad hoc quod ille, qui iuravit, vel quid aliud fecit in materia dispensabili, si non habet Superiorum, potest alteri committere absolucionem, ut per Flamin. de resign. lib. 3. q. 18. n. 113. Sa. in clavis Regia, lib. 2. c. 4. n. 14.

V M M A R I V M.

1. Dignitatem primam in Ecclesia vacaturam quando unus impetrat, & alter impetrat literas pro certa dignitate in eadem Ecclesia vacaturam, non facta mente ore de prima impetratore, si vacat hac certa dignitas, est danda primo, & non secundo.
2. Papa multitudine negotiorum impeditus præterire memoria non presumitur.
3. Declaratur generi, de reg. iuris, lib. 6.
4. Dispositio generalis, que non nisi in una specie veris facias potest conferre specialis.
5. Beneficiis conferendum est purè, & sine exirrēca conditione.
6. Resignatio est simonia, que sit cum pactione, & modo.
7. Dilectio, omnino, est universalis, & comprehendit omnes causas indistincte.
8. Resignatio beneficij coram Ordinariis alterius gratia, & favore non valet.

C A P. Ex parte. j. XII.

Dignitatem primam in Ecclesia vacaturam si unus impetravit, & deinde aliis impetravit nominatio in eadem Ecclesia certam dignitatem, putat Archidiaconatum cum vacaret, non facta mentione de priori concessione, & postmodum vacuit illa certa dignitas, primo, & non secundo est conferenda. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Anch. Bellam. Ioan. Andr. Anan. Holt. Barbat. Imol. Bald. Felin. Dec. Butr. Panor. Holt. Casal. in amot. Guid. Pap. Sahag. Viu. in ratione primi libri iur. Pont. pag. 369. Alagon. in compend. iur. Can. pag. 132. remissiu. Ximen. in concord. p. 1. & 2. ref. ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 1. tit. 21. c. 17. & est post Concil. Later. p. 7. c. 21.

Hanc eandem concl. ex hoc text. defundit Peregr. de iure fisci, lib. 1. tit. habentes iura si ci. n. 2. pag. 3. quia Papa multitudine negotiorum impeditus præterire memoria non presumitur, Flamin. de resign. lib. 3. q. 9. n. 3. 8.

Non

De Offic. & potest Iud. &c. Tit. XXIX. 231

Non obstat quod generi per speciem derogatur, c. generi, de regulis iuris, lib. 6. cum ibi citatis, quia respondet ideo in praesenti priorem concessionem conceptam generaliter ad primam dignitatem vacatram in vna Ecclesia non derogari per secundam conceptam nominatum ibi ad certam dignitatem dum vacaret, quia licet prior in genere sit concepta ad primam dignitatem vacatram in illa Ecclesia, tamen quia fortia est effectum in vna dignitate tantum primò vacatura, habetur pro speciali, ita in terminis Valaf. consult. 71. n. 14. Dispositio enim generalis que non nisi in vna specie verificari potest, censetur specialis, Tiraq. de iure mariti, glof. 7. n. 128. Surd. de alimento, tit. 9. q. 15. n. 15. Maxime quia verum est in hoc text. non dari gratiam generalem, & speciale, quinimo utramque specialem, etenim prior ad Archidiaconatum, quem primò vacare continget, specialis erat, quippe qua habitu & actu ad unum tantum dirigebatur, nec poterat verificari in pluribus in simul, vt adiutavit Preceptor D. Correa ad c. 1. sup de rescript.

Mandamus, &c.] Collige ex text. mandato generali ad primum Archidiaconatum non derogari per secundum mandatum speciale ad certum Archidiaconatum in eadem Ecclesia. Obstat tamen quod litterae speciales posteriores prioribus generalibus derogare solent, iuxta text. in c. quamvis, il. 2. de probend. lib. 6. & in c. 1. in fin. de rescript. Sed omisso intellectu Bald. & Ber. n. 67. ac Manta 5. in praesenti, & aliorum quos reprobab. Valaf. cons. 72. n. 14. satis sit ex doctrina glof. magna hic ad fin. vers. item illa, & glof. in reg. generi, de regul. iur. lib. 6. & glof. 1. in cap. quamvis 38. de probend. lib. 6. & Valaf. vbi prox. Si dicas in hoc text. non dari gratiam generali & specialem, quinimo utramque specialem, etenim prior ad Archidiaconatum, quem primò vacare continget, specialis erat, quippe qua habitu & actu ad unum tantum dirigebatur, nec poterat verificari in pluribus in simul, quos nullatenus comprehendebat, & consequenter cessat reg. cap. 1. de rescript. cum similibus, & gratie huiusmodi sic speciali per alias specialem posteriorem, que illius mentionem non faciebat, derogari non potuit, & posterior non valer, iuxta reg. c. caterium, de rescript. cum vulgaribus, qui intellectus confirmatur aperè ex verbis huius text. & maximè ex l. si domino 102. ff. de leg. 1. & l. si heros 11. ff. de optione legata, in quibus similiter non proponitur legatum generale & speciale, sed utramque speciale, ad unum tantummodo seruum, & non ad plures, prout intelligunt Doctores communiter secundum Bart. in d. l. si domino, iuniat. l. 3. in fin. ff. qui & à quibus, & text. opt. in l. ciam incertus 13. de legar. 1. ibi, Perinde enim liberatum ac si Stichus legatus esset.

Aduic obstat quod prior gratia in hoc text. non referatur ad certum aliquem Archidiaconatum, & poterat verificari in quibus ex multis, vel etiā ex omnibus Archidiaconatibus Ecclesie, sicut & legatum optandi vnum ex seruis testatoris in d. l. si domino, & d. l. si heros, non dirigebatur ad certum aliquem, & poterat verificari in quocunque ex omnibus seruis testatoris, ac subinde generale videtur, vt satis probat text. in c. Abbatem 40. ibi, Per literas generales, vbi glof. 1. & 2. de rescript. leg. a. generaliter 37. ff. de legat. 1. l. stipulationem 74. cum l. seq. ibi, Generaliter, ff. de verb. oblig. At vero gratia posterior ad Archidiaconatum certum, quem annunculus obtinebat, sicut & legatum certi serui in dictis legibus, era speciale, vt poterat ad certum quoddam individuum, in quo tantummodo verificabatur, vnde locum debuit habere reg. d. c. 1. de rescript. Accedit, quia saltem negandum

Tom. I.

non videtur priorem gratiam in hoc text. sicut & legatum optandi vnum ex seruis in dictis legibus, esse minus specialia, quam sit posterior gratia ad certum Archidiaconatum, vel legatum certi serui, quippe que priora non referantur ad certum individuum, conflat autem regulam d. cap. 1. & simili non tantum procedere vbi opponuntur genus, & species, dispositio generalis & specialis propria, verum etiā vbi species latior, & alia strictior dispositio minus, & alia magis specialis, & denique vbi species plura individua comprehensens, & certum aliquod individuum opponuntur, ex Bald. in l. hac conjunctissima col. 1. C. de i. p. obseruant. Nau. in considerat, in princ. n. 76. de p. m. dist. 5. l. a. cons. 12. lib. 3. Vnde p. dicit intel. c. tu, & sententia communis recedunt Dec. in d. c. 1. n. 4. & Ber. n. 67. idem Dec. in c. pastoralis 14. §. quoniam, n. 2. de rescript. Staphil. de literis gratiae, tit. de variis modis vaccinationum, in princ. a. n. 22.

Sed retento intellectu supra praestito non obstant haec difficultates, quoniam ex mente Abb. in d. § quoniam num. 1. post Bart. & ex mente aliorum dicendum est, quod licet prius mandatum in hoc text. & legatum optandi vnum ex seruis in dictis legibus a principio indeterminatum sit, & minus certam, quam posterius, quod ad individuum dirigitur, & terminatur: nihilominus tamen in substantia, & effectu neutrum est magis, vel minus speciale, quia utramque tantummodo verificari potest in vna specie, seu individuo, & licet in priori quilibet ex Archidiaconatibus illius Ecclesie debet sub conditione si primò vacauerit, & quilibet ex seruis testatoris relinquatur sub conditione, si legatus eundem elegerit, vt in d. l. nihilominus tamen ille, qui primo vacauerit, vel seruus, qui a legatario electus est, necessario, & in individuo debetur proinde, ac si is a principio promissus, vel legatus fuisset, d. l. ciam incertus; nec refragantur verba d. c. Abbatem, quia respondet in dispositio d. cap. 1. de rescript. per mandatum generale intelligit tantummodo illud, quod in simul comprehēdit plura, in quibus simul, vel saltē successivè potest verificari, & per speciale intelligitur id, quod minus includit, vel pauciora, que possunt excipi a mandato generali eodem reliquis mantere. At in d. cap. Abbatem, non dicuntur generales in hoc sensu, quasi plura sic comprehendant, sed in alio longe diverso, scilicet quia a principio sunt incertæ, nec constat certum aliquod individuum ad quod determinate dirigantur iuxta d. l. stipulationem, cum seq. Vnde plura non in simul, aut successivè, sed indeterminatè, & quasi alternati, & sub disjunctione, scilicet hoc, vel illud aut illud, ac subinde vnum postea significandum comprehendunt, & ita procedit d. l. leg. a. cum aliis. Sic plane cessat & alia difficultas, negatus enim in hoc text. posteriori mandatum ad certum annunculi Archidiaconatum, sicut & legatum certi serui in dictis legibus esse magis speciale, quamvis fateamur esse magis certum, & determinatum, sed maior, vel minor certitudo non prodest ad eff. c. tu d. c. 1. & d. reg. generi, in quo solum attenditur an dispositio generalis & specialis sit magis, vel minus, plura, vel pauciora comprehendat.

In glof. Omnia, ibi, Id est sine aliqua pactione, conditione, vel modo. Non a u ad hoc quidem beneficium conferendum est pure, & sine extrinseca conditione, vt per Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glof. 5. n. 15. quia in beneficio omnis pactio, promissio, vel conuenio prohibetur, Spin. in peculo testam glof. 7. princ. n. 3. Vnde resignatio est simoniaca, qua sit cum pactione, & modo, Flamin. de resign. lib. 1. q. 3. n. 1. cum seqg. debet enim esse libera, & pura, Flamin. lib. 1. q. 2. n. 5. & lib. 6.

V. 2. q. 2.

q. 2. n. 68. & 74. Zerol. in praxi Episc. p. 1. verbo, renuntiatio, Gutier. conf. 42. n. 7. nam dictio, omnis, de qua in text. est vniuersalis, & comprehendit omnes casus indistincte, Flamin. d. tract. lib. 11. in prefat. n. 12. & q. 1. n. 9. & 52. Scraph. priuilegiis iuram. priuili. 49. n. 44. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 6. n. 20. Ego ipse de diuersibus, & clausula, dict. 206. n. 2.

3 In glof. D. mittere. Notatur ad hoc quod resignatio beneficij alterius gratia, & favore non valet, vt per R. buff. in praxi benef. p. 1. tit. de resign. condit. quam in favorem vocant, Azor. iustit. moral. p. 2. lib. 7. c. 21. q. 2. & c. 27. q. 4. & p. 3. lib. 1. c. 8. q. 1. Soar. de relig. lib. 4. de simonia, c. 1. & c. 7. n. 2. & c. 35. n. 3. Aloys. Ricc. in collect. deci. p. 4. coh. 1. 402. vbi intelligit de resignationibus, quae fiunt in manibus Ordinarij, secus in illis, quae fiunt coram Sanctissimo. Nam conditionalis renuntiatio à iure reprobata erat, iuxta hanc gloss. fed praxis & stylus Romana Curia à multis laeculis obseruatis obtinuit, vt hac conditionalis renuntiatio à Romano Pont. admittatur, cuius meminit Co. in. in pragm. sanct. tit. de annatis, in gloss. verbo simplici is. Rebuff. in d. praxi tit. de renuntiati. expressa, Mandol. de signatur. gratia, tit. de regressu, ver. notandum, Nan. in man. cap. 1. 3. num. 107. versic. ad decim. 1. Couar. var. lib. 1. c. 5. num. 3. Bonac. de simon. g. 4. S. 13. ex num. 2.

Quæstio autem est dubia, an Episcopus, in cuius manibus renuntiatio conditionalis facta fuit, possit reiecta conditione renuntiationem tanquam puram acceptare, & beneficium tanquam vacans ex vi sua potestatis ordinaria conferre? In quo Boët. in tract. de potest. Legati, quæst. 2. quem sequitur Redoan. de simon. p. 1. cap. 1. 3. num. 9. existimaret posse Legatum, Episcopum, vel quilibet alium Ordinarium collatorem conditionaliter renuntiationem factam cum clavis. Non alias, alter, nec alio modo, reiecta conditione quasi simplicem admittere, & beneficium alteri conferre. Mouentur in primis, quia per resignationem beneficium absolute vacat, vt colligitur ex cap. ecce 7. quæst. 1. & ex c. ex transmissa, de renunt. & ex cap. suscep. de script. in 6. notauit gloss. verbo vacabunt, in cap. si proper. cod. tit. & lib. & ideo ad resignatum beneficium absque noua prouisione redire non licet, sed poterit Ordinarius ex noua collatione predictum beneficium conferre, vt colligitur ex d.c. ex transmissa, in fin. deinde turpes conditiones à matrimonio carnali repelluntur, c. fin. de condit. appos. igitur à fortiori à spirituali, coniugio remoueri debent, iuxta text. in c. inter corporalia, de translat. Pral. quare reiecta conditione tanquam turpi & Canonica institutioni contraria, pura remanet renuntiatio. Constatutum quoque huiusmodi sententia efficaci fundamento, nam renuntiatio ex causa permutationis conditionalis est, vt omnis fatentur, & tamen si quis ex causa permutationis beneficium renuntiatur, quamvis permuto ex altera parte non impletatur, ex sola sua renuntiatione titulum perdit, nec ad illud beneficium sine noua collatione redire poterit, vt colligitur ex text. in cap. c. uniuersorum, de rerum perm. quem sic interpretatur Abb. in cap. c. uniuersibilis, num. 2. 3. de except. dicit communem Dec. bid. num. 18. Socin. conf. 167. lib. 2. Ludou. Gom. in re de triennali quæst. 24. Igitur per conditionaliter renuntiationem beneficium vacat, ac per consequens poterit Episcopus neglecta conditione.

ne beneficium tanquam vacans conferre.

Contra tamen sententia prior est, quam sequitur Paris. confil. 10. num. 18. lib. 4. Dec. in d. cap. c. uniuersibilis, num. 18. Flamin. d. lib. 1. q. 3. num. 15. Et probatur ex eo, quia actus sub conditione celebratus conditione non impleta nullum effectum operatur, argum. text. in §. ex conditionali. Iustit. de verbis obl. pat. item quia, §. 1. ff. de pat. neque actus cum qualitate gestus reiecta qualitate acceptari potest, iuxta doctrinam Bart. in l. Aurelius, ff. de liber. leg. recepta ex Ias. in l. non sol. 1. §. scindens, num. 2. ff. de novi oper. mut. Felin. in cap. cum inter. n. 7. de re iudic. Sed in forma specifica est adimplendus, iuxta reg. l. Maius, l. qui heredi, ff. de condit. & demonst. latè exornatam per Flamin. d. q. 3. num. 15. Cum vero renuntiatio beneficij sub conditione facta proponatur, non poterit Episcopus conditione reiecta beneficium tanquam vacans alteri conferre, neque per talen renuntiationem ius à resignante abdicatur, immo resignatio habetur pro infecta, si cum praedicta conditione & qualitate acceptata non fuerit. Pro qua opinione ponderari potest text. in c. si beneficia, de probend. lib. 6. & in Clem. vnic. de rerum perm. quæ nouum non statut, vt contrariae opinionis autores male opinantur.

Qua retenta sententia non obstant fundamenta que pro prima adduxi, quam ultra citatos sequutus fuit Cou. lib. 1. variar. cap. 5. num. 1. Ad primum enim responderetur solum procedere in pura renuntiatio, non antem in conditionali, de qua nostra est disputatio. Ad secundum vero dici potest æquiparationem, quam de matrimonio carnali ad spirituale facit Pontifex. in d. cap. inter corporalia, non semper esse admittendam, præcipue in nostro casu, in quo iure speciali conditione turpes à matrimonio repelluntur, iuxta cap. vlt. ad fin. de condit. appos. contra reg. l. 1. ff. de condit. ob turpem causam, cum similibus, & ideo argumentum de matrimonio carnali ad spirituale in propposito non procedit, immo prædicta conditio in matrimonio spirituali apposita actu potius vitaret, cum natura canonica institutionis contraria videatur, iuxta reg. d. cap. vlt. in præc. Ad ultimum vero deducendum ex d. c. cum uniuersorum, responderetur resignantem ex causa permutationis si permutation effectum non sequatur, posse sine noua prouisione ad finem beneficium redire, vt colligitur ex Clem. vnic. in fine, & ex verbis eiusdem text. ibi, Eum restitu faciat eadem; quibus verbis Pontifex ostendit beneficium à recipiente quasi alienum detinere, & vt talo restitendum, & insuper solam restitutionem absq; alia Præla i prouisione sufficere, vt renuntiant prædictum beneficium recuperare possit, quam sententiam contra communem tener. Ioan. Andr. in cap. vnic. de rerum perm. in 6. Imel. Felin. & Dec. in d. cap. c. uniuersibilis, Boët. decis. 79. & ita seruari affirmat Rebuff. in praxi tit. de perm. num. 12. pro qua sententia ponderari potest text. in d. cap. si beneficia, cui Abb. & sequaces minime satisfaciunt. Neque contrarium probant alia verba eiusdem cap. c. uniuersorum, ibi, Vt tamen simplicitati venia tribuatur, quibus significare videtur Pontifex prædictam beneficij restitucionem ex æquitate potius quam ex iuri rigore fuisse concessam; responderetur enim competrantes ibi inter se de permittandis beneficiis tractasse, quod de iure facere non possent, vt text. haberet, ac proinde recte per Pontificem beneficium suspendi, aut alia pena condemnari posuisse, nisi simplicitati venia daretur, vnde prædicta verba ad culam quam in renuntiacione commiserant, non ad restitucionem referenda sunt.

Minus

Minus obstat text. in d. cap. vnic. de rerum permuat. lib. 6. ibi, equitatem preferentes in hac parte rigor; quibus verbis satis ostendit Pontifex beneficium vacare per renuntiationem, qua in manibus Praelati ex causa permutationis fit, & in ipso expectativa pro primo beneficio vacaturo locum habere posse, nisi specialis illius text. decisio contra iuris communis regulas contraria statueret; non posset autem tale beneficium tanquam vacans alteri conferri, neque expectativa in eo locum haberet, nisi liberè vacasset; ergo potest Praelatus conditionem de dando beneficium commutanti reiicere, & beneficium tanquam liberè vacans liberè conferre: responderet namque iure communis atento, non fuisse permittam beneficiorum permutationem, qua ex voluntaria partium conuentione, & utilitate initium acciperet, ita ut teneretur Episcopus renuntiationem conditionalem, qualis est illa, qua ex causa permutationis fit, necessariò dimittere, & resignata beneficia cum permutantibus necessariò conferre, vt colligitur ex text. in cap. questum, cap. cùm olim, de rerum permuat. cap. maioribus, cap. inter cetera, per locum ab speciali, de prabend. Sed si Episcopus suo Episcopatuī vtile, aut necessarium indicaret beneficiarium de uno loco ad alium transferre, vel si beneficiarius propter inimicitias, aut aliam iustam causam suum beneficium liberè, & absque ulla condizione dimitteret, poterit Episcopus tale beneficium alteri conferre, & alterius prabendam, si ita, expedire indicauerit, huic aut alteri dare, & ita intelligendum est text. in d. cap. vnic. de rerum permuat. lib. 6. Clem. vnic. eod. tit. Hanc vero nouam iuris prouisionem licet aliqui tribuant Clementi in cap. ad questiones, de rerum permuat. communis tamen & ferè omnes scribentes eandem tribuant Innocentio in d. cap. cùm uniuersorum, vt notant gloss. 1. in d. Clem. vnic. Mouentur ex verbis eiusdem Clem. vnic. & d. cap. vnic. de rerum permuat. lib. 6. ibi, secundum formam iuris, quibus significare videtur Pontifex iam ante illum text. renuntiationem ex causa permutationis ad partis petitionem fieri posse.

In ead. gloss. ibi, Videlicet quod talis renuntiatione simoniaca fuerit. Notatur ad hoc quod renuntiatione conditionalis in fauorem certa personæ apud inferiores Praelatos absque labore simoniæ fieri non potest, vt per Rebuff. in praxi tit. resign. condit. n. 1. Gomez. in reg. de infirm. quest. 11. Redoan. de simon. p. 2. cap. 22. num. 14. Nauar. in c. si quando, de praescript. exceptr. 4. & in man. cap. 23. num. 107. Flamin. lib. 14. quest. 3. num. 12. & ita de stylo Curiae obseruari testatur Cagliad. decis. 3. de renunt. & decif. 3. de simon. Contra Boëni. in tract. de potest. Legati q. vnic. n. 111. Sot. lib. 9. iustit. q. 7. art. 2. Cou. lib. 1. var. cap. 5. n. 5. existimantes validam, & licitam esse huiusmodi renuntiationem conditionalem eorum Episcopo factam in fauorem certa personæ, dummodo inter resignantem, & resignatarium nulla consentio, aut temporalitatis reprobatio interueniat.

9 In ead. gloss. ibi, Item pone quid simpliciter renuntiet, sed in animo habet ut ei derit, alias non renuntiaturus &c. De hac quæstione vide Sylvest. verbo, renuntiatione, c. 6. vers. 2. Angel. verbo. simonia 7. n. 39. Azor. d. p. 3. lib. 12. 6. 8. 9. 5.

In ead. gloss. ibi, Simoniaca quia prohibita, &c. Solem. Tom. I.

nis est hæc gloss. secundum Gutier. canon. lib. 2. c. 2. 3. ex n. 2. 1. Petri. Nau. de res. lib. 2. c. 1. n. 3. 8. 6.

S V M M A R I V M.

- 1 Delegatus iuris formam servare debet & rationabiliter exceptiones admittere, ubi contraria voluntas Pape non appetat.
- 2 Exceptiones friuola, & minus legitima repelluntur, si statutum, vel rescriptum Principis dicat, sine aliqua exceptione, vel nulla obstante exceptione, quod an verum sit, vide ibi.
- 3 Princeps defensionem an aliquando restringere, vel tollere possit, ostenditur.
- 4 Rescriptum est interpretandum secundum iuris, etiam si rescripti verba aliud sentire videantur, & nihil operentur.

C A P. Ex parte. ij. XIII.

D Elegans debet seruare formam iuris, & rationabiles exceptions admittere, ubi contraria voluntas Pape non appetat. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Bellam. Host. Joan. Andr. Anch. Barbat. Bald. Felin. Dec. Alejat. Guid. Papæ. Butr. Imol. Anan. Innocent. Panormit. Henric. Sahagun. Viu. in ration. primi libri iur. Pom. f. pag. 363. Alagon. in compend. iur. Canon. pag. 133. remissione Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 1. tit. 21. c. 18. & est post Concil. Lateran. p. 42. cap. 1.

Textus hic ad hoc communiter allegatur quod si statutum, vel rescriptum Principis dicat sine aliqua exceptione, vel nulla obstante exceptione esse procedendum, aut nullam exceptionem in aliquo facto debere admitti, friuola exceptions, & minus legitime ac irrationalibesvidetur repulse, non autem legitime, & rationalibes, Alex. conf. i. 13. n. 8. vol. 5. Ant. Corser. lit. E. sing. exceptio 1. incip. si statutum, Prob. in rubr. de except. lib. 6. n. 5. Perez de Lara de anniv. & capel. lib. 1. c. 10. n. 6. 1. Vital. de Cambanis in tr. clausularum, pag. 16. col. 1. n. 2. Hugon. cod. tr. pag. 490. col. 1. Rebuff. in compend. alienar. n. 46. Mynting. cent. 2. observ. 10. Menoch. de arbitr. cap. 197. n. 3. Bertaz. de clausulis claus. 22. gloss. 1. Ego ipse in Remissionibus de dictiobus & clausulis claus. 90. alias 156. secundum Lugd. impress. Cal. Pereira de empt. cap. 33. n. 13. Et confirmatur ex doctrina Bart. in l. omnes populi, n. 65 ff. de iustitia & iure, quod reiecta omni legum interpretatione, censetur reiecta solum friuola, non vero iusta, & est communiter recepta, secundum Valafca, conf. 42. n. 7. adducunt enim confirmationem auctoritatē huius text. Verum quamvis hæc ex nostro text. communiter deduci soleant, contrarium tamen, immo etiā rationalibes exceptions reiectas censeri videtur probare in illis verbis: 'vi, nisi exprimatur in litteris, &c. dicit illa, nisi, importat exceptionem a precedentibus, & ponitur aduersariū ad præcedentia, significatque oppositum eius, cui immediatè aduersatur, reg. peccatum, de reg. iur. in 6. & l. actione, vbi Bart. Iaf. & ceteri scribentes, C. de transfact. & plures citati per me. dictiobus, & claus. dict. i. 84. alias 217. secundum Lugd. impress. Quare si exprimatur in literis quod nulla debentur exceptions admitti, rationalibes reiectas censeri tenent, hic Felin. n. 6. Soc. reg. 13. Garc. Falcon. reg. 438. Azin. in praxi. §. 31. c. 20. cum segg. me citato in hoc loco nouissime Hier. Roder. in compend. q. Reg. ref. 10. n. 19.

Quod nulla debentur exceptions admitti, &c.] Notatur ad hoc quod Princeps defensionem aliquando restrin-

gere, aliquando etiā tollere potest, exceptions omnes

veniendo, ut per Sebast. Næni. ad l. vnic. ff. à quibus appellare non licet, n. 125. Sed hoc ita indistincte sumptum verum non est, sed oportet separando sic distinguere: vel enim exceptiones considerantur quoad modum & formalitatem suam secundum solitum iudiciorum ordinem; vel quatenus legitimam continent defensionem; primo modo certum est iuri humani esse, & per consequens per Principem, & legem tolli posse, vt in illo casu, quando constat nullam parti, contra quam clausula illa, *nula obstante exceptione*, apponitur, legitimam competere exceptionem. Secundo vero modo, id est, quatenus legitimam continent defensionem, distinguunt multi inter ciuilia & criminalia, quos late refert, & improbat Pinel. in rub. C. de resciend vend. part. 1. c. 2. n. 21. Quare tam in his, quam in illis regula negativa est statuenda, quod sine infra causa à Principe tolli non possunt, ex resolutis per Cou. lib. 3. var. c. 6 n. 6. & c. 14. n. 8. Pinel. d. c. 2. num. 14. Salzed. ad Bernard. reg. 209. ampl. 3. Garc. Falcon. reg. 403. n. 4. & 9. Ceuall. commun. contra commun. q. 577. cum seqq.

In glof. Rationabiles, ibi, quod magis est procedendum secundum iuris ordinem, quam secundum formam rescripti. Notatur ad hoc quod rescriptum est interpretandum secundum ius, etiam si rescripti verba aliud sentire videantur, Aym. Cranet. cons. 390. n. 14 & cons. 412. n. 4. & etiam si nihil operaretur, Anch. cons. 353. Rub. cons. 167. v. 3. ver. stante igitur Aym. d. cons. 412. n. 1. quos referit, & sequitur Aloys. Ricc. in praxi aurea, resol. 92. Intelligi quoque debet iuxta formam petitionis, Nat. cons. 98. n. 2. Cephal. consil. 77. n. 36. & declaratur à precibus, Menoch. cons. 3. num. 14. Caualer. decis. 117. & n. 4. & 5.

S V M M A R I V M

- 1 Delegatio facta dignitati, non expresso nomine proprio, transfit ad successorem, & n. 1.
- 3 Commendatario perpetuo facta delegatio, non expresso nomine proprio, non transfit ad successorem.
- 4 Delegatio facta persona, eius nomine proprio expresso est personalis, & cum persona extinguitur.
- 5 Successori non veniant ea, quae sunt & dependent ex hominis intellectu.
- 6 Commissione facta sub nomine dignitatis, an transferat ad successorem, ostenditur.
- 7 Episcopus cognoscere non potest causam demandatam Vicario, tanquam Vicario.
- 8 Vicario Episcopi causa delegata, an transferat in successorem, remissione.
- 9 Vicario Episcopi causa delegata intelligitur delegata Vicario principali ex pluribus in solidum constituta.
- 10 Vicarij duo ubi eque sunt principales, nec constat de quo Papa senserit, neuter illorum erit delegatus.

C A P. Quoniam Abbas. XIV.

Delegatio facta dignitati, non expresso nomine proprio, transit ad successorem. Colligunt ex Ordinari. Abb. antiq. Zabarell. Colle^{ct}. Bellam. Ioan. Andr. Innocent. Imola, Anan. Bald. Felin. Dec. Barbat. Henric. Guid. Pap. Bero. Mantua, Sahagun, Panorm. Hostiens. Butr. Anch. Viulan. in ration. primi libri iuris Pontif. pag. 364. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 133. remissione Casal. in annot. & Ximen. in concord. part. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 1. tit. 2. c. 19. & est post Concil. Lateran. p. 46. cap. 4.

Hanc eandem conclusum ex hoc text. desumunt apud Hispanos l. 4. tit. 18. part. 1. vbi Greg. Lop. verbo, nomine, & ex eo deducunt Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 68. Azeued. l. 1. n. 137. & seqq. tit. 4. lib. 8. nona recop. Corral. de benef. p. 1. c. 6. n. 8. Nicol. Garc. eod. tral. p. 6. c. 2. n. 29. cum seqq. Anast. Germon. de iudicis Card. verbo, Hernyymo, n. 41. Rebuff. de pacificis num. 53. Lud. Miranda de ordine iudic. q. 2. art. 12. concl. 2. D. Barbosa in l. quia tale, n. 41. 78. & 80. ff. soluto matrimon. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 12. in princip. n. 73. Rota decis. 743. p. 2. recent. Stephan. Gratian. discept forens. c. 92. n. 2. cum seqq. Sanch. de matrimon. lib. 8. disp. 27. n. 6. cum seqq. Beller. disquisit cleric. part. 1. tit. de clericis debito, § 4. num. 8. vbi num. 9. cum Dec. hic num. 15. refoluit posse successorem exequi commissionem factam dignitati, etiam si rescriptum prædecessori non fuerit præsentatum.

Amplia in delegatione facta Commendatario perpetuo, vt per Prob. ad Monach. in c. nemo deinceps, n. 17. cum seqq. de elect. lib. 6. Rebuff. de pacificis posseff. n. 42. Flam. de resign. lib. 2. q. 17. n. 13. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 5. § 8. n. 10.

Secus vero quando delegatio facta est persone, eius nomine proprio exprefso, quia tunc est personalis, & cum persona extinguitur, D. Barbosa in l. quia tale, num. 2. persona & non officium contemplata censetur quando disponens primò personam exprefsit, nam postea alias exprefiones censentur additæ demonstrationis gratia, Rota d. n. 7. ea enim quæ sunt & dependent ex hominis intellectu, non tranferunt in successorem, Tiraq. de iure primog. q. 88. n. vlt. Vnde si prohibitio facta fuerit à testatore in personam heredis, prius nomine appellativum, quæ proprium apponendo, vt si dicat, prohibeo heredem Titium alienare, comprehendit heredem heredis, vt per Duen. reg. 39. limit. 1. vers. quam limitationem. Limitatur etiam principalis huius text. decisio quando delegatio facta sit sub nomine dignitatis, cum qualitate tamen, ex qua videatur reperitus habitus ad personam, & non ad dignitatem, Rota Rom. apud Nicol. Garc. d. c. 2. n. 31. Item & limitatur ex Concil. Trid. sess. 25. de reform. c. 1. o. in casu, quo habens dignitatem deputatum à Synodo etiam expresso solo nomine dignitatis, quia post illius mortem non succedit in intitulatione, nec in deputatione successor in eadem dignitate, sed debet succedere is, qui ab Episcopo cum consilio Capituli fuerit nominatus, Nicol. Garc. d. tr. p. 9. c. 1. à n. 349.

Qui suscepto mandato nostro, &c.] Ex his verbis colligit Bero. hic n. 12. & 13. commissionem realem faciem sub nomine dignitatis transfere ad successorem, quando prior obiit re non integræ, sed negotio iam cœptæ, focus si re integra obierit. Verum hoc distinctione non potest stare, nihil enim refert in hoc euenu an à priore habente illam dignitatem res cœpta sit; an potius re non suscepta, sed integra obierit, quia res esse integræ, aut cœptam, ne commissio expirat, solum attenditur quando delegans obiit, non autem quando delegatus mortuus fuit; quare dum est commissio personalis semper extinguitur cum persona delegati, quando autem est realis, transit ad successorem, siue commissio cœpta sit à defuncto, siue res integra manferit, vt tenent Menoch. d. q. 68. num. 22. Sanch. d. discept. 27. n. 7.

Et non personarum commissio emanavit.] Notatur ad hoc quod non potest per Episcopum cognosci causa demandata Vicario tanquam Vicario, vt per Nau. sub hoc tit. consil. 6. num. 1. in nouis, Sayr. in floribus decisio-num, decisi. 7. sub hoc tit. quem refert Aloys. Ricc. in collect. decis. p. 3. collect. 498. vers. tertio, Stephan. Gratian. discept.

De Offic. & potest. Iud. &c. Tit. XXIX. 235

discept. forens. sc. 92. n. 6. vbi n. 7. ampliat, etiam si causa commissa esset Episcopo vel Vicario, nam cum litteræ fuerint vni eorum praesentatae, alter non potest se intromittere, de quo etiam Marc. Ant. Genuen. in 8 praxi Archiep. c. 69. in fine. Vtrum autem causæ delegatae Vicario Episcopi transeat in successorem, vide Balb. decis. 33. Archil. de Graff. dec. 2. de officio Vicarii, quos ref. rt Aloys. Ricc. in collectaneis decisionum, p. 4. collect. 12. 32.

9 In gloss. Substitutum, ibi, Sed pone quod plures Archidiconi, &c. Aduerte quod causa delegata Vicario Episcopi, intelligitur delegata Vicario principali ex pluribus in solidum constitutis, Paulin. de potest. Capituli Sede vacante, p. 2. Princeps. 10. n. 9. in fin. quem refer & sequitur Sbroz. de officio Vicarii, l. 2. q. 6. 2. m. 3. Squillante de priuilei Cleric. c. 2. n. 20. 1. in princ. Si tamen sint duo Vicarii æquè principales, nec constet de quo Papa senserit, neuter illorum erit delegatus, ut contra hanc glossam tenet Tiraq. de iure primog. q. 17. opinione 6. n. 1. 3. Sanch. de mar. lib. 8. disp. 27. n. 37. & saltēm dissidentibus partibus admittit Bonac. de legib. disp. 9. 3. punto 8. §. t. n. 8.

S V M M A R I V M.

- 1 Papa si deleget questionem de iure praesentandi, sub ea forma ut delegatus ad presentationem eius, ad quem viderit pertinere, ordinet & Ecclesiam, appellatione remota, per hoc non habet instituere, sed promuntare, & is ad quem pertinet, instituit, & si iuri suo detrahitur, licite appellat.
- 2 Delegatus index non potest instituere, licet possit prouinicare aliquem esse instituendum.
- 3 Papa nunquam intendit tertio praedictum etiam minime inferre.
- 4 Dispositio qualibet quaterus alterum laedit restringi atque strictè interpretari debet.
- 5 Appellatio per tertium interposita habet vitrumque effectum, suspensum, & devolutum.
- 6 Clausula appellatione remota, intelligitur quoad litigantes, non quoad tertium.
- 7 Ordinare verbum est lat. in verbo, conferre.
- 8 Ordinare, & prouinicare ordinandum differunt.
- 9 Dispensationes, quoties constat de concedendis intentione, extenditur ad id, quod concedens intendit.
- 10 Contradiccio illius non est admittenda qui se opponit contradictioni ad eam calumniosè impediendam.

CAP. Super eo. X V.

Væstio de iure praesentandi quando agitantur inter partes, & causa per Papam delegatur alicui, vbi constiterit cuius pars sit ius praesentandi, delegatus questionem appellatione postposita debet terminare, & ordinare Ecclesiam, id est, profere sententiam Ecclesiam esse ordinandam secundum præsentationem illius, qui probauit ad se ius pertinere, sed non instituere, seu mittere in possessionem, hoc enim, est Episcopi, vel Archidiconi, vel Archipresbyteri, qui licite possunt appellare si praedictum sibi generetur. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Anch. Bellam. Ioan. Andr. Anan. Innoc. Barbat. Imola. Bald. Felin. Dec. Butr. Panorm. Host. Viuian. in rationali primi libri iuris Pont. pag. 365. Alagona in compend. iur. Canon. pag. 134. remissiuè Cafal. in annot. & Ximen. in concord p. 1. & 2. referunt ab Ant. Aug. collect. 1. Decret.

lib. 1. tit. 21. c. 10. & est post Concil. Lateran. part. 47. cap. 3.

Ad quem institutio pertinet.] Notatur ad hoc quod index causæ delegatus non potest instituere, ut per Aloys. Ricc. in collectaneis decisionum, collect. 1598. d. 5. potest tamen prouinicare aliquem esse instituendum, Seraph. decis. 159. p. 1. Vide quæ dixi ad c. pastoralis 19. vers. 4. intellige, de priuilei.

Praedictum generale.] Notatur ad hoc quod Summus Pont. nunquam intendit tertio praedictum inferre, Perez l. 1. gloss. 1. col. 1. vers. præterea tit. 5. lib. 3. Ord. Etiam minimum, Tiraq. de iudicio in rebus exiguis, vers. 6. pag. 42 Rimini. iun. conf. 6. n. 68 vol. 1. Hinc est, quod scripta Principis interpretantur, ut nemini iniuriam faciant, etiam cum impropriatione verborum. Dec. conf. 11. n. 4. quia prouinicare, quod eius intentio sit, ut semper ius alterius sit saluum, idem Dec. conf. 27. 1. & conf. 5. 44. & conf. 6. 60. n. 17. Curt. inn. conf. 88. n. 8 & conf. 172. n. 1. Hypoll. sing. 440. Alciat. de pref. reg. 3. pref. 11. Vnde potius prælumitur circumventus Princeps, quam quid velit alteri prædicare, à Ponte conf. 19. n. 5. In tantum quod etiam scripta morti proprio concessa nihil operantur in praedictum tertij, quia non sunt de mente Principis rescribentes Ias. conf. 1. o. n. 30. vol. 1. Paris. conf. 1. n. 84. & conf. 11. n. 12. vol. 1. Gozad. conf. 9. n. 24. Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 9. n. 11. & conf. 19. n. 10. Bursat. conf. 52. n. 5. vol. 1. quamvis inserta sit clausula, de plenitudine potestatis, quæ non operatur in alterius praedictum, Seraph. decis. 1082. n. 8. Burg. de Pace, Rodulph. & Ioseph. Sess. quos refero ego ipse in remissi de dictio. & claus. claus. 19. n. 10. Et illa, ex certa scientia, Card. Tusch. lit. C. concl. 340 à n. 38. & alij citati per me de dictio. claus. 25. n. 21.

Notatur etiam ad hoc quod qualibet dispositio, etiam quæ latissimè interpretari solet, quatenus alterum laedit, restringi, ac strictè interpretari debet, ut per Gonzal. ad reg. 8. cancel. §. 6. proœm. n. 9. nam rescriptum Principis semper interpretatur ne ius tertij laeditur, Alex. conf. 108. Viso processu, n. 4. l. b. 6. Roman. conf. 334. r. 3. probatur, Card. Tusch. tom. 6. lit. P. concl. 2. 11. n. 3. & 4.

Et tenebis eorum appellatio.] Notatur ad hoc quod appellatio per tertium interposita, habet vitrumque effectum, suspensum, & devolutum, ut per Rebuff. tom. 1. ad legem Gallia, articul. 1. gloss. 10. numero 11. Guttier. in l. nemo potest, n. 390 ff. de legaris 1. Azeued. ad l. 1. num. 2. & l. fin. num. 140. titul. 2. 1. lib. 4. nona recapit.

Quia non illis, sed partibus, &c.] Notatur ad hoc quod clausula appellatione remota, intelligitur quoad litigantes, non quoad tertium, qui illa stante minimè prohibetur appellare pro eo quod sive intereste putauerit, ut per Marant. de ordine iud. p. 6. tit. & quandoque appellatur, n. 399. Xuar. in l. post rem, super legem Regni, p. 2. limit. 2. n. 2. pag. 295. vbi Valdes. lit. B. pag. 124. Guttier. præf. lib. 1. 9. 94. n. 4. & q. 11. 8. n. 2. & in repet. l. nemo potest, n. 388 ff. de legaris 1. Lancelot. de attent. p. 2. c. 12. ampl. 1. 4. n. 8. & 9. Mich. Graff. tom. 2. com. opin. lib. 7. tit. 24. n. 29. pag. 323. Menoch. remed. 4. adipic. n. 845. & de arbitr. lib. 1. q. 9. à n. 12. Rebuff. tom. 1. ad legem Gallia, tit. de liter. oblig. art. 1. gloss. 10. n. 1. Brun. à Sole in locis comm. verba, clausula, n. 5. Bernard. Graues. ad præf. Camere Imper. l. 1. concl. 12. n. 4. Scacc. de appella. q. 16. limit. 1. n. 7. 8. & q. 17. limit. 6. memb. 4. n. 42. Rendina in prompnuar. recept. sent. tom. 1. tit. 16. n. 4. Card. Tusch. lit. C. concl. 400. n. 16. quos refero de clausulis, claus. 7. num. 9. alias claus. 9. secundum Engduni. impress.

In gloss. Ordinare. Aduerte quod verbum, ordinare,

V 4 est

236 Collectanea Doct. in lib I. Decretal.

Est latius verbo, conferre, & importat totalem prouisionem, nisi agatur de prauidicio tertij, ut per Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloss. 20. n. 5.

8 In ead. gloss. ibi, *Pronuntiet ordinandam Ecclesiam. Notatur ad hoc quod differunt ordinare, & pronuntiare ordinandum, ut per Tiraq. de retratu, tit. 2. ad fin. n. 52.*

9 In gloss. *Intentionis.* Notatur ad hoc quod quoties constat de concedentis intentione, dispensatio extenditur ad id, quod concedens intendit, ut per Tiraq. in l. si unquam, verbo libertatis, n. 5. & 56. Fr. Emman. q. Regul. tom. 2. q. 46. art. 11. Henric. in sum. lib. de indulg. c. 30. n. 1. Sanch. de matr. lib. 8. d. sp. 1. n. 11. In dubio enim dispensatio est strictè interpretanda, ut per plura iura merito resoluunt Hojed. de incop. benef. p. 2. c. vlt. m. 67. & 68. Sayr. de censur. lib. 6. c. 11. n. 16. Carol. Tap. rub. ff. de confit. Princ. c. 5. à n. 1. Suar. de legib. l. 6. c. 11. n. 10. Mat. Ant. var. ref. lib. 1. refol. 19. n. 14. & l. 3. refol. 2. n. 18. & 21. Sanch. de matr. lib. 8. disp. n. 3. Monet. de distribut. quotid. p. 2. q. 14. n. 5. Campan. in diuersorio iur. Canon. rub. 11. c. 13. n. 90. Lud. Miranda in man. Prel. tom. 2. q. 10. art. 11. concil. 2. Nic. Garc. de benef. p. 1. c. 6. n. 58. Ego ipse de officio & potest Episc. p. 2. alleg. 3. c. 7. & alleg. 4. 5. n. 1. & me citato nonissimè Sanctax. var. refol. q. 39. n. 9.

10 In gloss. *Terebis.* Notatur ad hoc quod non est admittenda contradicatio illius, qui se opponit contradictioni ad eam impediendam, quoties calumnia praesumitur ipsius imponentis, ut per Cou. pract. c. 6. n. 2. Parlad. lib. 1. rerum quotid. c. vlt. p. 5. §. 11. n. 60. D. Barbofa in l. si alienam, n. 20 ff. soluto matr.

S V M M A R I V M.

- 1** *Causa ubi simpliciter est delegata duobus, sententia unius non tenet.*
- 2** *Matrimoniales causa semper per Papam Episcopis delegantur.*
- 3** *Sententia unius non tenet, quando causa duabus committitur.*
- 4** *Procuratores plures quando simpliciter dati sunt, unus non potest sine alio.*

C A P. Causam matrimonij X VI.

1 *Causa, v.g. an matrimonium teneat, quando delegatur duobus, & unus tantum eam definiri, illa sententia non valet. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Zabar. Collect. Bellam. Joan. Andr. Anch. Anan. Barbat. Bald. Felin. Dec. Butr. Panor. Host. Innoc. Viu. in ration. primi libri iur. Pontif pag. 365. Alagon. in compend. Can. pag. 134. remissiu. Cafal. in annot. Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 1. tit. 21. c. 21. & post Concil. Lateranen. p. 50. cap. 26.*

2 *Episcopis nos meminimus commississe.]* Notatur ad hoc quod cause matrimoniales semper per Papam Episcopis delegantur, ut per Perez l. 6. gloss. 1. col. 2. vers. causas, tit. 12. l. 3. Ordinam. Cou. de ponsal. p. 2. c. 8. §. 1. 2. n. 1. & Menoch. cons. 17. n. 6. & cons. 69. n. 60. Fusch. de visit. l. 2. c. 21. n. 9. Rendina in prompt. receptarum sent. tit. 7. 2. n. 6. & alios, quos plena manu refero ego ipse de officio, & potest. Episc. p. 2. alleg. 8. 4. n. 2. vbi numeris sequentibus plures quæstiones super hac materia discutiuntur.

3 *Quia cum causa duobus committitur, sententia unius non tenet.]* Notatur ad hoc quod quando sunt duo delegati, si unus sine alio procedat, processus est nullus, ut per Marant. de ordine iudiciorum, p. 4. dis. 5. n. 31. Pe-

reg. var. lib. 1. ad rub. l. nius tit. n. 30. Sic à simili si plures procuratores sint dari simpliciter, unus nihil potest fine alio, secus si darentur in solidum, quia hoc importat illa clausula, in solidum, id est, quod quisque habeat solidam potestatem, per c. si duo, & procurat. lib. 6. Flamin. de resign. lib. 9. q. 3. n. 12. & 23. Malcard. de probat. conc. 13. 08. n. 4. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 20. 1. n. 2. Adverte quod quando causa committitur cum claus. quod si non omnes, &c. illa locum habet durante impedimento alterius delegatorum, eo autem cessante, debet cognoscere cum collega, Tiraq. in tr. de iudicio, in rebus exiguis, vers. 76. pag. mihi 73.

V M M A R I V M.

- 1** *Delegatus qui est dominus impetrantis recusari potest, & n. 2.*
- 2** *Matrimonialis causa à Sum. Pont. non solum Episcopis, sed etiam inferioribus delegatur.*

C A P. Causam, quæ. ÿ. XVII.

D Elegatus quando est dominus impetrantis delegationem, tanquam suspectus amonetur, & alius subrogatur. Colligunt ex Ord. Abb. antiqu. Zabar. Collect. Bellam. Joan. Andr. Anch. Anan. Host. Innoc. Butr. Panor. Imol. Felin. Dec. Barbat. Viuian. in ration. primi libri iur. Pont. pag. 366. Alagona in compendio iur. Canon. pag. 134. remissiu. Ximen. in concord. p. 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 4. sub tit. qui filii sint legit. c. 4. vbi integrum factum narratur add. c. 3. inf. de dolo & contumacia.

P ro eo quod dominus est, &c.] Notatur ad hoc quod delegatus, qui est dominus impetrantis, recusari potest, quod limita nisi sit etiam dominus alterius colligantur, ut per Hypoll. in l. de minore, §. tormenta, n. 22. ff. de quaest. Et per hunc text. recedit Dec. à commun., quae habet cum, qui legalis est in causa suorum, iudicem esse posse, ut refert Tiraq. de pœnis temperandas, c. 5. n. 60.

Et te fili Abbas loco ipsius duximus subrogandum.] Notatur ad hoc quod causa matrimonialis à Romano Pont. non solum Episcopis, sed etiam inferioribus delegatur, ut per Cou. de ponsal. p. 2. c. 8. §. p. 12. n. 1. vers. est tamen, Rendina in prompt. receptarum sent. tit. 7. 2. n. 6. quos refero ego ipse de officio, & potest. Episc. p. 3. alleg. 8. 4. n. 6.

S V M M A R I V M.

- 1** *Delegatus Pape quando commitit alicui causam non in totum, tunc a subdelegato non ad Papam, sed ad ipsum delegatum appellari debet.*
- 2** *Papa non delegat causas nisi personis existentibus in dignitate.*
- 3** *Canonici Ecclesie Cathedralis dicuntur in dignitate constituti.*
- 4** *Vicarius Episcopi dicuntur in dignitate constitutus.*
- 5** *Cancellarius Academia auctoritate Pontificis approbat dicuntur in dignitate constitutus.*

C A P. Cùm te. XVIII.

D Elegatus Papæ quando committit alicui causam non in totum, sed sibi aliquid referuant, v.g. sententiam, si appelletur, ad Papam, delegatus non obstat.

De Offic. & potest Iud.&c. Tit. XXIX. 237

obstante tali appellatione in causa procedere poterit. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Anch. Bellam. Ioan. Andr. Host. Innoc. Bald. Panorm. Anan. Butr. Imol. Dec. Felin. Viu. in ration. primi libri iur. Pont. pag. 366. Alagona in compend. iur. Can. pag. 134. remissio Ximen. in concord. p. 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decret. 1. tit. 12. c. 1.

Hanc candem conclusionem defumūt ex hoc text. Feder. Schenck. in ir. de appell. sub n. 8. Marant. d. ord. iudic. p. 6. a. 2. n. 386. Petr. Greg. lib. 5. p. 11. c. 3. Anton. Bellon. de mandata iurij. d. 9. q. 7. n. 9. Caesar. Barz. Bonon. decis. 155 sub n. 2. Scac de appell. l. 3. c. 2. q. 8. n. 31. Joseph. Gonzales lib. unico var. 2. 6. per 101. Farin. lib. 1. contra 6. 7. 8.

2. *A personis Ecclesiasticis.]* In dignitate scilicet constitutis, nam illis personis debet committere delegatus Papæ, quibus committit ipse Papa, iuxta text. in c. statuum, s. in nullo, de refe in c. ipse vero non committit nisi personis existentibus in dignitate, Duen. reg. 83. Menoch. de arbitr. 6. 69. Aloys. Ricc. in praxi fori Eccles. dec. 104. i. 1. edit. & rel. 89 in 2. edit. Provt fuit Canonici Ecclesiar. Cathedralis, Gonz. ad reg. 8. Cancel. gloss. 2. n. 39. Flamin. de resign. l. 2. q. 1. n. 102. Maf. 4. lebr. de Synodo diocesana c. 4. dub. 13. ex n. 2. Vicarius generalis Episcopi, Azor. iuris. moral. p. 2. lib. 1. c. 43. q. 8. Fr. Emman. quast. Regul. tom. 1. q. 65 art. 3. Priors, Guardiani, Rectores, & alij Ordinum Mendicantium Praefecti, Fr. Ludovic. Miranda in man. Prelat. tom. 2. q. 47 art. 2. concl., & 4. Sanch. in precepta deca- logi tom. 2. lib. 6. c. 13. n. 79. Azor. a lib. 3. c. 13. q. 7. Aloys. Ricc. in collect. decis. p. 1. collect. 36. Flores de Menz 5 var. q. 4. n. 18. Cancellarius Academie auctoritate Pontif. approbatæ, Azor. d. c. 13. quast. 6 & Commendatarius perpetuus, Gonzal. gloss. 3. §. 8. n. 10. Maf. obr. d. dub. 13. n. 38. & 39. vide ad c. statuum, de rescript. lib. 6.

S V M M A R I V M .

1. Delegantis morte non expirat iuri/dictio delegati coram quo lis erat contestata.
2. Delegata iurisdictio re integra morte delegantis finitur.
3. Rescriptum iustitia re integra morte Papæ illud concedens extinguitur.
4. Mandatum re integra morte mandatis expirat.
5. Gratia morte concedentis etiam re integra non expirat.
6. Mandatum de prouidendo in forma Digni non expirat morte Papæ concedentis in integra.

C A P. Relatum. XIX. Luc. III.

Morte delegantis si lis est contestata, delegati iurisdictio non expirat, secus vero si non erat contestata. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Collect. Zabar. Innoc. Bellam. Ioan. Andr. Anan. Butr. Anch. Host. Panorm. Henric. Barbat. Felin. Imola, Bald. Dec. Hier. Fernandez de Ottero, Sahagun. Viuian. in ration. primi libri iur. Pont. pag. 366. Alagona in compend. iur. Can. pag. 135. remissio Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 1. tit. 21. c. 22. & est post Concil. Lateran. p. 7. c. 22. vbi habes decretum integrum.

2. *Mandatum morte mandantis nullatenus expirat.]* Erga à contrario sensu delegata iurisdictio re integra morte delegantis finitur, l. eum qui 15. l. sole 16. Prior 17. ff. de iurisd. omnium iud. l. 21. tit. 4. p. 3. Nar-

bon. de appellat à Vicario ad Episcopum, p. 1. n. 72 pro- 3
cedit in iurisdictione fori contentioſi, quæ non datur in fauorem ipsius iudicis, nec habet rationem gratiæ, sed tantum iustitiae, vt post Soar. & Sanch. tenet Nicol. Garc. de benef. p. 6. c. 2. n. 32. Vnde rescriptum iu-
stitiae re integra morte Papæ illud concedentis expi-
rat, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 12. in princ. n. 1. Et 4
mandatum re integra morte mandatis expirat, Nau.
in c. fin. n. 16. de paenit. difinit. 6. Castil. quodid. l. 2. c. 2. 9.
Soar. de leg. l. 8. c. 31. n. 13. & 14. Cardoso in praxi iu-
dicum, verbo, mandatum, n. 10. Ioan. Martinus Acosta
in addit. ad formam libellorum, annot. 13. a. n. 14. Cenol.
practic. & canon. quast. lib. 1. q. 38. n. 1. & 2. Card.
Mantica de tactis & ambig. consent. lib. 7. tit. 21. n. 5. Re-
bello de oblig. iustitiae, p. 2. lib. 7. q. 9. vniq. de mandato, n. 4.
vers. quarta, Valer. Reginald. in praxi fori pan. lib. 2. 5.
n. 8. c. 1. n. 609.

*Gratia sine morte concedentis etiam re integra non ex-
pirat.]* Vide c. si cui, de probend. in 6. Nau. cons. 3. n. 1.
sub tit. de primi. in nouis, Guitier. pract. l. 2. q. 74. & ca-
non. lib. 1. q. 11. n. 6. Gironda de privilegiorum explicat.
num. 1079. Marc. Anton. var. lib. 1. q. 74. n. 9. Vnde 6
gratiam seu mandatum de prouidendo in forma Di-
gni nullo modo expirare morte Papæ cedentis re
integra, sed adhuc posse executori ad illius execu-
tionem procedere, tenuerunt Sanch. de marim. lib. 8.
diss. 28 num. 3. Nicol. Garc. de benef. p. 6 cap. 2. n. 30 cap.
& n. 201. dicit, d. cap. si cui, in vers. secus (quatenus
habet quod si super prouisione certæ personæ facien-
da sit data potestis alii non ob suam, sed eius cui
prouideri mandari, gratiam vel fauorem, illa qui-
dem expirat omnino si concedens re integra moria-
tur) procedere vbi mandatur prouideri certæ personæ
de incerto beneficio vacaturo, & sic in gratia fa-
cienda, cum gratia non respiciat, nec videatur affice-
re aliquod beneficium certum, & num. 30 5. resolut
quod gratia ad beneficium vacaturum incertum non
expirat morte Papæ ante vacationem, etiam re inte-
gra, quando non committit executori prouisionem,
sed ipse confert ex nunc, provt ex tunc. Vnde Rota
in una Calaguritana Canonizatus de anno 1592. coram
D. Pénia temuit quod gratia expectativa concessa
per Gregor. XI V. 26. Septembbris 1591. cuiusdam
Dionysio Frances ad primum Canonizatum in Ec-
clesia Calaguritana non fuerat extincta nec reuoca-
ta per mortem eiusdem Gregorij XI V. in quo ipse
met fecerat dictam gratiam & collationem cum clausu
ex nunc, provt ex tunc, & sic intrabat dispositio
text. in dict. c. si super gratia, hoc tit. lib. 7. vbi gloss. ver-
bo, facta, licet sc. us esset si non ipse Papaa collatio-
nem faceret, sed alteri committeret faciendam, &
locum haberet text. in c. si cui nulla, § secus si super, de
probend. in 6. Pro pleniori materia resolutione scien-
dam quanquam dici gratiam factam, aliam vero fa-
ciendam. Facta dicuntur quando in literis graiae in
alienius fauorem concessis executor est necessarius,
ut potè qui exequi lubeat si preces veritate nitantur,
& tunc cum iam ius ad rem acquistum sit illi
in eius fauore gratia concessa est, & non relinquatur
voluntati executoris illam concedere, vel denegare,
sed ei praincipiatur vt inuenta precum veritate con-
ferat, concedens morte non extinguitur. Facienda
vero gratia dicuntur quando non conceditur absolute
ei in eius fauorem datur, sed dependenter ab alio,
cui facienda committitur, & sic quando in literis
gratia in aliquo fauore concessis minister exe-
cuturus est voluntarius, ut potè cui non praincipi-
tur, vt exequatur, sed sola exequendi facultas
conceditur non fauore ipsius, sed eius, cui gratia
est concedenda, vnde cum nemini ius sit quantum

825

238 / Collectanea Doct. in lib. I. Decretal.

per illas litteras, sed soli delegati voluntari relinquuntur velut ne gratiam concedere, expira: morte concedens re integra.

S V M M A R I V M .

- 1 Delegatus si citavit ante mortem delegatus, perpetuata est eius iurisdictio, & appellatio renuntiat, qui coram iudice, a quo appellatur, item prosequitur.
- 2 Doctores referuntur agentes de conciliacione huius text. & cap. relatum, supra hoc tit.
- 3 Citatio sufficit ad perpetuandam iurisdictionem iudicis delegati.
- 4 Declaratur text. in c. relatum, supra hoc tit.
- 5 Iurisdictionis delegati non solum per citationem, sed per solam commisionem de citando censeatur perpetuata.
- 6 Iurisdictionis delegati non videtur praeventa per presentationem literarum illi factam.
- 7 Iurisdictionis perpetuatio non inducitur ex citatione nulla.
- 8 Comparvens coram iudice suspecto videtur in illum conservative.
- 9 Protestatio contraria facta suffragatur.

C A P . Gratium. X X . Vilan. III.

Delegantis ante obitum si fuit citata pars, etiam post obitum contestetur lis, delegatio non expirat. Item qui appellat, & deinde petit inducias ad producendum testes, dicitur renuntia esse appellacioni. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Host. Ioan. Andr. Anch. Barbar. Bald. Fel. Dec. Alciat. Hieron. Fernandez de Ottero. Butr. Imola. Anania. Innoc. Panorm. Henric. Viu. in rati. primi libri. iur. Pontif. pag. 367. Alagona in compendio iur. Can. pag. 135. remissiu. Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 1. tit. 21. cap. 23. & est post Concil. Lateran. p. 48. c. 3.

Celebris est in iurius virtutibus schola quæstio illa, an per solam citationem, ut hic text. vult, vel potius per litis contestationem, ut probare videtur cap. relatum, sup. hoc tit. perpetuatur iurisdictionis delegati? de qua, & pro conciliacione illorum iurium scriptit Anastas. Germon. antiquadversionum iuris lib. 1. c. 5. per rotum, & multa adduxerunt Pichard. in §. recte, n. 9. Iufit. de mandato. Cenall. communiam contra commun. quest. 424. Ludon. Miranda de ordine iudicario, q. 2. art. 12. concil. 2. Soar. de leghis, 1. b. 8. cap. 31. à princ. & præcipue n. 13. cum seqq. Castillo de visfruct. lib. 1. c. 29. per totum, Sanch. de mar. lib. 8. disp. 28. n. 1. cum multis seqq.

3 Illa verior est conclusio quam probat text. hic, videlicet sufficere citationem ad perpetuandam iurisdictionem iudicis delegati, l. 21. vbi gl. 4. & 5. iii. 4. part. 2. l. 18. tit. 10. lib. 1. legum fori. Marant. de ordine iudiciorum part. 4. disp. 5. an iudicium sit ordinarium, vel delegatum, n. 61. Abb. hic n. 5. & 6. Dec. n. 29. cum seqq. in noua edit. Felin. n. 12. Bart. in l. more, n. 1. ff. de iurisdictione omnium iudic. & ibi Fulgos. n. 20. Roman. n. 14. Iacobin. in 1. lett. n. 28. & 29. Zaf. 35. Dec. à n. 36. Alex. n. 36. Ias. num. 58. Socin. num. 8. Caccialup. n. 41. Perez ad rub. tit. 1. gloss. 1. vers. bine inferitur, lib. 3. Ordin. pag. 441. Sanch. d. lib. 8. disp. 28. n. 10. Kirchou. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 22. n. 10. pag. 272.

4 Restat nunc respondere ad text. in d. c. relatum contrarium decidentem in illis verbis ibi, si vero ante litis contestationem deceperit, non est à iudicibus, quos delegaverat,

ex delegatione huiusmodi procedendum, propter quæ verba Dec. hic n. 1. cum seqq. quem sequitur Zaf. d. l. more, n. 35. asserunt d. c. relatum per text. in presenti corrigi, quod nullo modo dici potest, nam si hæc Urbani constitutio Lucij rescripto in d. c. relatum aduersaretur, Raymundus non inferuisset hic Lucij rescriptum, sed delevisse potius, ita ut ne vestigia quidem remanerent. Ut igitur textuum correctionem item vitemus, eos sic conciliat Sanch. loco proximè citato, ut scilicet dum in d. c. relatum dicatur rem definire esse integrum per litis contestationem, supplendum sit maximè, cum etiam per citationem definita iuxta hunc text. Verum Anaft. Germon. loco proximè citato, veriorem existimat sententiam existimant iurisdictionem delegati morte mandanti lite nondum contestata expirare, ita tamen si delegatus certum de mandantis obitu accepit nuntium, & procedat text. in d. c. relatum, non item si certus non est, quo calu sola in ius vocatio delegati conseruat atque tuerit iurisdictionem, & procedeat text. in prædicto ibi, & maximè si delegatus non sit certus de obitu delegatus, Alter intelligit Pichard. loc. cit. aff. tens verissimum esse mandantem hic decepsisse excepto iam negotio, & re non integra, proposito quippe citationis edito, quo iurisdictione continuatur, cuius contrarium dicit non probare d. c. relatum, quatenus decidere videtur id non sufficere, sed necessarium esse litis contestationem, ideo enim litis contestationis ibi meminit Summus Pontif. quia de facto fuerat lis contestata, non tamen negat citationem quoque idem etiam operari. Ex quibus ad hocse textus compilationibus melius placet illi Sanchez priori loco relata.

Amplia huius text. conclusionem ut iurisdictionis delegati non solum per citationem, sed etiam per solam commisionem de citando censeatur perpetuata, quamvis citatio non sit intimata citato, gloss. verbo, ad partem, Clem. 2. ut lite pendente, Abb. hic n. 3. Felin. n. 5. Dec. in noua edit. à n. 6. Curt. iun. in d. l. more, n. 73. cum seqq. ff. de iuris omnibus iudic. vbi Dec. n. 48. Barthol. Socin. n. 79. Roman. num. 14. Sylvest. verbo, delegatus, quest. 6. num. 8. Verall. decis. 1. 15. part. 1. Aloys. Ricc. in collect. decp. 4 coll. 1. 975. vers. amplia primo, Sanch. d. disp. 28. num. 1. D. Barbosa in 1. si quis posteaquam n. 34. ff. de iudic. Kirchou. d. tit. 2. num. 19. & quamvis citatio tantum reproducta sit, non tamen exequita, Gratian. Marchia decis. 209. Per presentationem tam literarum factam induci non videatur praeventa iurisdictionis, nec definit res esse integræ, Macard. de probation. concil. 1226. num. 11. Gonadal. ad reg. 8. Cancel. §. 5. proem. num. 101. Cald. Pereira de posteaque, c. 10. num. 11. D. Barbosa in d. l. si quis posteaquam, num. 45. Sanch. d. disp. 18. num. 10. vbi num. 20. disserit quando res designat esse integræ in rescriptis gratia, ut in commissionibus dispensandi, & num. 18. refoluit quod si delegatus vice sua alteri commiserrit, per eam subdelegationem definire rem esse integræ.

Limita quando citatio esset nulla, quia ex citatione nulla non inducitur iurisdictionis perpetuatio, quemadmodum nec praeventio, gloss. in c. cum plur. in fine, hoc tit. lib. 6. vbi Ioan. Andr. in fine, Anch. n. 6. q. 3. Dom. n. 15. Franch. in fine, & plures alii, quos ref. it, & sequitur Sanch. d. disp. 28. n. 16. Bald. decis. 60. Aloys. Ricc. d. collect. 975. vers. limita, nisi post citationem illam defectu alienius requisisti irritam sequata sit spontanea citati comparatio, Felin. hic num. 4. Roca in una Milesiana iurisdictionis 12. Decembr. 1552. coram Accorambono, quam refert Aloys. Ricc. loco proximè citato.

En

De Offic. & potest. Iud. &c. Tit. XXIX. 239

8 In secundo vero casu, &c.] Notatur ad hoc quod comparando quis coram iudice suspecto videatur in illum consentire. Marant. de ordine iud. p. 6. art. 2. n. 75. vers. recusatio. Amat. Roder. in pract. c. 10. n. 69. vers. contraria. Steph. Gratian. discept. forens. c. 100. n. 17. & aduerte quod comparens coram indice a quo appellauit, & faciens aliquem actum coram eo, non per hoc videtur appellationi renuntiare, ex quo ille actus non fuit per aduerlarium acceptatus, ut per Palat. in rep. c. per vestras, de don. inter virum, & vxor. not. 4. n. 43.

9 Noratur etiam ad hoc quod protestatio contraria factio non suffragatur, ut per Surd. conf. 371. n. 67. & dec. 70. n. 8. & dec. 246. n. 4. Campan. in diversorio iuris Canon. rub. 1. 1. c. 13. n. 185. Marc. Anton. var. resol. lib. 1. resol. 55. n. 9. Mantic. decis. 200. n. 2. Farin. p. 4. conf. 30. num. 111.

S V M M A R I V M.

- 1** Causa si committatur tribus delegatis cum clausa. Quod si non omnes, & prius quam appareat de impotentiā tertij, duo procedere non possunt, & si procedunt, nihil agunt.
- 2** Indices quando sunt duo, vel plures in aliqua causa deputati, unus non potest sine alio procedere, nec aliquid facere, quod de iure sit validum.
- 3** Indices delegati, si plures sint, unus sine alio indicare non potest.
- 4** Sententia est nulla, cum ab uno tantum est lata, si a tribus ferri debuerat.
- 5** Index qui vult excusare, debet istam excusationem expondere.
- 6** Iudicis ubi plures dati sunt cum clausula, quod si non omnes, & c. valebit sententia lata per duos indices de consensu partium.
- 7** Iudicium illud dicitur iniquum, non solum quod est contra iustitiam, & equitatem, sed etiam quod est inordinatum, siue contra iuris regulas.
- 8** Opinio illa praesumitur verior, qua a minori parte Doctorum crebrius recepta existit.
- 9** Nuntiis ut plurimum viles affumuntur.
- 10** Citatus per nuntium publicum, tenet illi credere solo verbo.
- 11** Rescriptum Pape, quod sibi est mandatum, non exequens grauiter punitur.
- 12** Delegatus delinquens in non execundo mandatum Pape, vel Regis, non potest per alium inferiorem puniri.
- 13** Excommunicationis exceptio si non apponatur ab adversario, potest index ex vi sui officij excommunicatum vitandum in iudicio agentem repellere.
- 14** Rescriptum imperatum ab excommunicato super prosequitione appellationis valet, licet de excommunicatione non fecerit mentionem.
- 15** Iurari debet de calunnia super exceptione in cimilibus.
- 16** Contestaatio litis non est necessaria in exceptionis questione.

CAP. Prudentiam. XXI Cœlest. 111.

i Causa quando delegatur tribus cum clausa. Quod si unus & equum, vel moluerit adesse, duo expediant causam, si non constat de impotentiā tertij per numerum, vel per literas, alij duo non possunt procedere in causa & si quid faciunt est irritum. Colligunt ex Ord. Abb. antiqu. Zabar. Collect. Anch. Bellam. Ioan.

Andr. Hostiens. Innocent. Bald. Panormitan. Anania. Butr. Imola, Dec. Felin. Henric. Manua, Catal. in annos. Vivian. in rationali primi libri iuris Pontificis, pag. 358. Alagona in compendio iur. Can. pag. 135. remissiu Ximen. in concord. p. 1. & 2. referunt ab Anton. August. collect. 2. Decret. lib. 1. tit. 12. cap. 3.

Collige ex text. quod quando duo, vel plures sunt indices in aliqua causa deputati, unus non potest sine alio procedere, nec aliquid facere, quod de iure sit validum, unde nec pars potest facere actum coram uno ipso sine altero validum, nec si tres sunt, confessio coram duobus facta valet, nec hi duo possunt cuore absente tertio, & nihil prodest ratificatio iudicis absentis: ita Hyppol. conf. 81. numero 34. cum seqq.

Hinc etiam si plures sunt indices delegati, unus si ne alio non potest indicare, & si discordent, praeterea maior pars, & si fuerint indices pares, & lentiū contraria, neutra proualeat, sed sunt in pendentia ut illa valeat, quam postea confirmaverit Superior, qui causam committit & delegavit, quod intellige quando omnes viuant tempore sententiae, scimus si aliqui moria ur, quia expirat iurisdictio, ita Ant. Gomez. l. 38. Tauri, n. 3.

Hinc denique sententia est nulla cum ab uno tantum iudice est la, si a tribus ferri debuerat, ut per Menoch. de arbicular. caus. 187. n. 11. & conf. 1. n. 207. Gregor. l. 17. per text. in fine, tit. 22. p. 3. Peregrin. var. lib. 1. ad rub. huius tit. n. 3c. D. Barbosa in l. 1. art. 1. n. 36. ff. de iudic. Limita in iudicibus ordinariis, plures enim constituti tam in temporalibus, quam spiritualibus habent iurisdictionem & exercitium in solidum, adeo quod quilibet eorum iurisdictionem ex re vere posset, ut per Conarr. lib. 1. variar. c. 2. n. 6. vers. tercio, ad finem. Benedict. Capra tom. 1. commun. opin. lib. 3. tit. 1. n. 10. pag. 366. Anton. Gom. l. 38. Tauri, n. 2.

In hoc casu taliter respondemus, &c.] Notatur ad hoc quod iudex, qui se vult excusare, debet illam excusationem expondere, & per nuntium certum, vel excusatorem literatorem destinatum, vel alias de eadem excusatione vel impedimento debet canonice constare, alias non poterunt reliqui indices procedere, ut per Palat. in rep. c. per vestras, de donat. inter vir. & vxor. notab. 1. § 1. n. 8.

Residui procedere ad causę cognitionem non debent. Limita nisi interueniat prorogatio partium, ut duotum cognoscant: ita D. Barbosa in l. 1. ff. de iudic. art. 1. n. 40. vbi à n. 35. resolut quod si in causa dati sint plures indices delegati, cum clausa, quod si non omnes, &c. valebit sententia lata per duos indices de consensu partium, quamvis alij non sint impediti.

Nihil reputabuntur cogit. Notatur ad hoc quod non solum illud iudicium dicitur iniustum, quod est iniquum, siue contra iustitiam, & aequitatem, sed etiam quod est inordinatum, siue contra iuris ordinem datum, quia virtutem contra leges fertur, ut per Nau. in rub. de iud. § 29. n. 77.

Quod plurimorum sententias, &c.] Notatur ad hoc quod opinio illa praesumitur verior, adeoque in iudicando sequenda, qua a majori parte Doctorum crebrius recepta existit, in id textus sunt i. 1. art. 4. in princ. ibi. Et genera iuris ita omnes opinantur ff. de his, qui notantur infamia, & in ita vulneratus 61. in princ. ibi. Dicitur vulgo ff. ad legem Aquilam, & in l. unica ibi. Sane crebrior apud veteres opinio est, ff. de officio quest. & in princ. in iustitia de heredum iustitia. ibi. Secundum plurimorum sententias. Tiraquell. de paenit. tempor. causa § 1. n. 63.

240 Collectanea Doct. in lib. I. Decretal.

⁹ cum seqq. Bernard. Graeu. ad practic. Cam. Imper. lib. 1. concl. 15. confid. 1. num. 5. Firmius enim est iudicium, quod plurimorum sententia confirmatur, Hondon. conf. 3. num. 47. lib. 1. Mantic. decis. 345. n. 2. Hincque magis defertur sententia vnius Collegij, quam singularium Doctorum, Neuz. in sylua nupt. lib. 5. n. 1. Aym. conf. 131. num. 16. & de Rota Bononia tradit. Menoch. conf. 320. n. 45. etiam si esset communis opinio, Cenall. in prefat. ad communis opinion. num. 26. Quamvis enim contingere possit, ut a plurimorum sententia quis diuersus abeat probabilitibus, & melioribus rationibus motus, tuncque aequissimum erit cum illius iudicio transire, o. 1. de his, qua fuit a maiori parte Capituli, c. N. cena 3. 1. d. st. 1. §. sed neque. C. de veteri iure encl. nam aliquando parvulus reuelat Deus, quae abscondit sapientibus, c. esto subiectus. 95. disp. propt. tradit. Iacobat. de concil. lib. 6. art. 2. num. 97. vers. restat respondere ad contraria; id tamen intelligi debeat, si apparet eminenter aliquid de nono consideratum, quod multitudo non viderit, & quod si vidiisset, & considerasset, probabiliti convarium censuisset; vt ex sententiis S. Hieron. videtur declarare Barbat. in c. 1. sub n. 112. & n. 113. de const. quod vti ratur, ita in iudiciis periculofsum.

⁹ In gloss. Per certum, ibi, qui sit certe & approbat a fidei, quia vt plurimum nuntij viles assumentur, Tiraq. de retratu lig. §. 8 gl. 9. n. 2.

¹⁰ In ead. gloss. ibi, non credo quantuncunque, &c. Notatur ad hoc quod quando quis citatur per nuntium publicum, tenetur illi credere solo verbo sine literis iudicis; sed nuntio priuato, vel famulo, vel parti non creditur sine literis iudicis committentis, vt per Mantam de ord. iud. p. 6. memb. 1. n. 45.

§. Adiicimus

Quando in commissione fuerit appositum vt si omnes interesse nequierint, duo eam nihilominus exequantur, si unus qui potest, non vult interesse, alij duo, vel unus possunt prosequi causam, & ille tertius est arguendus, quia subterfugit exequi mandatum Ecclesiae. Colligunt Doctores in princ. text. citati.

¹¹ Licit ille tercius, &c.] Notatur ad hoc quod si aliquis non exequatur Papae rescriptum, quod sibi mandatum est, grauitate venit puniendum vt per Tiraq. de privilegiis schol. prinal. 8. ¶

¹² In gloss. Arguendus, ibi, sed quis arguet eum, aut puniet, &c. Notatur ad hoc quod delegatus delinquens in non exequendo mandatum Papae, vel Regis, non potest per alium inferiore puniri, vt per similes ad capita Prelatorum, verbo mandando, n. 34. vbi dicit ita esse intelligandam hanc glossam.

§. Sexta.

Reus si obiicit actorem esse excommunicatum, & intra competentem terminum non legitimè probat, actor admittitur contra reum, si constet per confessionem actoris, vel alio modo, esse excommunicatum propter causam de qua agitur, delegatus absoluat, si propter aliam causam, mittatur ad excommunicatum, qui si ex malitia nolit absoluere, delegatus absoluat, dummodo excommunicatio non sit referuata Papae. Colligunt Doctores in princ. text. citati.

¹³ Quod reus actori obiicit, &c.] Et etiamsi exceptio excommunicationis non apponatur ab aduerfario, potest index ex vi sui officij excommunicatum vietandum in iudicio agentem repellere. Soart. de censuris disp. 6. sect. 3. num. 2. Sayr. eod tract. lib. 2. cap. 7. num. 3. Auila c. 6. disp. 7. dub. 1. concl. 2. quos refert, & sequitur

Bonacina de censuris, q. 2. p. 2. lib. 7. n. 9. vbi etiam ostendit aduerfariam, qui opponit excommunicationem alteri, debere illam probare intra octo dies, alioquin actionem audiendi in iudicio.

In gloss. V. in ead. ibi, sed ad suam defensam obtenta, &c. Notatur ad hoc quod valet rescriptum impremitum ad excommunicato super prosequitione appellationis, licet de excommunicatione non fecerit mentionem, vt per bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de disciplina cl. §. 10. n. 8.

In gloss. Ex confessione, ibi, iurati etiam de calunnia. Notatur ad hoc quod super exceptione in ciuilibus iurari debet de calunnia, vt per Perez lib. 1. gl. 5. vers. dubitatur sexto, in fine, tit. 4. lib. 3. Ordin.

In ead. gloss. proprie fin., ibi, Licet lis non fuerit in his contestata. Notatur ad hoc quod in exceptionis questione litis contestatio non est necessaria, vt per Cou. in c. Raynaldus, de testam. §. 2. n. 1. tenent ordinarii in praesenti, vt per Bald. col. 2. n. 3. Anchar. col. 3. n. 4. vers. venio, Card. Florent. col. 4. n. 5. vers. duodecimo quarto, Pa. norm. col. 3. n. 7. vers. in glossa, Imol. col. 2. in fine, n. 18. Dec. col. 3. n. 6. vers. in glossa, Felin. col. 2. n. 5. quos refert & sequitur Rendina in promptuario recepiarum sentent. rom. 1. tit. 7. o. n. 8.

S V M M A R I V M.

¹ Causa si simpliciter delegatur tribus, duo sine subdelegatione tertii procedere non possunt, quod si fecerint, ab ea poterit appellari. Idem si sunt dari cum clausi. Quod si non omnes, &c. non enim valet processus diuinus tertio inchoato.

² Delegatus debet seruare iuris ordinem.

³ Preceptum iudicis inique procedentis dicitur spolium.

⁴ Prulegium suum debet quis allegare.

⁵ Citatio denotat superioritatem.

⁶ Monitus non arguit superioritatem momentis.

⁷ Fruetus tam percepti, quam qui percipi potuerunt, in iudicio recuperande possessionis sunt per spoliacionem restituendi.

C A P. CUM causa. X X I I.

Causa quando delegatur tribus, & tertio non committente suas vices, nec se excusante, duo citant, vel sententiant, citatus non tenetur obedire, & quicquid fit est irritum, & potest appellari. Item si ante citationem Romanum mitrit pro iure suo, & delegati volunt procedere, potest appellare. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Colleget. Zabarel. Innoc. Bellam. Ioan. And. Anan. Bur. Anchar. Host. Panorm. Barbat. Felin. Imol. Bald. Dec. Viutian. in ration. primi libri iuris Pont. pag. 772. Alagon. in compend. iur. Canon. pag. 136. remissione Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 1. tit. 21. c. 1. & collect. 3. lib. 1. tit. 18. cap. 1. & est post Concil. Lateran. p. 7. cap. 1.

Exceptiones predictas nullatenus admissee.] Notatur ad hoc quod delegatus debet seruare iuris ordinem, & defensionem atque exceptiones legitimes admittere, vt per Peregrin. var. lib. 1. sub hac rub. n. 19.

Sicut per laicalem potentiam, &c.] Notatur ad hoc quod praecipuum à iudice inique procedente dicitur spolium, vt per Perez l. 1. gl. 1. ad finem, tit. 14. l. 3. Ord. Vide quia dixi ad c. conquerente 7. infra de rest. spol.

In gl. Ab aliis 1. ibi, Nisi velis quis venire suum prilegium allegaturus. Dixi ad c. cum ordinem 6. de rescripto super gloss. verbo, non facta mentione,

De Offic.& potest.Iud.&c.Tit.XXIX. 241

- 5 In eadem gloss. ibi, *Ad hoc dicat quod citare non possumus eum ut veniar.* Notatur ad hoc quod citatio denot superioritatem, ut per Boet. *deci. 8. n. 5.*
- 6 In eadem gloss. ibi, *Sed monere.* Notatur ad hoc quod monitus non arguit superioritatem momentis, ut per Affl. *deci. 24. n. 8.*
- 7 In gloss. vlt. Notatur ad hoc quod in iudicio recuperande possessionis fructus sunt per spoliatorem restituendi tam percepti, quam qui percipi potuerunt, ut per Tiraq. *de retract. lign. §. 15. gloss. 1. n. 28.* Menoch. *remed. 17. recup. n. 35.* Peretz in rub. tit. 2. *gloss. 1. vers. circa pramissa, lib. 8. Ord.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Duo si sunt delegati cum claus. Quod si ambo, &c. uno recusato alter solus procedere potest, nec tener processus si cum recusato procedat.*
- 2 *Actus omnis consistit in voluntate, & potentia agentis, & n. 3.*
- 3 *Alius omnes humani tria requirunt, ut conficiantur, & confiantur.*

C A P. Cùm super Abbatia. XXIII.

- 1 *Cum a quando delegatur duobus cum claus. Quod unus altero impeditio possit, si unus per exceptionem recusat, alter licet solus possit, tamen si cum recusato procedat, processus est nullus.* Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Joan. Andr. Anch. Imol. Anan. Barbat. Bald. Felin. Butr. Panorm. Hofst. Dec. Henric. Innoc. Viu. in ration. primi libri iur. Pont. pag. 573. Alagona in compend. iur. Canon. pag. 137. remissiu. Casal. in annot. Ximen. in concord. p. 1. & 2. referunt ab Ant. Aug. collect. 3. *Decret. lib. 1. tit. 18. c. 2.* Probat hic textus, quod quando dati sunt iudices plures cum clausula, *quod si ambo, vel quod si non omnes, &c. uno tantum suspecto, ille solus recusari potest, & non alijs, & si alij vñā cum recusato procederent in causa, processus non valeret propter admitionem inhabilis, ut per Card. Tuschi. lit. 1. verbo, index, concl. 422. n. 8. Farin. fragment. crimin. p. 2. lit. 1. n. 771.*
- 2 *Voluntate, ac potestate sibi mutuo adversaribus.]* Notatur ad hoc quod omnis actus consistit in voluntate, & potentia agentis, ut per Socin. *reg. 30. vers. 3.* Con. in c. cum eff. n. 7. de testam. & lib. 3. var. c. 6. n. 9. Menoc. *conf. 1. n. 259. & de presumpt. lib. 1. praef. 80. n. 11.*
- 3 *Cum noluerit quod poterit, & quod voluerit adimplere non requierit.]* De hoc Axiomate vide Hypoll. sing. 262. Menoch. *remed. 4. adipisc. n. 412. & seq. Surd. conf. 251. n. 36.* Card. Tuschi. *tom. 1. lit. B. concl. 134. n. 1.* & alio per me citatos in tr. de Axiom. iur. vñfreg. *Axiom. 196. num. 13.*
- 4 In gloss. *Confessus.* Notatur ad hoc quod actus omnes humani tria requirunt ut conficiantur, & confiant, nempe conficiens voluntatem, eiundem potestatem, ac tertidū causam honestam, & iustam, ut per Menoch. *conf. 75. n. 34. & conf. 158. n. 30.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Iurisdictio delegati si expirat in termino peremptorio quem paribus assignavit, post congruam horam peremptori, index non expectant contumacem, si non expirat, potest expectare in diem alteram, & iterum citare si vult.*
- 2 *Citatio ad sententiam ita est necessaria, ut omissione illius inducat nullitatem ipso iure.*

Tom. I.

- 3 *Index termini quando diem certum praefiniuit, non tamen horam, citatus tenetur comparare ea hora, in qua pro tribunali sedere, & ius reddere solet.*
- 4 *Occultè faciens, dolosè facere creditur.*
- 5 *Occultè, & clandestine qua sunt suspicione non carent.*
- 6 *Dies more Romano à medietate noctis incipit.*
- 7 *Index matutino, vespero, & meridie iudicare potest.*
- 8 *Noctis tempus dicitur tempus suspectum.*
- 9 *Actus aliquis quando sit in loco occulto, vel tempore nocturno, tunc presumitur dolus.*
- 10 *Electio in qua seruari debet forma, c. quia propter electione, nocte fieri non potest.*
- 11 *Resignatio, seu collatio beneficij facta de nocte est valida.*
- 12 *Sententia regulariter non potest ferri de nocte, de stylo tamen Curia hoc non servatur.*

C A P. Consuluit. XXIV.

Citata pars die statuto quando non comparet, & in termino, potestas iudicis non expirat, & potest index de æquitate expectare sequentem diem, & pars contumax elapsa peremptorio, non est de novo citanda, nisi benignitas indicis hanc gratiam fecerit, si potestas expirat in eadem hora termini peremptorio, index procedere poterit. Item licet dies Romanus sit à media nocte in medianam noctem, tamen index Ecclesiasticus iudicet ante tenebras, nec arctet suam iurisdictionem tempore. Collig. ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Anch. Bellam. Joan. Andr. Anan. Innoc. Barbat. Imol. Bald. Felin. Butr. Panorm. Hofst. Dec. Henric. Boich. Mantua. Guid. Papæ. Viu. in ration. primi libri iur. Pont. pag. 574. Alagon. in compend. iur. Canon. pag. 137. remissiu. Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. referunt ab Anton. Aug. collect. 3. *Decret. lib. 1. tit. 18. c. 3.* Probat hic textus, quod quando dati sunt iudices plures cum clausula, *quod si ambo, vel quod si non omnes, &c. uno tantum suspecto, ille solus recusari potest, & non alijs, & si alij vñā cum recusato procederent in causa, processus non valeret propter admitionem inhabilis, ut per Card. Tuschi. lit. 1. verbo, index, concl. 422. n. 8. Farin. fragment. crimin. p. 2. lit. 1. n. 771.*

Vel sententiam proficeret.] Notatur ad hoc quod adeo citatio ad sententiam est necessaria, ut omissione illius inducat nullitatem ipso iure, ut per Vant. de nullit. tit. ex deficili citationis. n. 56. Azeued. l. fin. à n. 39. tit. 17. lib. 4. non recip. Gonzal. ad reg. 8. *Cancel. gloss. 9. §. 1. in annot. n. 117.*

Ea hora, qua congrue possit procedere.] Notatur ad hoc quod quando iudex termini diem certum praefiniuit, non tamen horam, citatus tenetur comparare ea hora, in qua pro tribunali sedere, & ius reddere iudex solet, ut per Schrader. *de feudis, part. 9. cap. 7. sub num. 39. vers. & confirmatur ex eo, Breden. in tract. de appellat. p. 2. tit. 72. col. 740. vers. item quarinior. Marc. Anton. de Amatis Marchia decisi. 98. sub n. 1. vers. propte quoque, Azeued. l. 1. num. 4. tit. 3. lib. 4. non recipil.*

Qui male agit odit lucem.] Ex auctoritate Christi Domini Joan. 3. quam refert Surd. *conf. 132. n. 24.* Quia occultè faciens dolosè facere creditur, Tiraq. *de retractu tit. 2. in prefat. n. 13. & 14. & de penit. tempor. c. 11. n. 11. cum seqq. Natac. in c. p. cum contingat causa 9. nullitatis, num. 1. supr. de rescript. Flamin. de resignat. lib. 13. quæst. 4. n. 24. Et quia occulte, & clandestine sunt suspicione non carent, Menoch. *de presumpt. lib. 4. praef. 12. num. 7.* Malcard. *de probas. conclus. 815. num. 33.**

More Romano dies à medietate noctis incipiat.] Vide Tiraquel. *de retractu lign. §. 1. gl. 11. n. 7.* Francolin. *in tract. de tempore horarum Canonicarum. c. 87. cum seq. Polyd. Rip. de nocturno tempore, c. 3. à num. 17. & c. 158. Gonzal. ad reg. 8. *Cancel. gloss. 1. num. 10. & 11.* quos refexo ego ipse de officiis & potest. Episc. p. 3. alleg. 57.*

X n. 183.

242 Collectanea Doct. in lib. I. Decretal.

n. 183. Per noctem intelligendum est tempus quod incipit post datum insignum ad salutationem Angelicam quoque videtur potest lumine artificiali vltore ad idem, id est, usque ad illud tempus, quo iam albescit, quia tunc proprius appellatur dies, ita Tigris d. gloss. 11. n. 52. Natt. conf. 469. n. 6. versic. item casus, Navarr. confil. 8. de elect. in nouis, quos referunt, & sequitur Lauor. var. lucubrat. tom. 1. tit. 4. cap. 18. num. 11.

7 In gloss. Gratian, ibi, Et hoc ideo, quia index matutino, vespere, & mane, & meridie indicare potest. Sequitur Azeued. l. 10. numero 84. tit. 17. lib. 4. noue recopil.

8 In gloss. Odis lucem, ibi, Et tenebra apte sunt ad fabricandum falsum. Noctis tempus dicitur tempus suspicium, & delicta commissa de nocte acrius puniuntur, vt per Hyppol. conf. 83. à n. 16. Et quando aliquis actus fit in loco occulto, vel tempore nocturno, tunc presumitur dolus, vt per Mascard. de probat. conclus. § 31. n. 4. nam illa, quae clam fuit, videntur habere delicti presumptionem Damhouard. in praxi crimin. cap. 61. numero 120. Menoch. de presumpt. lib. 2. presumpt. 10. num. 59. Cened. ad Decretal. collect. 58. num. 1.

10 In ead. gloss. ibi, Presumitur contra illum, qui conferri beneficia. Vnde etiam electio in qua seruari debet forma c. quia propter, sup. de elect. nocte fieri non potest, Navar. confil. 2. num. 2. sub illo tit. de elect. in antiqu. alias conf. 8. in nonis, Fr. Emman. quest. Regul. tom. 2. quest. 51. artic. fin. Resignatio verò seu collatio beneficii facta de nocte est valida, Menoch. de arbitr. casu 48. num. 22. D. Barbos. in l. 1. ff. soluto matrimon. part. 2. num. 11. Flamin. de resignat. lib. 12. q. 8. num. 38. & 39. Fr. Emman. d. q. 51. artic. 15. Nau. d. conf. 8 n. 1.

12 In gloss. Tenebras, ibi, Vel sententiam protulit, &c. Notatur ad hoc quod sententia regulariter non potest fieri de nocte, ex stylo tamen Curiae Romanae hoc non seruat, vide Vant. de nullitat. tit. de nullit. sentent. ex defectu iurisditionis ordinariae, n. 132. Iaf. in l. more Romano, num. 12. ff. de feriis, Cott. in membrabilis verbo, sententia pag. 753. Menoch. de arbitr. lib. 1. quest. 62. Azeued. l. 10. num. 84. tit. 17. lib. 4. noue recop.

S V M M A R I V M.

- 1** Delegatus etiam post item contestatam, removetur ex noua causa, & aliis subrogatur.
- 2** Episcopo certa ratione suspecto recusari potest eius Vicarius, quamvis contra Vicarium nulla adsit suspicio.
- 3** Recusatio etiam post conclusum in causa admittitur, si ora sit post litis conclusionem.
- 4** Exceptio quocunque dilatoria superueniens post item contestatam, post illam opponi potest.
- 5** Eligens aliquem in iudicem ex noua, & in ista causa superueniente, potest illum recusare.
- 6** Exceptio delegatoria, qua lice iam contestata incipit competere, potest tunc apponi in vim dilatoria exceptionis.

C A P. Insinuante. X X V.

Iudex quando deputatur in lite contestata, & non dum data definitiva sententia insurgat de novo causa refutandi indicem tanquam suspectum, potest refutari, & mutari, vt si pars litigans fiat familiaris

indicis, sed si posse nouam causam ortam pars contraria est contenta prosequi item coram illo indice, & prosequitur, non potest amplius illum allegare suspectum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarell. Collect. Bellam, Ioan. Andr. Innoc. Imola, Anania, Bald. Felin. Barbat. Punormit. Host. Butr. Anch. Viu. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 375. Alagona in compend. iur. Can. pag. 137, remissione Catal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. referunt ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 8. cap. 4.

Officialis est Episcopi supradicti.] Notatur ad hoc quod Episcopo certa ratione suspecto recusari potest eius Vicarius, quamvis contra Vicarium nulla adsit suspicio, Abb. hic n. 2. Ripa in c. 1. sup. de indic. n. 44. Bertachin. de Episcopo, lib. 4. p. 5. n. 79. & p. 6. tit. de Vicario Episcopi, n. 12. Rebuff. tit. de forma Vicar. n. 190. Sbroz. de officio Vicarij, l. 3. q. 14. per totam, Perez l. 1. tit. 8. lib. 3. Ordinam. pag. 369. Guttier. can. lib. 1. c. 1. n. 6. Bobadil. in sua politica, lib. 1. c. 22. n. 49. Stephan. Quaranta in sum. Bullarij, verbo, Archiepiscopi auctoritas, n. 19. vers. ulterior. quero. Ego ipse de offic. & potest. Episc. p. 3. alleg. 54. n. 50.

Anne diffinitio, &c.] Ergo & post conclusum in causa recusatio admittitur, etiam ubi causa probanda est, modò ea causa sit orta & haberetur originem post ipsius litis conclusionem, vt per Felin. hic n. 15. Cou. probat. c. 26. n. 2. vers. sic & post conclusum, Mascard. de probat. conclus. 951. n. 36. Exceptio enim vtcunque dilatoria superueniens post item contestatam, post illam opponi potest, Couar. d. n. 2. vers. huius, Rebuff. in tract. exceptionum, n. 378. Seraph. de privilegi. iuram. priuile. 7. num. 12. Camil. Borrel. in summa omnium decis. tit. 4. de except. n. 148. Peregr. var. lib. 1. ad rubr. huius tit. num. 34. vers. ad adserendum Erafim. à Cochier. de iurisd. Ordin. in exemptos, p. 2. quest. 16. num. 1.

Et ipse familiaris eorum postmodum est effectus.] Notatur ad hoc quod ille, qui aliquem in indicem elegit ex noua & iusta causa superuenientem, quae reddit iudicem sibi suspectum, poterit illum recusare, vt potest si postquam fuit electus, familiaritatem, vel magnam amicitiam cum parte aduersa contraxit, vt per Escob. de ratiocin. 9. n. 15.

Notatur etiam ad hoc, quod index suspectus recusari non potest ab eo, qui licet illum non impestrauerit, nec de eius consensu fuerit electus, habita tamen notitia de causa suspicionis, consentit in illius iurisdictionem, vt docent in presenti Innocent. num. 2. in verbo, consenserit, & in verbo, aliqui. Hostiens. n. 6. in fine, Anch. numero 2. in 7. notab. Butr. numero 6. in 4. not. Abb. num. 9. Felin. numero 12. Imol. numero 1. Burfat. confil. 21. n. 27. cum seqq. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 45. num. 33. Cardin. Tuschi. litera S. conclus. 909. n. 3. Sigism. Scacc. de appellat. q. 11. num. 52.

In gloss. Postmodum. Notatur ad hoc quod exceptio dilatoria, qua lice iam contestata incipit competit, potest tunc opponi in vim dilatoria exceptionis, vt per Cou. lib. 1. variar. cap. 16. n. 13. col. 2. ad fin.

In gloss. Consenserat. Notatur ad hoc quod iudicem impetrans non potest illum suspectum allegare, vt docent in presenti Hostiens. sub num. 6. Butr. n. 19. Bellam. num. 1. versic. secundò opponit. Zabarell. col. fin. & in l. apertissime. C. de indic. ultra gloss. lib. verb. litigantiibus, Paul. de Castro numero 9. Ialon. n. 1. in 1. limit. Sich. n. 2. Marant. de ordine indic. p. 6. numero 53. & 56. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 45. n. 54. Seraphin. de privilegi. iuram. priuile. 7. numero 9. Cardin. Tuschi,

De Offic. & potest. Iud. &c. Tit. XXIX. 243

7 Tusch. d. lit. S. conclus. 807. num. 17. & lit. I. conclus.
422. num. 13. Iacob. de Laurent. de iudice suscito, c. 5.
num 22. Declara, nisi causa suspicionis post impre-
trationem superueniret, vt docent Butti post n. 19.
& Abb. n. 10. Thesaur. Pedem. decis. 295. num 3. Se-
raphin. de priuileg. 7. n. 10. Cardin. Tusch. d. concl. 907.
num 17.

S V M M A R I V M.

- 1 Delegatus Papa sententiam suam usque ad annum exequi potest.
- 2 Delegatus expleta delegatione potest intra annum ab-
soluerre excommunicatum a se volentem obedire,
non tamen eo elapo.
- 3 Dics decem apud Lusitanos, & Castellanos dantur
debtiori ad soluendum.
- 4 Delegatus lata sententia non habet tempus ad exe-
quendum eam, nisi unius anni.
- 5 Executor gratia quam potestatem habeat, ostendi-
tur.
- 6 Media via est eligenda.
- 7 Delegatus index licet post exequuntam sententiam
functus sit officio, suo, tamen si statim executione
facta vietus rem occupet, poterit iterum cognos-
cere, &c.

CAP. Quærentium. XXVI.

Delegatus Papæ qui post sententiam definitiūm
Excommunicatolentem obedire, non intel-
ligitur functus officio suo, sed potest non solum ad
quadrimestre tempus, quod solet à lege reo conce-
di ad soluendum, sed & per integrum annum ex-
equi sententiam, & absoluere excommunicatum,
sicut fit cum contumace, & ante litis contestatio-
nem. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect.
Ioan. Andr. Bellam. Anan. Anch. Hoft. Innoc. Butr. Pa-
norm. Imol. Felin. Bald. Barbat. Henrie. Viunian. in ra-
tion. primi libri iuris Pont. pag. 375. Alagon. in compend.
iur. Canon. pag. 137. remissione Ximen. in concord. p. 1.
& 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decret. lib. 1.
tit. 13. c. 5.

2 Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt
Nauar. in man. cap. 27. num. 40. & 44. Henr. in sum.
lib. 1. 3. cap. 16. § 4. Tolent. in summa lib. 1. cap. 10. n. 11.
Peregrin. de citat. reali, lib. 1. cap. 1. num. 9. 8. quos re-
fert, & sequitur Mar. Antonin. var. resolut. lib. 1. re-
solut. 111. cap. 37. Soar. de censur. disput. 22. sect. 1. n. 1.
Filliuc. tract. 15. cap. 2. quest. 2. Sayr. de censur. lib. 3. c. 20.
numero 1. Bonacina. de censur. extra Bullam disputat. 2.
quest. 3. puncto 22. Vnde delegatus expleta delega-
tione posse intra annum aboluere excommunicatum
a se volentem obedire, non tamen eo elapo,
tenent Soar. tom. 5. de censur. disput. 7. sect. 2. numero 7.
Bonacina eod tract. disput. 1. quest. 3. puncto 1. numero 2.
vers. addo. Iul. Lauor. de Iubilo, & indulgent. part. 2.
c. 11. n. 7.

3 Usque ad quadrimestre tempus, quod absoluendum
debitum, &c.] Secundum legem Castellæ 5. tit. 27.
par. 3. vbi g. off. 1. solum dantur decem dies, idem
apud nostros Lusitanos per Ordinat. Regiam, lib. 3.
tit. 24. in princip. vbi parens meus multipliciter de-
clarat.

4 Sed usque ad integrum annum.] Notatur ad hoc
quod delegatus lata sententia non habet tempus ad
exequendum eam, nisi unius anni. Praxis Episcop.
part. 1. verbo delegatus, § 7. vbi etiam resolut quod
Tom. I.

eo lapsi Ordinarius, & non ipse eam exequitur,
quam textus conclusionem intellige de delegato ad
causam principaliter, non autem de executore gra-
tiae, cuius potestas tanquam accessoria debet du-
rare sicut ipsa gratia, Nicol. Garc. de benefic. p. 6. c. 2.
num. 148.

Hinc etiam executor gratiae cum Clausula, indu-
centes & defendentes industum, &c. non solum habet
iurisdictionem ad ponendum in possessione beneficij
imperantem, & faciendum ei responderi de fructi-
bus, sed ad defendendum illum post immisionem
si ab aliquo tertio molestetur, & haec potestas anno
dura, vt per Menod. remed. i. resinentia, n. 85 cum seg.
Florez de Mena var. lib. 1. q. 4. § 3. n. 60 quicquid cum
Abb. bico, Staphil. & aliis dicit Nicol. Garc. d. cap. 2.
num. 154.

In gloss. *Per equitatem*, ibi, *Placet ergo media via.* ⁶
Notatur ad hoc quod media via est eligenda, vt per
Thom. de Thom. in flor. legum, reg. 178. metaplum
in tract. de axiom. iur. usus. *Axiom. 145. n. 5.* in rebus
seilicet ambiguis, quando illa extat, vt declarauit
Axiom. 23. n. 2.

In gloss. *Quadrimestre*, ibi, *In personali actione dan-
tur quatuor menses reo ad soluendum, &c.* De quadri-
mestri dilatione quæ datur iudicatis, an detur con-
fessio, & in quibus causis concedatur, & quando
incipiat currere, & an prorogari sive arcta valeat,
vide Innoc. & Felin. in presenti, ac alios relatos per
Buccar. de differ. inter indicia civilia & crimin. differ. 37.
n. 10. Anton. Galles ad formam Camerae oblig. fol. 157.
n. 3. vbi querit cur vius obtinuerit vt reo per quem,
sue per eius procuratorem facta est confessio debito,
index ad foliendum flatuat terminum trium dimi-
taxat dierum, cum tamen de iure detur quadrimestre
tempus.

In gloss. *An integrum*, ibi, *minus quid prior delegatus,* ⁷
&c. Notatur ad hoc quod quamvis delegatus post-
quam tulit sententiam, functus sit officio suo, pre-
sertim si eam semel fuerit exequitus, tamen si sta-
tim exequitione facta vietus rem iterum occuperet,
poterit ipse index delegatus iterum cognoscere, &
debita executioni suam sententiam mandare, &
mandatam conferuare, vt per Tiraq. in l. si unquam
verbo, *susciperit liberas*, n. 184.

S V M M A R I V M.

- 1 Delegatus Papa potest principium, medium, & fi-
nem causæ coniunctum, & diuīsum subdelegare.
- 2 Lis non incipit nisi a litis contestatione.
- 3 Delegatus a Princeps non solum coniunctum, sed etia
disjuncta causam sibi commissam subdelegare potest.
- 4 Princeps solum potest committere causam appellatione
remota.
- 5 Recusari non potest index si de consensu partium da-
tus sit.
- 6 Delegatio finitur recusatione ipsius delegati.
- 7 Appellatio interponitur a subdelegato ad delegantem,
quoties non tota, nec omnis iurisdictione delegata est,
sed eius pars, vel species.
- 8 Delegatus nullus etiam Principis potest subdelegare
cum facultate subdelegandi.
- 9 Delegato etiam non fuisse commissa causa appella-
tione remota, adhuc ad illum effet appellandum,
si non subdelegasset in totum.
- 10 Delegatus cum clausula appellatione remota, non
potest subdelegare.
- 11 Declaratur text. in presenti.
- 12 Appellatio conceditur, cum index reiectis exceptio-
nibus procedit ad ulteriora,

X 2 13 Appel

73 Appellatio pendente ab interlocutoria innotata multa, & irrita.

Cap. Super questionum. XXVII.

Dilectus Papæ potest subdelegare aliis cognitionem cause, & testimoni examinationem, reservata sibi sententia ad quam potest procedere etiam fuerit interposita appellatio. Imo si executor, vel cognitor ad aliquem certum articulum fuerit de consensu partium deputatus (nisi modum excedat) non licet ab eo appellare, dummodo vel litis exordium, vel causæ finis, vel totum negotium non fuerit illi subdelegatum, tunc enim potest ab illo tanquam à iudice appellari. Item delegatus bene potest non solum principium medium, & finem cause coniunctim, sed etiam diuissim alij delegare, dummodo antequam ferat sententiam diligenter inquirat de universis, quæ acta sunt in iudicio. Colligunt ex Ord. Abb. antiqu. Zabar. Collect. Bellatis. Ioan. Andr. Anan. Innoc. Barbat. Imol. Bald. Felin. Butr. Panorm. Hoff. Henric. Boich. Viu. in ratione primi libri iur. Pontific. pag. 376. Alagona in compend. iuris Can. pag. 133. remissione Casal. in amot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. referunt ab Ant. Ang. collect. 3. Decret. lib. 1. tit. 18. cap. 6.

Cum & lis ante indicem.] Notatur ad hoc quod lis non incipit nisi a litis contestatione, vt per Marant. de ordine iudic. part. 5. n. 64. verbo, & omnia sicut dixante in statoria, &c. Surd. de alimentis, tit. 5. q. 8. num. 4.

Delegatus à nobis, &c.] Notatur ad hoc quod delegatus a principe non solum coniunctim, sed etiam diuissim causam sibi commissam subdelegare potest, vt dicam ad c. pastoralis 28. infra hoc tit.

In gloss. Pronocationis, ibi, Nullus potest committere causam appellatione remota nisi Princeps. Vide Marant. de ordine iudic. p. 6. tit. 6. quandoque appellatur, n. 337. Mench. de successione tit. de testatoris potentia, lib. 1. §. 6. n. 7. Sigism. Scacc. de appell. q. 16. limit. 1. n. 106. & 109. quos refero ego ipse de dictio. & clausulis claus. 7. num. 2.

In gloss. Quicunque, in addit. ibi, Si de consensu partium datum sit.] Notatur ad hoc quod index si de consensu partium datum sit, recusari non potest, vt per Marant. de ordine iudic. p. 6. art. 2. n. 76. Malcard. de probat. concl. 952. n. 42. Azeued. ad l. 7. tit. 18. lib. 4. non recipil. n. 62. Valalc. de probation. cap. 9. n. 23. & 24.

§. Verum.

Dilectus si delegat principium, vel finem causæ, à suo delegato potest licet appellari tanquam à iudice, sed si medium tantum, ab ipso tanquam ab Auditori non potest appellari, si detin. vel recipiat de consensu partium, nisi excedat fines mandati, vel merito vt suspicetus recusetur. Colligunt Doctores in prætext. citati.

Vel merito sit suspicitus.] Notatur ad hoc quod delegatio finitur recusatio ne ipsius delegati, ubi non est subditus delegatus, vt per Peregr. var. lib. 1. ad rub. huius tit. n. 33.

§. Porro.

A subdelegato appellandum est ad delegantem, quies non tota, nec omnis iurisdictio delegata est,

sed eius pars, vel species. Colligunt Doctores in prætext. citati.

Hanc eandem concil. ex hoc text. defundunt Conc. 7 prædict. 4. n. 5. Franc. Marc. q. 73. n. 2 & q. 945. n. 4. tom. 1. & q. 535. n. 9. tom. 1. Card. Tusch. tom. 1. lit. A concl. 352. n. 40. Sigism. Scacc. de appell. q. 7. n. 63. & q. 8. n. 32. & 34. Molina de iustit. tratt. 5. disp. 2. 1. n. 6. & disp. 2. 2. n. 1. Narbona de appell. à Vicario ad Episcopum, p. 1. n. 34. D. Barbola in l. cum Prator. §. 1. n. 2. 8. ff. de ind. Petr. Gregor. lib. 5. p. iii. 1. 5. c. 3. Anton. Bellon. de mandata iuris iustit. c. 9. q. 7. n. 19. cum seqq. Cæl. Barz. Bonon. decil. 1. 55. sub n. 2. Ioleph. Gonzales lib. unico c. 26. Fachin lib. 1. controv. c. 78. & super hunc §. repetitionem edidit nouissime Antonius de Fuentes Aragonensis.

In gloss. Transfert, ibi, Quia si hoc posset subdelegatur, posset alium delegare, quod esse non potest. Notatur ad hoc quod nullus delegatus etiam Principis potest subdelegare cum facultate subdelegandi, vt per Marant. de ordine iudic. part. 4. disting. 5. princip. an iudicium si Ordinariorum, n. 63. Mandol. reg. 4. Cancr. q. 3. n. 7. Bertachin. in report. verbis, delegatus subdelegat. numero 10. Couart. lib. 3. var. cap. 20. num. 11. Legat. numero 10. Couart. lib. 3. var. cap. 20. num. 11. Azeued. ad tit. 9. num. 1. lib. 3. non recipil. Sanch. de matrimonio lib. 3. disp. 3. 1. num. 5. & 9. Peregrin. d. 1. 1. ad rub. huius tit. num. 12. & 13. D. Barbof. vbi proxime num. 154.

In glos. Si causa. Notatur ad hoc quod etiam si delegato non fuisset causa commissa appellatione remota, adhuc ad cum esset appellandum si non subdelegasset in totum, vt per Scacc. d. q. 7. n. 75.

§. Quem vero.

Auditor datus sine partium consensu recusati potest vt suspicetus, non tamen sine iusta causa. Colligunt Doctores in prætext. citati.

Nisi coram eo instam recusationis causam ostendat.] Notatur ad hoc quod delegans cum clausula appellatione remota, non potest subdelegare, vt per Hyppoll. sing. 295. n. 4. Molin. de iustit. tom. 6. disp. 24. n. 3. vers. hinc si Princeps.

§. Eius ergo.

Princeps quando delegat duos in una causa cum expressa clausi. vt impedito uno possit alter procedere appellatione remota, si unus hiorn delegat suas vices alteri, ille non potest procedere appellatione remota, nec alteri delegare, & si ab eo fuerit appellatum appellandum est ad Principem, & non ad congregatum. Item quando delegatus committit audiendum causam alicui referuant sibi definitiua sententia sine consensu partium pars non potest appellare, nisi paratus sit ostendere coram iudice delegato instam causam recusationis. Si adegit iusta causa, delegatus sine appellatione expedire debet, si non vult admittere instam causam. Colligunt Doctores in prætext. citati.

Ex hoc §. colligit Molina de iustit. tom. 6. tratt. 5. disp. 23. n. 6. quod si causa in libello oblatæ aperte sit nulla, poterit index, cui offertur, illa spreta, minime curata, progreedi vterius in lite, & si pars, quæ illum ex ea causa recusabat, contendat causam sufficientem esse, appellare poterit ab eo iudicis gravamine ad Superiorum ipsius indicis. Quando autem pronuntiatur causam Superioris fruile sufficieniem, aut dubiam, dignamque attentis circumstantiis tunc concurrentibus, vt examinaretur, cum iniuriosus esset processus, atque ab eo à puncto cause suspicionis

De Offic.& potest.Iud.&c.Tit.XXIX. 245

suspicionis sibi oblata essent inutilida, eo quod appellatio tunc ritè fuisse interposita.

¹² *A tali grauamine, &c.] Notatur ad hoc quod conceditur appellatio cum iudex reiectis exceptionibus procedit ad vteriora, vt per Menoch. consil. 2. num. 359.*

¹³ *Indicari debeat irrum, & inane. Notatur ad hoc quod innovata pendente appellatione ab interlocutoria, etiam ante inhibitionem & probationem grauaminis, sunt nulla & irrita, vt per Cou. pratt c. 2. n. 2. in princ.*

S V M M A R I V M.

¹ *Delegatus Papæ nisi malitiosè se exoneret, subdelegatum compellit ad suscipiendam subdelegationem, in correctione tamen sue dignitatis, & persona deferre debet.*

² *Delegatus Princeps potest subdelegare.*

³ *Judicare est onus.*

⁴ *Potest mutation fit ob qualitatem personarum.*

⁵ *Iudici afferentis subesse causam necessariam absentie fides adhibetur ad delegationis validitatem.*

⁶ *Argumentum de toto ad partem validum est, ubi datur eadem ratio.*

⁷ *Declaratur text. hic in §. præterea.*

⁸ *Appellatio nonnunquam admittitur quoad deuolutionem, non quoad suspensionem.*

⁹ *Princeps quando delegat causam alicui speciali delegato, censetur tollere omnem iurisdictionem inferioribus Ordinariis.*

¹⁰ *Confirmatio ex certa scientia quando dicatur, ostenditur.*

¹¹ *Sententia si per iudicem appellationis fuerit confirmata, per ipsum est exequenda.*

¹² *Executor merus potest iniquam exequi sententiam.*

¹³ *Executor merus non potest exceptiones admittire, nec de eis indicare.*

¹⁴ *Executor merus non tenetur, nec iustè potest sententiam notoriè iniustam, continentemque nullitatem, vel intolerabilem errorem exequi.*

¹⁵ *Executor mixtus verus index est.*

¹⁶ *Executor non semper tenetur exequi sententiam.*

¹⁷ *Iudex debet iudicare secundum allegata, & probata etiam contra propriam conscientiam, nisi sit supremus iudex Superiorum non recognoscens.*

¹⁸ *Delegato ubi fuit commissa causa sub certo termino finienda, si malitia alterius partis non finiuit, quid faciendum, ostenditur.*

C A P. Pastoralis. XXVIII.

¹ *D*elegatus Papæ potest cogere aliquos, vt suscipiant subdelegationem habita ratione perfornatum, & ipse non se exoneret malitiosè. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Anch. Imol. Anan. Barbat. Bald. Felin. Buttr. Panormit. Host. Innoc. Hentic. Viuian. in ration. primi libri iuris Pont. pag. 82. Alagon. in compend. iur. Canon. pag. 139. remissiu Cafal. in annot. Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 18. c. 7.

² *Quod cum delegato à Princepe, &c.] Notatur ad hoc quod delegatus Principis potest subdelegare, vt per Marant. de ordine iudic. part. 4. disp. 5. n. 26. Aloys. Ricci. in collect. decisi. p. 4. collect. 1047. Cardolo in præxi iudicium, verbo, index, n. 75. Morla in emporio iuris, part. 1. tit. 2. quæst. 15. n. 10. Fr. Ludou. Mi-*

Tom. I.

randa de ordine iudicario, q. 2. art. 11. Sanch. de matr. lib. 3. disp. 31. n. 1. in fine, D. Barbosa in l. quia rale, n. 47 ff. solut. matrimon. & in l. cum Prator. §. 1. n. 38. cum seqq. ff. de indic. Garc. reg. 443. Bobadil. in sua politica, lib. 2. cap. 20. n. 34. Cardin. Tusch. litera D. concl. 148.

Exonerare.] Ergo iudicare est onus, vt per Boer. decis. 232. n. 1. & 2.

Dignitatis deferat, & persone.] Notatur ad hoc quod ob qualitatem perfornarum fit mutatio poena, cum enim de corporali poena tractatur, non ita puniensis est nobilis, ac plebeius, vt per Couar. lib. 2. var. c. 9. n. 9. vers. tercio. Tiraq. de nobil. c. 1. can. 108. cum seqq. & de paenit. temperandis, c. 31. à princ. Azeued. cons. 29. num. 21.

In gloss. Exonerare, ibi, Sed nunquid statim credendum est iudici, &c. Notatur ad hoc quod iudici afferenti subesse causam necessariam absentie fides adhibetur ad delegationis validitatem, vt per Macard. de probat. concl. 949. n. 4. Corral. in explic. ad aliquas leges recopil. c. 9. n. 335.

S. Item cum totum.

Delegatus Papæ sicut potest committere totam causam, sic & solam citationem, & punire contemptorem. Colligunt Doctores in princip. text. citati.

Ex hoc §. colligunt Doctores valere argumentum de toto ad partem, ubi datur eadem ratio, Euerad. in topicis legalib. loco 80. Cantiunc. loco 5. Petr. Andr. Gambar. in dialectica regali, lib. 1. loco 4. Thom. de Thoma. in floribus legum reg. 46. Tiraquel. de retract. lig. §. 1. gloss. 7. n. 46. Menoch. de præf. lib. 3. q. 35. n. 27. & consil. 72. n. 5. Surd. consil. 193. n. 6. & consil. 435. n. 21. & 22. Flamin. de confident. q. 28. n. 106. Bertazol. de claus. instrum. claus. 2. 1. glas. 19. n. 1. Card. Tulch. pratt. concl. tom. 1. lit. A. concl. 498. n. 1. cum seqq.

S. Præterea.

Papa si scienter admittit appellationem contra iudicem habentem potestatem remota appellatione, appallatio valet, & sententia iudicis suspenditur. Colligunt Doctores in prime text. citati.

Probat hic §. quod si delegatus procedat ex Principis commissione, & nihilominus pars à sententia aduersus ipsam latam appelleat, à Princepeque obtineat vt iudices alij de appellatione cognolcant, tunc si secunda commissio sit ex certa scientia, is Princeps eo ipso censetur admittere eam appellationem, neque potest primus index delegatus procedere ad executionem sententia, & secus autem si secunda commissio à Princepe facta non efficit ex certa scientia, vt per Molin. de iustitia, tom. 6. tract. 5. disp. 22. n. ult.

Debeat retardari.] Notatur ad hoc quod appellatio nonnunquam admittitur quoad deuolutionem, non vero quoad suspensionem, vt per Cou. pratt. c. 23. n. 7. col. 2. in princ. & in casibus relatis à parente meo in com. ad Ordin. Reg. Lusit. lib. 3. tit. 60 in princ. n. 3. cum seqq.

Ac iurisdictionem priorum indicum renocare.] Notatur ad hoc quod quando Princeps delegat causam alicui speciali delegato, censetur tollere omnem iurisdictionem, & omnem potestatem inferioribus Ordinariis, qui alij poterant de illa causa cognoscere, vt per Marant. de ordine iudic. part. 4. disp. 1. 6. numero 58. pag. 204. & disp. 1. incip. pleniusque, ut in n. 5.

X 3 Rebuff.

246 Collectanea Doct. in lib I. Decretal.

Rebuff. tom. 1. ad leges Gallie, tit. de euocat. art. 1. n. 101.
pag. 270.

10 In gloss. *Ex certa scientia*, ibi, *Innello*, &c. Vnde tenent Doctores illam dici confirmationem ex certa scientia, in qua est insertus tenor rei confirmata, vel saltem narratur eius substantia; & est expedita praecedente solita discussione, Rot. decis. 455. numero 3. part. 2. divers. Nicol. Garc. de benefic. part. 3. cap. 2. numero 226. Aloys. Ricc. in collect. decis. part. 5. collect. 1592.

11 In glos. *Discussa*, ibi, *Et ideo index appellationis eam debet execuiri, & non primus*. Notatur ad hoc quod sententia si per iudicem appellationis fuerit confirmata, per ipsum est exequenda, ut per addit. ad Capell. Tholos. q. 344. Bernard. reg. 676. Perez. l. 1. gloss. 1. col. 2. post princ. ist. 16. lib. 3. Ordinam.

§. Quia vero.

Ordinarius, cui a delegato mandatur executio sententiae quam seit esse iniustam, si non potest se ob onere liberare, illam exequatur. Colligunt Doctores in princ. text. citati.

12 Probat hic s. merum executorum posse iniquam exequi sententiam, ille enim est videat sententiam iniustum, & exequendi eam faciat contra propriam conscientiam, non tamen per hoc dictam exequitionem retardare debet, cum nullam habeat cognitionem, ut per Archid. Ioan. Andr. Domin. Franch. & Monach. in cap. si eo tempore s. de rescript. in 6. Alciat. in cap. 1. num. 108. infra de officio Ordin. Affl. decis. 220. Roland. consil. 36. numero 7. lib. 1. Marant. disp. 1. a num. 4. Gig. de criminis lae. maest. tit. qualiter in criminis lae. maest. procedatur, q. 16. n. 13. Bellug. in speculo Principium, rubr. 11. §. tractandum, n. 4. ad finem, Jacob. de Graffis in aureis decis. part. 1. lib. 2. cap. 10. num. 23. Nauar. in cap. cum contingat, remed. 1. num. 7. de rescript. vbi etiam refert textum in presenti loqui de executori, & habere locum in iudice, a quo petit auxilium ab Ecclesiastico, qui non est ipsius executor, sed pat eius, Soar. de Pace in prael. tom. 2. in praelud. num. 7. vers. quando index Ecclesiasticus, Gail. lib. 1. obseru. 11. s. n. 4. & 6. Azened. 1. 1. n. 6. tit. 1. lib. 4. noue recopilat. Franc. Molin. de brachio saculari, cap. 11. n. 15. latè Farinac. in praxi criminis quest. 97. a numero 67. vbi num. 73. asserit non procedere in criminalibus, Salzed. ad Bernard. in pract. c. 154. n. 12. vers. decimo, vbi id intelligit non solum quando sententiae iniuriae ex scientia particulari executori priuatum nota sit, sed etiam quando notoriem iniuriam, aut intolerabilem errorum sententia haberet, sed tu dic propt in glossa infra n. 4.

Quod non cognitio, sed executio, &c.] Ex his verbis recte colligitur merum executorum nullam habere cognitionem, ut per Menoch. de arbitr. lib. 1. quest. 38. num. 20. Gratian. reg. 178. num. 2. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 20. sub num. 47. Amat. Roder. in tract. de executi. cap. 1. num. 39. Salgado de proiect. Regia tom. 1. part. 4. cap. 3. numero 11. Sed obstat cap. cum contingat 24. vers. sed si, & vers. si vero, de rescript. vbi ordinarius, cui non cognitio, sed meri facti executio fuerat commissa, ut pater ex princip. text. ibi, *Denuo excommunicationis*, & c. & ibi, *Denuo abfolutam*, potest de rescriptorum validitate, & utrumque delegati potestate cognoscere, itavit ex iis, quæ cognoverit, exequi, vel superfedere debet. Sed respondetur ex mente Zabarella hic opposit. 1. & Butr. num. 13. Imol. & aliorum in d. cap. cum contingat, vbi Nauar. causa 9. nullitatis, text. illum.

vt ex fine constat, non agere de cognitione irridicitionali, nec de illa, per quam dilicitur iniustitia, vel iniustitia mandati, in qua specie procedit text. in praesenti, sed tantum de informatione, & instruptione quadam extra judiciali per solam literarum inspectionem, quæ ex noua prouisione & auctoritate illius text. necessariò exhibenda sunt Ordinario, vt constat *Ex litera* ibi, *Ex ipsarum tenore reprehendens evidenter*, & ibi, *Ex literarum inspectione*, iunctis illis verbis, *Quas tibi auctoritate presentium precipimus exhiberi.*

In glos. *Eisti sciat*, ibi, *Talis executor non debet audiire exceptiones*. Notatur ad hoc quod merus executor non potest exceptions admittere, nec de eis iudicare, ut per Abb. a. n. 3. Card. q. 8. Felin. a. n. 16. b. Cou. pract. s. 16. n. vlt.

In ead. glos. ibi, *Secus si sciat illam nullam, &c.* Notatur ad hoc quod merus executor non tenetur, nec iuste potest sententiam notoriæ iniustum, continentemque nullitatem, vel intolerabilem errorum exequi, & hanc glos. sequitur hic Abb. num. 2. Imola num. 4. vbi dicit ab omnibus approbatam, Felin. in cap. de cetero, col. 1. infra de re iudici. Gracian. reg. 422. n. 8. Azened. Bellug. & Nauar. locis proximè citatis, Roland. consil. 37. num. 13. vers. quinto, Franc. Molin. d. c. 11. num. 36. Salzed. d. cap. 154. num. 12. vers. verum, Menoch. de arbitr. quest. 38. n. 21. S. Thom. 2. 2. quæst. 64. artic. 6. ad 3. vbi dicit quod eo nomine peccabunt Martyrum carnifices quod sententias intolerabilem errorum, & notoriæ iniustitiam continebant exequabantur, probant Abb. n. 5. & Felin. 4. in cap. de cetero, sup. de rescript. hic & illuc Praeceptor Correa, ibi intelligit quando iniustitia notoria est notorieta facti inexcusibili, quæ nullam requirit probationem, aut excusationem admittit. Et vsque adeò verum est non posse executorem huiusmodi sententiam exequi, vti fecerit, possit eidem licite & impunè resisti, perinde ac priuato vim inferenti, probat. prohibitum, & ibi gloss. verbo resisti, C. de iure fisci, lib. 10. Affl. lib. 1. constitut. rubr. 8. n. 56. Duen. reg. 190. ampl. 8. Menoch. remed. 8. recip. n. 9. addit ad Bernard. reg. 382. limit. 1.

In ead. glos. ibi, *Si executor talis esset. Ordinarius, &c.* Notatur ad hoc quod executor mixtus verus index est, ut per Nau. in d. c. cum contingat, sup. de rescriptis, causa 2. nullit. n. 14.

In ead. glos. ibi, *Irem nota quod non semper, &c.* Notatur ad hoc quod executor non semper teneat exequi sententiam, ut per Nau. in d. c. cum contingat, remed. 4. n. 1.

In glos. *Tenetur*. Notatur ad hoc quod index debet iudicare secundum allegata & probata, etiam contra propria conscientiam, ut per Couar. lib. 1. var. c. 1. n. 3. S. Thom. 2. 2. q. 67. art. 2. Bernard. reg. 377. Cujac. lib. 12. obler. 19. Pinel. l. 2. C. de resind. vend. p. 3. c. 3. n. 3. Cach. dec. Pedem. t. n. 39. Coriolan. de cas. resern. p. 1. casu 5. de reo. n. 36. Nau. in c. si quis auem, n. 121. de paenit. dist. 7. Macard. de probat. conc. 848 incip. perennius, Scraps. de priu. iur. priu. 2. à princeps. Fr. Lud. Miranda de ordin. indic. q. 28. art. 3. Leon. Lefsi. de iustitia, lib. 2. c. 29. dub. 10. Limitatur in supremo indice nullum Superiorum cognoscente, quippe qui potest ex sua priuata scientia, dummodo absit scandalum, contra acta & probata iudicare, ut post Bart. & alios in l. 1. C. ut que definit, Dec. conf. 463. n. 26. Roland. consil. 70. n. 23. lib. 1. Auen. resp. 1. n. 11. Cou. & decis. Pedem. n. 44. citatis locis.

§. Cum

De Offic. & potest. Iud. &c. Tit. XXIX. 247

§. Cùm autem.

Delegatus punire debet partem quæ curat impedire ne statuto die procedatur, & quantum ad diem illam causam committet appellatione remora in odium procurantis, nisi partes negotium prorogent. Colligunt DD.^m *princ. text.* citati.

18 Probat hic s. quod quando causa delegato fuit
commissa, vt illam intra certum terminum finiret,
malitiaque alterius partis litigantium impeditus fuit
tunc delegatus punire eum potest, qui eo modo ma-
litiosè d. liquit, committenteque causam alteri debet,
qui illam inter terminum sibi præscriptum finiat, id-
que appellatione postposita, vt per Molinam de inst.
zom. 6. rra. 5. disp. 27. n. 4.

¹⁹ In gloss. *Puniat, ibi, Vel potest ei imponere mulieram.*
De mulcta agit Perez ad rub. tit. 19. gloss. 1. col. 1. vers.
virum omnis, lib 8. Ordin.

S V M M A R I V M.

- Subdelegatus à delegato Pape iurisdictionem habente potest exercere impudentem, &c n.2.
  - Reksiprium secundum prioris reuocatorium quo ad processum factum contra tertios trahit retro.
  - Iudicis malè exequenti violenter resisti potest.
  - Sensentia lata per Ordinarium, qui per errorem indicat ut delegatus, cum non sit, est nulla.
  - Qualitas electa per partem, & iudicem admittenda est.

C A P. Ex literis. XXIX.

- Vbdelegatus à delegato Papæ potest coercere im-
pedientes, nam alioquin demandata iurisdictio
delusoria redderetur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq.
Collect. Zabar, Innoc. Bellam, Ioan. Andr. Anan. Butr.
Anch. Holt. Panorm. Barbar. Felin. Imol. Bald. Viuan. in
ratione primi libri iur. Pont. pag. 385; Alagon. in compend.
iur. Can pag. 140. remissione Casaf. in annot. & referunt
in concord p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. De-
cret. lib. 1. tit. 18. c. 8.
2. Expressam. Et etiam expressissimam, ut per Palat.
in repet. c. per vestras, de don. inter vir. & uxor. notab. 4.
num 10.*

*Ex qua cōrēctionē, &c.] Probat hic text. iuncta glossa in præsenti, verbo si subdelegatus, cōrēctionē im-pedientium iurisdiictionē fieri posse à delegatis inferiorum resoluunt Butt. Bald. Dec. n. 14. & Doctores communiter in cap. *Sup. hoc ist.* vt testatur Menoch-de arbitr. casu 4; s. n. 4. hanc inter delegatum Papæ, & inferiorum notantes differentiam, quod delegatus Papæ omnes impeditentes per vniuersum Christia-nū Orbem abfque vlla territorij restriictione cōrēcere potest, quemadmodum ipse Pontifex cap. *cum la-per mundum* q. 9. 3. quem delegatus repreäsentat. *ca-na-nē hoc ist.* at verò delegatus inferioris solum potest coērcere subditos ipsius delegantis, & intra ipsius territorium, iuxta reg. *I. lib. ff. de iuris omnium iud. c. 2.* in fine, *de confit. lib. 6. docet Abb. in cap. significatiōnē, 5. hoc ist.* & est communis ex DD. ciatitis, pro qua effi-caciter virget text. in c. *pastoralis*, in prime de officio Ordin. iuncto c. *pastoralis*, etiam in princ. hoc ist. & reg. ne-mo p. us 79. lib. 6. Neque obstat fundamentum, quo moti contrarium tenuerunt Dec. in d.c. 1. n. 14. quem post Riminald. sequitur Menoch. d. n. 4. Cabed. d. uers. *curia arg. lib. 1. c. 5. n. 18.* quod scilicet delegati inferio-*

rum non ab illis, sed à lege suam accipiunt potestatem erga obedientes, & per consequens vbique eam possunt exercere, & in omnes ipsius legis subditos, quia verius est hanc potestatem coercendi impeditores dari delegato ab ipso delegante, quia committendo causam videtur concedere omnia, sine quibus expeditri non potest, quod reperitur in potestate coercendi impeditores iuxta regulas praedictas. Deinde licet vera esset praedicta ratio, nihil concluderet, quia eriam certum est Ordinarios à lege suam recipere potestarem, *l more*, *l. & quia, ff. de iuris d. omn. iud.* & tamen non in omnes subditos legis eam possunt exercere, sed solum intra limites sue iurisdictionis, & in suos subditos *d. l. fin. c. cim Episcopus, de officio Ordin. lib. 6.*

*Si vero confitieris,&c.] Notarū ad hoc quod reſcri-
ptum ſecundum prioris reuocatorium quod proce-
dunt factū contra tertios trahit retro, & reddit il-
lud nullum, vt per Innoc. bīc in verbo, reuocatā, ver.
vel dic. Holt. col. ut. n. 6. in verbo, per ſecondas, & n. 7. Io.
Andr. col. pe. n. 9. Pe. r. de Anch. col. 3. n. 2. verf. pratered,
& alios, quos refert & ſequitur Rendinā in prompt.
reco[n]fite[re]ntur i. t. o. n.*

In hoc ad Duen. etit. ibi, *Violenter resisti posset*. No-
tarum ad hoc quid *iudici male exequenti* violenter
resisti potest, ut per Duen. reg. 190 ampl. 8. Marantam
disp. 1. n. 25. Caffland, in *confusione Burgundie*, fol. 76.
numero 24. Perezl. 41. gloss. 1. post princ. tit. 19. lib. 8.
Ordin.

In gloss. *Et inane, sfr.* Notatur ad hoc quodd sententia lata per Ordinarium, qui per errorem indicat ut delegatus, cum non sit, est nulla, ut per Bernard. reg. 668. Cosm. in pragm. sanct. tit. de collat. §. reservationes, verbo, nulla, fol. 192. Cald. Pereira de empt. & vend. c. 3 n. I 3.

Notatur etiam ad hoc quod qualitas electa per partem, & iudicem admittenda est, nec actus sufficiet propter illam qualitatem, quae aderat, & tamen electa non est, ut per D. Barbos in l. 1. ff. de iud. art. 1. n. 2. 10.

- 1 *Iurisdictio delegati re integra morte mandantis ex-pirat.*
  - 2 *Integra vel non integra quando res dicatur, ac per consequens perpetuata iurisdictio ostenditur.*
  - 3 *Delegatio morte delegantis integrum finitur.*
  - 4 *Donatio inter virum, & uxorem morte civili confir-*

C A P. Licet vndique. X X X.

Causa quando delegatur tribus, cum clavis. Quod
duo possint si unus impeditur, quorum unus dele-
git suas vices alteri, & moritur, & tertius legi im-
relicetur ut suscepit eum, qui superest si causa est inte-
gra, non potest iudicari, quia morte subdelegantis
expirat potestas. Si vero causa fuit incepta illo viuen-
te, potest quia representat duos. Colligunt ex Ord.
Abb. antiq. Zabar. Collect. Anch. Bellam. Ioh. Andr.
Barbat. Host. Innoc. Bald. Panorm. Anan. Burr. Imol. Fe-
lin. Henric. VIII in ratione primi libri iuris Ponit pag. 886
Alagona in compendio iuris Can. pag. 140. remissione Ximen.
in concord. p. 1. & 2. refutatur ab Ant. Aug. collect. 3. De-
cret. lib. 1. tit. 18. c. 9.

Si iurisdictio à suo sibi collega delegata vi non ceperit.] Aduerte quod res dicitur non integra, sed cocepta

248 Collectanea Doct. in lib I. Decretal.

qualitercunque cōperit index iurisdictione ut, exercens quaecunque actum iurisdictionale, etiam sine partis citatione, vt tenent citati à Sanch. de matrim. lib.8. disp.28.n.8.vbi n.10. probabilius assentit utroque iure desiderari ac sufficere partis citationem vt res definita esse integrā, ac perpetuatur iurisdictione delegata, & n.13. refoluit sat esse à iudice prolatum citandi decretum, vt res definita esse integrā, quod etiā tenent Ant. Gabr. com. lib.2. de cit. concl.2. D. Barbo. in l. si quis posteaquam, n.40. & seqq. de ind. & idem Sanch. ubi suprā n.18. & 19. tenerem rem integrā esse non desinere, nec perpetuatum esse iurisdictionem si delegatus vices suas alteri committat, aut per solam rescripti præsentationem factam iudici.

³ Morte mandatoris exprimatur.] Notatur ad hoc quod morte delegantis re integrā finitus delegatio, vt per Marant. de ordine iud. p.4. disp.5. n.6.1. Peregr. var. lib.1. ad rub. buina iit. n.41.

⁴ In ead. gloss. ibi. Quia morte naturali confirmatur donationis, & non ciuii. Contta hanc glossam tenent communiter Doctores donationem inter virum & uxorem morte ciuii confirmari, ex quorum numero sunt Greg. l.4. verbo, en la vita, tit.1. p.4. Sanch. de matr. lib.6. d. sp. 17. n.3. Molina de iustit. tr.2. disp.288. vers. donationis causa mortis, Card. Mantic. de tacita, & ambig. conuent. lib.2. tit.7. u.9. Bened. Pinel. select. iuris interpr. lib.2. c.3.

S V M M A R I V M.

- 1 Delegatus quis non creditur nisi delegationem probet.
- 2 Delegato iudici, etiam si vir excelsus atque illustris, afferenti se habere mandatum delegationis non creditur, nisi eo presentato.
- 3 Executor Apost. vel delegatus non potest exercere iurisdictionem literis non presentatis.
- 4 Citatus à delegato non tenetur comparare nisi incerto tenore, & copia commissionis, vel delegationis in citatione.
- 5 Excommunicatione lata à delegato, qui copiam sue delegationis p̄tentis non dedit, est nulla.
- 6 Fidem facere non oportet de ordinaria iurisdictione.

C A P. Cūm in iure. X X X I.

¹ Nemo cogitur exequi quae mandantur à delegato, nisi constet, seu probetur de delegatione Sedis Apost. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Hoff. Joan. Andr. Anch. Panorm. Barb. Bald. Fel. Butt. Iinol. Anan. Innoc. Henric. Viu. in ration. primi libri iur. Pont. pag. 386. Alagona in compend. iur. Can. pag. 131. remissiu. Ximen. in concord. p.1. & 2. & tom. 2. rep. in iure Canonico ad primum Decret. librum. Quintilian. Mandol. in appendice, refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decret. lib.1. tit.18. c.23. &c. est pars Decretalis cūm in iure, sup. de eleſt.

² Probat hic text. quod iudici delegato afferenti se habere mandatum delegationis non creditur, nisi eo presentato, vt per Malcard. de probat. concl. 949. n.18. & concl. 1045. n.7. cum seqq. Aloys. Ricc. in collect. decisionum, p.3. collect. 532. Petèz l.2. gloss. 1. tit.1. lib.8. Ordin. Sanch. de matr. lib.8. disp. 17. n.17. etiam si vir excelsus atque illustris, Tiraq. de nobil. c.9. n.5. Menoch. de arbitr. lib.1. q.76. n.8. & lib.2. casu 112. n.8. & de pref. lib.2. pref. 15. n.4. Dec. conf. 18. n.157. vol. 1. Alexand. Raud. resp. 2. n.135. vol. 1. Bernard. Graenæ. ad pract. Cam. Imper. lib.1. concl. 148. confid. 3. n.9. Hinc etiam dis-

centi esse se Legatum, licet Cardinalis sit, non debetur integra fiducia nisi literas ostendas. Menoch. conf. 100. n.77. cum seqq. & de pref. lib.6 pref. 59. n.4. & 5. Henric. in sum lib. 10. n.2. Sanch. d. disp. 17. n.18. Quamvis Cardinali afferenti se Romani Pontif. Legatum esse, extra Curiam habendam fidem afferat Azor. inf. moral. p.2. lib.4. c.3. q.10. vers. quintum, & lib.5. c.27. q.8.

Vnde sequitur exequutorem Apost. vel Legatum; non posse exercere iurisdictionem literis non presentatis. Flam. de resign. lib.1. q.21. n.16. & 17. in tantum 4 vt citatus ab eo non tenetur comparere nisi in certo tenore, & copia commissionis, vel delegationis in citatione; vt per Marant. de ordine iudiciorum, p.4. disp. 5. n.61. vers. trigeſimo octavo differunt. Mynting. cent. 3. obser. 1. Aloys. Ricc. d. collect. 532. vers. in ferterio, Azin. in praxi Florent. §. 5. c.2. n.3. Dec. tr. crim. lib.4. c.25. n.12. Menoch. conf. 798. n.6. & de pref. lib.2. pref. 15. n.1. Lancel. de attent. c.4. in prefat n.166 cū seqq. p.1. Raud. conf. 13. n.13. vol. 1. Camil. Borel. conf. 68. n.5. D. Barbo. in l. si quis ex aliena, n.9 ff de ind. Mol. de iust. tom. 6. tr. 5. disp. 2. 5. n.1. Aloys. Ricc. in praxi aurea, resol. 414 vbi 1.2 tenet sufficere quod in citatione delegationis inferter tenor delegationis, & non esse necessariā transmissionem originalis, & n.1. id intelligi quoad comparandum, non autem quod respondendum, quia tunc reū compārens coram delegato potest exigere rescriptum originale, & tunc ante exhibitionem literarum citatus nisi venerit non efficitur contumax; vt per Ann. alleg. 147. quēm refert Aloys. Ricc. d. collect. 532. vers. referunt securi. Et excommunicatione lata à delegato, qui copiam sua delegationis p̄tentis non dedit, est nulla, Nau. conf. 9. in antiqu. alias 5. in nouis, de sent. excom. Sayr. in floribus decisi. sub eod. tit. dec. 10. Et citatio delegati in qua non fuit incertum originales rescriptum, non est potens ad declarandum illum, qui in canonice excommunicationis incederit, Ann. alleg. 24. quēm refert Aloys. Ricc. d. collect. 532. in fine. Quid perditæ fuerint literæ commissionis, vide Azeued. l. 1. n. 126. cum seq. tit. 5. lib. 8. nona recop.

Vltimò in hac materia adiudicendum duxi quod 6 quamvis iudici delegato non credatur nisi de commissione eius constet, de ordinaria tamen iurisdictione non oportet fidem facere, Azeued. l. 10. n.9. tit. 5. lib. 3. nona recop.

S V M M A R I V M.

- 1 Iurisdictione prorogari non potest per procuratorem nisi habentem mandatum de re ad rem.
- 2 Rescripta sunt stricti iuris.
- 3 Rescriptum delegatorum ad certas res, non extenditur ad alias, nisi de partium consensu expresso, vel tacito.
- 4 Prorogatio de re ad rem non admittitur in iurisdictione ordinaria.
- 5 Procuratoris dolus non obest domino.
- 6 Procuratoris factum domino in causa in qua habet mandatum nocet.
- 7 Mandatum est stricti iuris.
- 8 Procurator si formam mandati excessit, excusat dominus ab expensis.
- 9 Procurator excedens fines mandati principalis sciente, & non contradicente, gesta per ipsum consentitur à principali ratificata.

Cap.

C A P. Cùm olim Abbas. XXXII.

Dilectus intelligitur constitutus ad illa tantum, quae in literis inveniuntur expressa, & eius iurisdictio non extendit ad alia, & si alia querit, reus non tenetur comparere, nec respondere, nec potest excommunicari propter illa alia. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Anch. Imol. Anan. Barbat. Bald. Felin. Butr. Panor. Hofst. Inoc. Viu. in ratione primi libri iur. Pontif. pag. 387. Alagon. in compend. iur. Can. pag. 141. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decret. lib. 1. tit. 18. c. 11.

Cum in rescriptis nulla de illis mentia haberetur.] Notatur ad hoc quod rescripta sunt stricti iuris, vt dixi supra ad c. Rodulphus. 35. de rescript. n. 3.

Notatur etiam ad hoc quod retributum delegatum ad certas res, non extendit ad alias res, nisi de patenti confessu tacito vel expresso, vt per Peregr. var. lib. 1. ad rub. huius tit. n. 39.

Ne ad ipsos posuerit iurisdictio prorogari.] Notatur ad hoc quod in iurisdictione delegata non admittitur prorogatio de re ad rem, vt per D. Barbosa in l. 1. ff. de iuri. art. 1. n. 222. cum seqq. vbi de intellectu huius textus.

Cum procurator ad illa solummodo, &c.] Notatur etiam ad hoc quod dolus procuratoris non obest domino, vt per Cosm. in pragm. sanct. tit. de elect. c. sicut, si vero, ver/sea vice, fol. 125.

Notatur etiam ad hoc quod factum procuratoris domino in causa in qua habet mandatum nocet, vt per Aloys. Ricc. in collect. decisi. p. 5. collect. 1605. siue confusat in committingdo, siue in omitendo, Rota decision. 79. part. 1. diversorum, etiam quoad conexa, & consequentia mandati, Rota Lucens. decisi. 6. C. 41.

Notatur etiam ad hoc quod mandatum est stricti iuris, vt per Escobar. de ratiocin. cap. 2. n. 36. vers. terio.

Notatur etiam ad hoc quod excusatur dominus ab expensis, si excedat procurator formam mandati, vt per Palat. in rep. rub. de donat. inter vivum & uxorem, §. 66. n. 26.

In gloss. Protinus, in priv. ibi, Quod preuidices domino nisi statim contradicat. Notatur ad hoc quod dominus quando scit & patitur procuratorem exceedere fines mandati, & non contradicat, illa patientia extendit mandatum, & ratificasse dicitur gesta per ipsum, vt per Tiraq. de retratu lig. §. 9. gloss. 1. n. 13. Stracc. de mercat. tit. mandati, n. 18. Pinel. in l. 2. C. de refund. vend. p. 2. c. 1. n. 18. Malcard. de probat. concl. 1004. n. 22. Perez l. 7. gloss. 1. tit. 1. lib. 3. & etiam l. 1. gloss. 7. tit. 3. lib. 3. & l. 1. gloss. 1. vers. quatuor quod modis, tit. 4. eod. lib. 3. Ordin. Mench. q. freq. c. 13. n. 5. Menoch. conf. 120. n. 26. & faciunt que tradit Palat. in d. rep. rub. §. 68. n. 24. & seq.

S V M M A R I V M.

- 1 Sigilla indicum delegatorum violando, acta causa relationis, aperiens non auditur postmodum contra illa.
- 2 Literas alienas aperientes quas poena incurvant, ostenditur.
- 3 Aperiare literas alienas; & legere, quando sit peccatum mort. ostenditur.
- 4 Punientus est quis in quo deliquerit.

Literas relationis unius iudicis aperiens etiam si dirigantur Sum. Pont. non tenetur pena falsi, sed extraordianaria.

C A P. Cùm olim magister. XXXIII.

Sigilla indicum delegatorum violando aperiens peracta causa relationis, non audiatur postmodum contra illa. Colligunt Doctores in princ. text. citati Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Joani. Andr. Anan. Butr. Henric. Imol. Anch. Panorm. Inom. Hofst. Bald. Felin. Viuian. in ratione primi libri iur. Pontif. pag. 388. Alagona in compend. iur. Can. pag. 14. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decret. lib. 1. tit. 18. c. 11.

Cum in rescriptis nulla de illis mentia haberetur.] Notatur ad hoc quod rescripta sunt stricti iuris, vt dixi supra ad c. Rodulphus. 35. de rescript. n. 3.

Notatur etiam ad hoc quod retributum delegatum ad certas res, non extendit ad alias res, nisi de patenti confessu tacito vel expresso, vt per Peregr. var. lib. 1. ad rub. huius tit. n. 39.

Ne ad ipsos posuerit iurisdictio prorogari.] Notatur ad hoc quod in iurisdictione delegata non admittitur prorogatio de re ad rem, vt per D. Barbosa in l. 1. ff. de iuri. art. 1. n. 222. cum seqq. vbi de intellectu huius textus.

Cum procurator ad illa solummodo, &c.] Notatur etiam ad hoc quod dolus procuratoris non obest domino, vt per Cosm. in pragm. sanct. tit. de elect. c. sicut, si vero, ver/sea vice, fol. 125.

Notatur etiam ad hoc quod factum procuratoris domino in causa in qua habet mandatum nocet, vt per Aloys. Ricc. in collect. decisi. p. 5. collect. 1605. siue confusat in committingdo, siue in omitendo, Rota decision. 79. part. 1. diversorum, etiam quoad conexa, & consequentia mandati, Rota Lucens. decisi. 6. C. 41.

Notatur etiam ad hoc quod mandatum est stricti iuris, vt per Escobar. de ratiocin. cap. 2. n. 36. vers. terio.

Notatur etiam ad hoc quod excusatur dominus ab expensis, si excedat procurator formam mandati, vt per Palat. in rep. rub. de donat. inter vivum & uxorem, §. 66. n. 26.

In gloss. Protinus, in priv. ibi, Quod preuidices domino nisi statim contradicat. Notatur ad hoc quod dominus quando scit & patitur procuratorem exceedere fines mandati, & non contradicat, illa patientia extendit mandatum, & ratificasse dicitur gesta per ipsum, vt per Tiraq. de retratu lig. §. 9. gloss. 1. n. 13. Stracc. de mercat. tit. mandati, n. 18. Pinel. in l. 2. C. de refund. vend. p. 2. c. 1. n. 18. Malcard. de probat. concl. 1004. n. 22. Perez l. 7. gloss. 1. tit. 1. lib. 3. & etiam l. 1. gloss. 7. tit. 3. lib. 3. & l. 1. gloss. 1. vers. quatuor quod modis, tit. 4. eod. lib. 3. Ordin. Mench. q. freq. c. 13. n. 5. Menoch. conf. 120. n. 26. & faciunt que tradit Palat. in d. rep. rub. §. 68. n. 24. & seq.

Ver in eo saltem puniatur in quo peccaverat.] Notatur ad hoc quod puniendum est quis in eo in quo deliquerit, vide Perez l. 2. gloss. 1. tit. 6. lib. 8. Ordin. Azeued. l. 4. v. 56. tit. 17. lib. 8. mons recop. Bart. Perez ad extraag. ambirose, de rebus Ecclesiis non alien. verbo, illis exceptis, n. 8.

Nolumus exaudire.] Notatur ad hoc quod aperiens literas relationis unius iudicis, etiam si dirigantur Summa Pontif. non tenetur pena falsi, sed pena extraordinaria, vt per Bertaz. conf. 12. Fatin. d. q. 150. num. 118.

S V M M A R I V M.

- 1 Delegatus subdelegatum collega impediti non tenetur admittere si in rescripto est clavis. Quid si ambo, &c.
- 2 Instrumenti probata traditione censeatur translatum verum mandatum.
- 3 Clavis, quod si ambo interesse non possunt, unus ille lam definiat, si ante non potest interesse non valens subdelegare.
- 4 Parum & nihil equiparantur.
- 5 Procurator admittitur cum cautione de rato si dubite-

250 Collectanea Doct. in lib. I. Decretal.

- tur illum non habere mandatum.
 6 Procurator in dubio presumitur, penes quem reperiuntur acta ipsius cause.
 7 Coniuncta persona pro coniuncta in causis spiritualibus sine mandato non admittitur.
 8 Rescriptum iustitiae imperans ut collega detur Ordinario, litis pendentiam coram Ordinario narrare debet.

delegare alium in loco non suspecto. Et Canonicus in causa concanonicali delegatus recusare poterit.

- 2 Comparare nullus tenetur in loco ubi potentes inimicos habet, vel ad quem non habet tutum accessum.
- 3 Comparare nullus tenetur in loco ubi terribiles inimicos habet, etiam si habeat saluum conductum.
- 4 Canonicus an probet in fauorem sui Capituli.
- 5 Testis repellitur, qui habet consimilem causam.

C A P. Coram dilecto. X X X I V.

Cansa quando delegatur duobus cum claus. *Quod si ambo interesse non possint, una procedat, & unus non potest interesse, sed subdelegat alterum; alter delegatus potest ferre sententiam sine subdelegato, quia claus. Si ambo, non intelligitur per se, vel per alium, sed per se, praesertim, quando secundus delegatus obtinuit literas subcrepitias. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Ioan. Andr. Bellam. Innoc. Anch. Host. Panorm. Imol. Anan. Butr. Bald. Fealin. Barbat. Henric. Viu. in ratione primi libri iur. Pont. pag. 388. Alagon. in compend. iur. Can. pag. 141. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2, refutatur ab Ant. Aug. collect. 3. Decret. lib. 3. tit. 12. de Parochis, & aliis Parochianis, c. 1.*

2 Qui cum instrumentis, &c.] Notatur ad hoc quod probata traditione instrumenti censetur transflavum verum mandatum, de quo vide Matthi. Coler. de processib. exequit. c. 2. p. 2. n. 55. cum seq. Surd. conf. 500. n. 12. vers. tertio loco non obstat, & cors. 540. n. 22. Steph. Grat. discept. forens. c. 90. n. 13. cum seqq.

3 Quod si ambo.] Notatur ad hoc quod quando causa committitur cum clausula, quod si ambo interesse non possint, unus illam definiat, tunc si unus interesse non possit, sed velut subdelegare, non tenetur alter subdelegatum admittere, sed solum procedere potest ad cognitionem & definitionem causae, vt per Molinam de iust. tom. 6. p. 5. disp. 24. n. 3. vers. quando duobus, vbi idem resoluti si tres delegarentur cum praedicta clausula.

4 Raro, vel nunquam.] Notatur ad hoc quod parum, & nihil aequiparantur, vt per Tiraq. de iudic. in rebus exig. vers. 8. Surd. conf. 197. n. 2. & 21. Sebaut. Nau. ad Imit. 32. n. 2. ff. de verb. signif. cum aliis per me citatis Axiom. 17. 5. n. 1.

5 In glof. Absque literis. ibi, *Vel potest dici quod ideo causit de rato, quia mandato dubitatur.*] Notatur ad hoc quod procurator admittitur cum cautione de rato, si dubitet illum non habere mandatum, vt per Mench. usq. reg. c. 16. n. 3.

6 In ead. gloss. ibi, Sed videtur quod iste, &c. Notatur ad hoc quod in dubio procurator presumitur penes quem reperiuntur acta ipsius causae, vt per Hypoll. in præst. & diligenter, n. 94.

7 In ead. gloss. ibi, Sed credo, &c. Notatur ad hoc quod coniuncta persona pro coniuncto in causis spiritualibus sine mandato admittenda non est, vt per Panorm. hic n. 7. Lap. alleg. 70. n. 6. Vaut. de nullis tie. de nullis ex defectu mandati, n. 130. & alios de quibus Duen. reg. 123. limit. 4.

8 In glof. 2. Notatur ad hoc quod rescriptum iustitiae imperans ut collega detur ordinario, litis pendentiam coram eo narrare debet, vt per Menoch. de arbit. causa 102. n. 6.

C A P. Cum R. X X X V.

Locus quando est suspectus parti, delegatus potest delegare alium in loco non suspecto. Et Canonicus in causa concanonicali delegatus recusare poterit.

Propter multas, & grates inimicitias, &c.] Notatur ad hoc quod nullus tenetur comparere in loco, vbi potentes inimicos habet, vel ad quem non habet et tuum accessum, vt per Menoch. remed. 8. recip. n. 124. de arbit. causa 15. n. 13. & conf. 100. n. 183. cum seq. Bonac. com. crim. p. 1. verbo, citatus, fol. 24. Ceual. commun. contra comm. q. 809. n. 20. Matthi. Coler. de processib. exequit. p. 4. c. 1. n. 190. Mascard. de probat. corol. 9. à n. 1 Fel. in præx. crim. q. 11. n. 56. ser. & inter alios. Melch. Phæbos Lufitania decis. tom. 1. Aresto 1. 1. Bernard. Grævæ. ad præt. Cam. Imper. lib. 1. concl. 52. n. 11. Camil. Borrel. in summa omnium decis. tit. 4. de citat. n. 47. & tit. 46. de concumac. n. 18. 3. Galganet. de iure publico, lib. 2. it. 1. 17. n. 46.

Amplia etiam index ipse saluum conductum citato ad locum non tutum illibatè obseruatus esset, adhuc tamen citatus sub fidè hac à indice data comparare non tenetur, vbi in indicij loco priuatum terribiles inimicos haberet, vt per Farin. d. q. 11. n. 56. Bernat d. Grævæ. d. concl. 52. n. 5. & 6.

Excepit Canonicus.] Utrum Canonicus probet in fauore sui Capituli, vide Hector. Emil. verbo, testis Abbas, n. 13. Mascard. concl. 26. m. 6. & 9. Rebuff. de reprob. testis, n. 59. Farin. in præx. crim. q. 60. n. 460. & illud verum est quod Canonicus in causa sui concanonicali non repellitur à testificando in possefforio si haberet interesse in petitorio tantum, Farin. d. q. 60. n. 461. Buratt. decis. 552. n. 8.

In glof. *Cum sint eius socij, ibi, Et testis repellitur si habet consimilem causam.* Vide Mascard. de probat. concl. 395. numero 17. & conclus. 1357. num. 54 Bobadil. in sua politica, lib. 5. c. 2. n. 53. quos refert parens meus in comm. ad Ordinat. Regias Lufitan. lib. 3. tit. 21. n. 19. pag. 210.

In ead. gloss. ibi, *Vnde facilius repellitur index quam testis.* Notatur ad hoc quod index suspectus recusat quando recusat testis, gloss. verbo, familiarem vers. hic tamen adueras, in c. infinito, sup. hoc tit. Card. Tulch. S. concl. 908. n. 11. Farin. fragm. crim. p. 2. lit. I. num. 778.

S V M M A R I V M.

I Locus quando est suspectus parti, delegatus potest

1 Delegato indici si mandatur ut illam absoluat qui dicti se iniuste excommunicatum, ante probationem illum absoluere tenetur. Si autem dicat excommunicatione

De Offic. & potest Iud. &c. Tit. XXIX. 251

- municationem nullam, probationem nullitatis ante pronuntiationem admittere debet.
- 2 Excommunicatio post appellationem iustè latam ipso iure est nulla.
  - 3 Probatum in iudicio non admittitur quod nihil relevat.

5 Delegatio finitur si delegatus in totum subdelegauerit causam ipsam.

C A P. Venerabili. XXXVII.

Honor. III.

R Escripti formam non seruans v. g. qui non restituit Episcopum loco suo antequam inquirat de dilapidatione contra Episcopum, eius processus est nullus. Item qui subdelegavit vice sua, & subdelegatus incipit processum, non potest amplius alteri subdelegare. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Bellam. Zabar. Ioan. Andr. Anan. Anch. Guid. Pap. Hof. Innoc. Butr. Panorm. Imol. Felin. Bald. Barb. Henric. Viu. in ratione primi librii Pontif. pag. 390. Alagon. in compend. iur. Can. pag. 142. remissio Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 4. Decret. lib. 1. tit. 12. c. 3.

Probat hic text excommunicatione obstricto, qua post legitimam appellationem lata dicebatur, absolutionem praestandum non esse priusquam confiterit per legitimas probations an absolutione indigat. Obstat tamen, quia quando dubitatur an excommunicatione, aut etiam valida sit, praestatur absolution ad cauelam de qua agit text. in c. 2. & in c. venerabilius, § sed sit, de sent. excom. lib. 6. Con. in c. alma, p. 1. §. 1. n. 7. Nau. in man. c. 27. n. 277. Vgol. de censur. lib. 1. c. 22. §. 1. à n. 4. Tolet. lib. 1. c. 14. à n. 7. Soar. tom. 5. disp. 7. feit. 8. à n. 12. Sed occurrit Vgolin. cit. loco dicens textum in præsenti agere de eo, qui absolutionem ad cauelam non postulabat, vt necessarium esse deducitur ex d. c. 2. ibi, Petenti absolutione non negatur. Vel secundum quod licet hodie post dictum c. 2. hæc absolution ad cauelam ordinario irre sit concedenda, vel ab Ordinariis, vel delegatis quoties de excommunicatione, vel ipsius validitate dubitatur, olim non ita, sed erat medium quoddam extraordinarium, quod specialibus casibus concedi solebat, vt in c. per tuas de sent. excom. ibi, Quanquam Apóst. Sedes telem etiam confuerit, &c. &c. in suspensione probat c. venerabili, eod. tit. notat Con. d. loco, quamvis addit. glossæ verbo superiori in d. c. 2. contrarium proberet.

- 2 Absolutione indigat.] Notatur ad hoc quod excommunicatione post appellationem iustè latam ipso iure est nulla, vt per Nau. in c. si quando, de rescript. sexta causa nullit. à n. 1. & causa 14. nullit. n. 1.
- 3 In gloss. N. philominu, ibi, Non debet quis admitti ad probandum illud, quod probatum non prodest. Notatur ad hoc quod non admittitur in iudicio probatum quod nihil relevat, 3. 1. 8. tit. 11. lib. 3. Ordinam. ubi gloss. 1. & 1. 4. tit. 6. lib. 4. noua recop. vbi Azeted, cum aliis citatis in libello de principiis viri que iuris, lit. P. n. 49.

S V M M A R I V M.

- 1 Subdelegatus delegati Papa si iurisdictione uti ceperit, à delegato remoueri non potest, & si fecerit contra mandatum, sine excesserit formam rescripti, processus est nullus.
- 2 Monasterij bona superior dissipans ab administratione remouetur.
- 3 Alienari res largè si dicuntur sola possessio transferuntur.
- 4 Consilium, quando ratione subiecta materia sumitur pro consensu, est requirendum.
- 5 Nobilitas differt à dimittit.
- 6 Delegatio finitur, si delegatus ex altera causa obiecta pronuntiaverit se iudicem incompetentem.
- 7 Delegatus non potest renocare sententiam interlocutoriam.
- 8 Sententiam interlocutoriam quilibet index ordinarius renocare potest.
- 9 Transacto tempore, intra quod causa debuit terminari per arbitrium, non erit locus prorogationi compromissi iam extincti.
- 10 Pœna apposta in contractu nullo est nulla, & iniuriosa.
- 11 Pœna in quacunque dispositione apposta sequitur naturam principalis dispositionis.
- 12 Contractu annulato annullantur etiam omnes clausule contenta in eo.
- 13 Decretum irritans non ampliat dispositionem principalem, sed tanquam accessorium illius naturam sequitur.

Cap. 2

CAP. Significantibus, XXXVIII.

Greg. IX.

Iudices, qui prouuntiant se non habere iurisdictionem ex relictis in tali causa, non possunt inde iurisdictionem reassumere, etiam partibus assentientibus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Anch. Butr. Barbat. Innoc. Host. Bald. Felin. Panorm. Henric. Viuiian. in ratione primi libri iur. Pontif. pag. 290. Alagon. in compend. iuris Can. pag. 143. remissione Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2.

2 Iuliane vidua memiens [se pauperem.] Notatur ad hoc quod paupertas callide affectata non prodest, nec aliquid priuilegium dat, vt per Azened. ad l. 1. n. 44. tit. 1. lib. 4. noue recip. quem refert parens meus in remiss. ad Ordin. Reg. Lusit. lib. 1. tit. 5. §. n. 20.

3 Notatur etiam ad hoc quod vidua diues non est annumeranda inter miserabiles personas, nec habet priuilegium trahendi ad Curiam, vt per Marantam dis. 9. n. 195. Kirchou. tom. 1. com. opin. lib. 3. tit. 12. n. 1. pag. 399. Cornel. Benincas. de priuile. paupert. q. 4. n. 12. Tiraq. in l. s. unquam, verbo, facultatum, n. 1. prope fin. C. de renocando donat. Macard. de probat. concil. 1064. n. 3. Card. Tusch. lit. V. concil. 203. in princ. attestantes text. in c. ex parte, infra. de foro compet. probantem Reginam Anglie gaudere priuilegio miserabilium perfornatum, procedere ex eo, quia Rex & Regina possunt esse pauperes respectu suae conditionis. Quicquid contrarium, imò viduam etiam dimitem inter miserabiles personas annumerandam esse, ac gaudere priuilegio, l. vnic. C. quando Imper. inter pupilos, & vid. teneant Con. practic. 6. n. 2. Thesaur. Pedem. decis. 17. n. 3. Viuiian. decis. 459. n. 12. & decis. 521. d. n. 7. Vincent. de Franch. decis. 100. n. 19. Menoch. de arbitr. cas. 66. n. 4. Alex. Trétacinq. var. resol. lib. 2. sit. de cit. resol. 2. n. 6. D. Barbol. in l. 1. p. 1. n. 50 ff. solus mar. Camil. Borrel. in sum. omn. decis. sit. 57. à n. 9. Bernard. Muscat. in sua praxi ante Civil. gloss. competens. n. 53. Cattil. quotid. lib. 3. c. 25. n. 25. Steph. Gratian. discept. forens. c. 182. n. 3. Modern. de iuris d. p. 2. c. 21. n. 6. & in votis nouissimorum decis. voto 209. n. 5.

4 Qua nobilitas est. Notatur ad hoc quod in literis ad lites debet fieri mentio nobilitatis, vt per Tiraq. de nobilit. c. 17. n. 61.

5 Et diues. Ergo differt nobilitas à diuitiis, vt per Tiraq. de nobilit. c. 3. n. 13. cum seqq.

6 Interrogando prouiniam, &c. Notatur ad hoc quod delegatio finitur si delegatus ex altera causa obiecta prouuntianter se indicem incompetentem, itavt amplius non possit reassumere causam, Peregr. var. lib. 1. super rub. huius tit. n. 35.

7 Notatur etiam ad hoc quod delegatus non potest renocare sententiam interlocutoriam, vt per Marant. de ordine iudiciorum, p. 4. dis. 5. n. 49. Roman. sing. 129. Franch. in e. cum cessante, col. 4. in fine, cum duab. seqg. vers. secundo limita, de appell. referit plures Salgado de protect. Regia tom. 1. p. 3. c. 18. n. 40. vbi rationem reddit quod cum talis delegatus interlocutoria emissa super aliquo articulo per quem finitur eius officium definit esse index, & finiatur eius iurisdiction, veluti si se incompetentem declaravit, aut non esse procedendum ad ulteriora, vel quia absoluist partem ab observatione iudicij, tunc non poterit reassumere, nec amplius poterit sententiam renocare, vbi n. 48. hoc intelligit suo motu proprio, at vero quando pars

per appellationem à tali interlocutoria interiecit, etiam contradicunt, tunc potest reassumendi iurisdictionem renocare sententiam, regulariter tamen quilibet indicem Ordinarium suam sententiam interlocutoriam renocare posse tenet Carolos. in praxi ind. verbo, Index, n. 66. & 67. Aloys. Ricc. in collect. dec. p. 5. collect. 1474. limit. 4. Cald. Pereita. g. forens. lib. 1. q. 9. per totam Salgado d. c. 18. n. 42. non solum semel, sed millies, Steph. Grat. discept. forens. c. 14. n. 11. & 6. 1. 5. à n. 16.

Demum fuit à paribus, &c.] Notatur ad hoc quod transacto tempore intra quod causa debuit terminari per arbitrium, non erit locus prorogationi compromissi iam extincti, vt per D. Barbos. in l. 1. att. 1. n. 73. ff. de indic.

In gloss. Per formam ibi, Et ideo cum principale non teneat, nec pena super hoc adielta. Notatur ad hoc quod pena apposita in contrafactu nullo est etiam nulla, & inutilis, in idem est gloss. Verbo pena, in c. 2. de precar. vt per Tiraq. de constituto, p. 3. limit. 7. n. 18. Perez l. 1. gloss. 3. pag. 112. in fine, tit. 2. lib. 5. Ordin. Valasc. conf. 8. n. 3. 4. & 5. Et pena in quacunque dispositione apposita sequitur naturam principialis dispositionis, vt ea non valeat, nec pena quoque promissio, vt Tiraq. ad l. 1. si unquam, C. de renocand. donat. in fin. n. 3. Cou. c. quamvis paclam, de paclis, lib. 6. p. 2. §. 4. n. 4. Burg. de Pace conf. 10. n. 22. Et annullato contrafactu annullantur etiam omnes clausulae contenta in eo, vt per Flam. de resig. lib. 1. 2. q. fin. n. 28. Valasc. conf. 8. n. 3. Nec decretum irritans ampliat dispositionem principalem, sed tanquam accessoriuum illius naturam sequitur, Tiraq. d. limit. 7. n. 15. Gonzal. id reg. 8. Cancel. gloss. fin. n. 55.

S V M M A R I V M.

1 Arbitrii electi ad causam recusationis assignant partibus terminum ad probandum causam suspitionis; & index recusatus compellit arbitrios ad causam finiendam.

2 Arbitrii sunt assumendi qui indicent recusationem iudicis.

3 Delegatis index recusatus potest compellere litigantes ad eligendos arbitrios coram quibus causa recusationis probetur, & decidatur.

4 Arbitrorum iurisdictione est extraordinaria à lege.

5 Arbitrii electi procedunt in causa recusationis, & assignant terminum partibus ad eam probandam.

C A P. Suspicionis. XXXIX.

Suspicionis iustam causam quando reus assignat, Seliguntur arbitrii, qui, & non index, assignante tempus ad cognoscendum de hac suspicione, sed index potest arbitrios cogere, vt sollicitent. Colligunt ex Ord. Abb. antiqu. Zabar. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Innoc. Imol. Anan. Bald. Barbat. Henric. Panormit. Hostiens. Butr. Anchiar. Felin. Viuiian. in ratione primi libri iuris Pontificij, pag. 391. Alagon. in compend. iur. Canov. pag. 143. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Sed arbitrii portio, coram quibus, &c.] Notatur ad hoc quod arbitrii sunt assumendi, qui indicent recusationem iudicis, vt per Tiraq. in l. si unquam, C. de renocando donat. verbo, suscepit liberos, n. 247. Et huiusmodi arbitrii praeficerere possunt partibus terminum, intra quem probare coram ipsis debeant causam, aut causas recusationis iudicii propositas vere esse, aut falsas; si aduersarius fallas esse probare velit,

De Offic. & potest. Iud. Tit. XXIX. 253

velit, possunt, item citare, & compellere testes, ut ad testimonium accedant, eoque punire si delinquent, ita Molina *d. iustit. tral. 5. disp. 23. n. 10.* Soar. de Pace in *practica*, tom. 2. p. 2. c. 6. n. 10.

³ *Ab ipso quoque indice, &c.]* Notatur ad hoc quod delegatus index recusatus potest compellere litigantes ad eligendos arbitrios, coram quibus causa recusationis probetur, & decidatur, & si fuerint discordes, quod tertium sibi aduocent, ut per Soar. de Pace d. c. 6. n. 11. Molina d. disp. 23. n. 12. & n. 14. tenet quod cap. legitima, de appell. lib. 6 non derogat textui in praesenti.

⁴ In gloss. *Ad quos omnia*, ibi, *Iurisdictio istorum quasi ordinaria est.* Notatur ad hoc quod iurisdictio horum arbitratorum est extraordinaria a lege introducta ad particularia aliqua cognoscenda, ac definienda circa causas aliquas tam in quibus proceditur iurisdictio delegata, quam iurisdictio ordinaria, ut per Molina d. disp. 23. n. 11.

⁵ In gloss. *Trimitum.* Notatur ad hoc quod arbitri electi procedunt in causa recusationis, & assignant terminum partibus ad eam probandam, quem terminum index recusatus assignare non potest, ut per Soar. de Pace d. c. 6. n. 21. vbi n. 22. asserit text. in praesenti non esse correctum per d. c. legitima, vbi probari videtur terminum ad probandam causam recusationis assignandum esse partibus ab ipso indice recusato, & non ab arbitris electis; quia text. ille loquitur solummodo de termino assignando ipsis arbitris ad decendam causam recusationis, hic vero text. loquitur de termino assignando partibus ad probandam causam recusationis.

S V M M A R I V M.

- ¹ *Iurisdictio delegata ad personas non expressas in rescripto etiam de ipsarum consensu prorogari non potest.*
- ² *Delegati excommunicare possunt eos, in quos delegatum habem iurisdictionem.*
- ³ *Delegatus extendere non potest suam iurisdictionem ad personas in rescripto sue delegationis, saltem per generalem clausulam, minime contentas.*
- ⁴ *Iurisdictio delegata prorogationem non admittit.*
- ⁵ *Rescriptum est restringendum.*
- ⁶ *Rescripta delegationis sunt fralli iuris.*
- ⁷ *Prorogatio quod modis fieri debeat, remissiuē.*
- ⁸ *Prorogatio iurisdictionis non conferetur diversa iurisdictio, sed potius eadem cum extensione.*
- ⁹ *Prorogantes partes videntur resipisci ad qualitatem iudicis, cuius prorogauerunt iurisdictionem.*

C A P. P. & G. X L.

¹ *Iurisdictio delegata non extenditur ad illas personas, de quibus in rescripto non fit mentio. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Butt. Barbat. Bald. Panor. Felin. Hofst. Anch. Innoc. Mantua. Henric. Alex. de Nevo, Viu. in ration. primi libri iur. Pont. pag. 392. Alagona in *compend. iur. Can.* pag. 143. remissiuē Ximen. in *concord.* p. 1. & 2. Multa circa intellectum huius text. tradit. Ant. Fuertes *lett. Canon. lib. 2. c. 6.**

Excommunicationis, &c.] Notatur ad hoc quod delegari excommunicare possunt eos, in quos delegatum habent iurisdictionem, ut per Lud. Mirandam in *manuali Prelatorum*, tom. 2. q. 3. 5. art. 8. concl. 1. in fine. Nauia man. c. 27. n. 5. proprie finem.

Tom. I.

Cum huic modi delegata iurisdictio, &c.] Notatur ad hoc quod delegatus extendere non potest suam iurisdictionem ad personas in rescripto sua delegationis saltem per generalem clausulam minime contentas, etiam si illas consentiant, ut per Nauar. in c. cum conting. 7. causa nullit, in princ. de rescript. Menoch. conf. 340. n. 54. Mench. freq. c. 14. n. 16. Morla in *emporio iuris*, p. 1. tit. 2. q. 2. 1. n. 2. Molina de *iustit. tom. 6. tr. 5. disp. 25. n. 2.* Peregr. var. lib. 1. ad rubr. *knus iii. n. 38.* & ad rubr. tit. de officio judicis ordinarij, n. 32. Erasm. & Cochier. de *iuris. Ordin. in exemplis*, p. 2. q. 11. n. 2.

Notatur etiam ad hoc quod iurisdictio delegata prorogationem non admittit, ut per D. Barbol. in l. 1. art. 1. n. 204 ff. de indic.

Notatur etiam ad hoc quod rescriptum est restringendum, ut per Perez l. 6. gloss. 1. vers. quare 20 tit. 12. lib. 3. Ordinam. rescripta enim delegatoria sunt stri. & tū iuris, Franc. Bcc. coll. 21. n. 14. & 33. Marc. Anton. var. resol. lib. 1. resol. 8. n. 4. & resol. 9. n. 1.

In gloss. *Prorogatio*, fin. in princ. Quot modis fieri possit prorogatio, vide Perez in l. 1. pag. 529. col. 1. post med. & col. 2. vers. quare quod modis, tit. 4. lib. 3. Ordinam.

In ead. glossib., In o. viderur quod eadem sit. Notatur ad hoc quod prorogatio iurisdictionis non censetur diversa iurisdictio, sed potius eadem cum extensione, Perez d. l. 1. gloss. 1. pag. 529. col. 2. in med. D. Barbol. d. l. 1. art. 5. n. 12.

In ead. gloss. ibi, Item prorogatur iurisdictio, &c. Notatur ad hoc quod partes prorogantes videntur resipisci ad qualitates iudicis, cuim prorogauerunt iurisdictionem, ut per D. Barbol. d. l. 1. art. 5. n. 12.

S V M M A R I V M.

- ¹ *Delegatus index ut quis possit esse debet habere vigimum sua etatis annum compleatum, de consensu vero partium excedere decimum octauum, & n. 2.*
- ⁴ *Inquisitor contra hereticam prauitatem quam etatem habere debeat, remissiuē.*
- ⁵ *Lex, vel statutum vbi requirit quod actus fiat ab aliquo scienter, debet libellari de scientia, & probari.*
- ⁶ *Index dari non potest ab alio, quam a Principe minor 18. annorum, etiam si partes consentiant.*
- ⁷ *Arbitri non potest esse minor annis viginti, alias sententia ab eo est nulla.*

C A P. Cūm vigesimum. XLI.

¹ *Elegatus debet dari maior 20. annis, sed de consensi partium potest dari maior decem & octo annis, minor non potest dari nisi a Principe. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Anan. Innoc. Barbat. Imol. Bald. Butr. Panorm. Guid. Pap. Hofst. Fel. Viu. in ration. primi libri iur. Pontif. pag. 391. Alagona in *compend. iur. Can.* pag. 44. remissiuē Cafal. in annot & Ximen. in concord. p. 1. &*

Hanc eandem conlus. ex hoc text. defumunt Ari-
les ad *capita Praetorum*, in proœm. verbo, qualquier, n. 7.
fol. 14. Menoch. de arbitr. casu 427. n. 1. Cald. Pe-
reira in l. si curatorem, C. de integrum restit. min. verbo,
hunc contractum, n. 44. Molin. de *iustitia*, tom. 6. tral. 5.
disp. 25. n. 3. D. Barbol. in l. *cum Praetor*, §. fin. de iud.
n. 7. 1. vbi n. 7. agit de intellectu l. quidam consuleban
57. ff. de re ind.

Peregeris.] Ergo non sufficit vigesimus annus incep-
tus, vide Girond. de *privilegiis*, & *exemptio-*
num explicat u. 1241. & seqq.

Y

Dari

254 Collectanea Doct. in lib I. Decretal.

4 Dux posuisti in knuswodi estate delegatus.] Limita in Inquisitore contra hereticam prauitatem, ut in Clem. 2. de heret. Simanch. de infit. cathol. tit. 34. n. 12. & 13. quem refert Azeued. l. 2. n. fin. tit. 9. lib. 3. noua recepil. pag. 329.

5 Scienter.] Notatur ad hoc quod vbi lex vel statutum requirit quod actus fiat ab aliquo scienter, debet libellari de scientia, & probari, ut per Corlet. in sing. sententia 1. incipit vbi lex, in lit. S. 327.

6 In gloss. Etatem, fin. ibi, minor verbo, &c. Notatur ad hoc quod minor 13. maior autem 14. annorum ab alio quam a Principe index dati non potest, etiam si partes consentiant, & in hoc contra glos. in d.l. cum Praetor, §. non autem, & in d.l. quidam confubant, hanc communiter esse approbatam dicunt Capra reg. 31. n. 13. Bellam. tom. 1. coman. opin. lib. 3. tit. 1. n. 5. pag. 362. Azeued. ad 1. 7. tit. 9. lib. 3. noua recepil.

7 In ead. glos. ibi, Arbitrium vero, &c. Notatur ad hoc quod arbitri non potest esse minor anni viginti, alias sententia per eum lata est nulla, Blanc. de compromis. p. 35. q. 2. n. 22. Baptif. de arbitr. tral. q. 9. Viu. d. tom. 1. com. opin. lib. 3. tit. 26. n. 120.

S V M M A R I V M .

- 1 Delegatorum, vel arbitrorum plurium simpliciter datum porefas expirat per mortem unius.
- 2 Delegatorum uno decedente delegatio extinguitur quoad alios.
- 3 Si unus ex pluribus arbitris, vel indicibus impediatur, alii non possunt procedere.
- 4 Vita & fama equiparantur.

C A P . Vno delegatorum. X L I I .

1 D Elegati plures quando dantur, vel arbitri simpliciter sine claus. Quod si unus, &c. mortuus uno expirat in aliis auctoritas. Colligunt ex Ord. Abb. antiqu. Zabar. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Barbat. Bald. Buttr. Panorm. Host. Felin. Guid. Papae, Innoc. Viu. in ration. primi libri iuris Pont. pag. 393. Alagon. in compend. iur. Canon. pag. 144. remissione Ximen. in concord. p. 1.

2 Collige ex text. delegatorum uno decedente delegationem extingui quoad alios, Menoch. consil. 340. n. 1. cum seqq. Perez l. 1. glos. 1. pag. 491. vol. 1. ante med. tit. 2. lib. 3. Ordin. Molina de iustit. tom. 6. tract. 1. disp. 24. n. 1. vers. quia ergo, vbi resolut quod si multi ad aliquid delegentur absque alia declaratione, & unus eorum est vita difcedat antequam sententia feratur, tota delegatio eo ipso expirat, neque iurisdictio ad causam prosequendam & ad sententiam ferendam in ceteris indicibus residet, sed tunc ad delegantem est revertendum. Intellige hunc text. cum facta est delegatio nominatis personis, focus si dignitati, iuxta text. in e. quoniam Abbas, sup. hoc tit. Quid si fiat delegatio aliquis causa duabus dignitatibus, ut simul causam cognoscant, & forte vtrique dignitas ab una eademque persona sustinetur, an possit nihilominus is, qui ambas dignitates sustinet, causam huiusmodi cognoscere, questio ad praesentem materiam multum curiosa, quam negatice refolum Alex. in l. de die §. si fidei usurp. in fin. ff. qui satid cogatur, Bertachin. in suo reperte. verbo delegato n. 1. Massob. in praxi habendi concursum ad Parochiales Ecclesias vacantes regnis s. dub. 10. n. 1. secundum Roman. impress.

Notatur etiam hic text. ad hoc quod si iudices plures dati sint simpliciter, tunc uno suspecto om-

nes suspecti reduntur, & sic non solum recusatus impeditur procedere, sed etiam alii coniulices, quia uno deficiente omnium cessat iurisdictio, cuius exercitium non censetur in solidum datum, ut per Farin. fragm. crimin. p. 2. lit. I. n. 772.

Vel arbitrium.] Notatur ad hoc quod si unus ex pluribus arbitris vel indicibus impeditur, alii non possunt procedere, ut per Colm. in pragm. sanct. tit. de collat. §. statut. verbo, spiculat, fol. 251.

In gloss. Delegatorum, ibi, Idem esset si alter efficiatur infamis. Ergo vita, & fama equiparantur, ut per Perez l. 1. glos. 1. pag. 223. col. 1. ad med. tit. 9. lib. 8. Ordin. & ibi l. 2. glos. 3. pag. 196. col. 1. ante med. & l. 1. glos. 2. pag. 223. col. 2. in fine, tit. 16. eod. lib. 8.

S V M M A R I V M .

- 1 Delegatus Papa subdelegare potest, licet datus sit ex officio, vel de partium consensu, vel cum claus. praelectionis, videlicet, Quod si non omnes, tu cum alio exequaris.
- 2 Papa in delegando videtur voluisse prouidere negotiorum litigiosis, & personis.
- 3 Subdelegatio cessat per industria personae electam.
- 4 Industria persona electa ad impedientiam subdelegationem in dubio non censetur.
- 5 Industria persona electa presumitur, quando commis- sa effet granis, & explicata ardua causa.
- 6 Factum ubi committitur, quod per unum, & non per alterum explicari potest, censetur electa industria persona.
- 7 Industria persona electa censetur, quando eligitur persona, aut datur a Papa per Signaturam suam, vel de eius mandato super exequendas aliquibus.
- 8 Commisso facta, quando effet his verbis, per te, vel per vos expediti mandamus, censetur electa industria persona.
- 9 Industria persona electa censetur, quando in rescripto commissione dictum effet, facti, vel confusi tua prudenter, & dexteritate mandamus.
- 10 Vel si dicatur, personaliter exequaris.
- 11 Vel si dicatur, discretioni tuae mandamus.
- 12 Vel si dicatur, super quibus negotiis expediendis conscientiam tuam oneramus.
- 13 Vel si dicatur, tu tu cognoscas.
- 14 Delegare non potest alteri is, cui committitur execu- tio audi ministerij.
- 15 Declarantur, & conciliantur text. in presenti, & in e. finali, de officio Ordinarij.

C A P . Quoniam. X L I I I .

& fin.

D Elegatus Papa subdelegare potest, licet datus sit ex officio, vel de partium consensu, vel cum claus. praelectionis, videlicet, Quod si non omnes, tu cum alio exequaris, &c. Colligunt ex Ord. Abb. antiqu. Zabar. Innoc. Bellam. Ioan. Andr. Anan. Butr. Anch. Host. Panorm. Barbat. Felin. Guid. Papae, Imol. Bald. Henric. Viu. in ration. primi libri iur. Pon- tif. pag. 394. Alagon. in compend. iur. Canon. pag. 144. remissione Calaf. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Intendit prouidere negotiis, & non personis. 1.] Notatur ad hoc quod Papa in delegando videtur voluisse prouidere negotiorum litigiosis, & non personis, ut per Peregrin. var. lib. ad rubr. bminus tit. n. 8.

§. 15

De Offic.& potest.Iud.&c.Tit.XXIX. 255

§. Is autem.

3 Probat hic §. quod per industriam personæ electam subdelegatio cessat, ut per Capic. decis. 15. n. 5. & 6. Soar. in thesauro receptarum sent. lit. D. n. 39. Magon. Lucensi decis. 9. n. 4. Franc. Monald. conf. 143. n. 12. Menoch. de presumpt. lib. 2. praf. 21. n. 2. & praf. 54. num. 8. Sbroz. de officio Vicarii, lib. 2. q. 34. n. 3. Vincent. Honde. conf. 5. n. 7. 9. vol. 1. Perez l. 2. gloss. ante finem per text. ibi tit. 12. lib. 2. Ordin. & l. 10. gloss. 1. tit. 16. eod. lib. 2. Peregrin. var. lib. 1. ad rnb. bnuis tit. n. 7. Mar. Anton. var. resol. lib. 1. resol. 89. n. 1. vers. quando, Surd. conf. 4. 35. n. 16. Bellon. de mandata iuris ditt. c. 8. q. 24. num. 46. & 47. Gonzales lib. vno. var. cap. 20. num. 28. Anton. de Fuerces in repet. cap. super 27. §. porrò n. 60. hoc tit. Mastrill. de magistrat. lib. 1. cap. 29. ex n. 19. latè & eleganter Rot. in Regien. pensionis 5. Martij 16. 31. coram R. P. D. Dunozetto iun. vbi quod potest subdelegari nudum factum, seu ministerium, per doctrinam Baldi in l. nulli n. 4. C. de Episcop. & cler. & Butrij in presenti u. 29 in fine. Et quod non habeat locum reg. qui per alium, &c. vbi electa est industria personæ, tradit. Innoc. in praesenti, in verbo commissum n. 2. in fine, vbi distinguunt quod aut aliquis potest anterioritate propria aliquid facere, & tunc non est vis si faciat per se, vel per alium, sed vbi anterioritate sua non potest facere, sed alterius, & tunc procedit hie text. videlicet quod quando commissum est nudum ministerium, non potest alteri subdelegari, Butr. hic n. 24. Abb. n. 3. Rot. deci. 1. de offic. deleg. in nouis, & in d. Regien. pensionis. Intellige etiam si delegatus à Principe summa potestatis, quia ab eius persona recedi non potest, Rota in una Pensione concordia 10. Iun. 1603. coram Illustrissimo Pamphil. apud Farin. decis. 462. n. 3. p. 2. recent. & relatam per Cochier. in comment. ad reg. 47. Cancel. n. 7.

4 In dubio non censetur electa industria personæ ad impediendam subdelegationem, ut per Peregrin. vbi proximè n. 8. Et quando est electa industria personæ, non debet alius dari, nec ille interesset, aut se intromittere potest, Surd. dist. conf. 4. 33. n. 16.

Casus in quibus presumitur electa industria personæ.

5 Primò electa presumitur industria personæ quando commissa est granis, & explicata ardua causa, ut per Abb. hic n. 6. Felin. n. 4. Bald. conf. 123. n. 5. & 6. vers. tertium est magnitudo negotij, lib. 5. Aym. conf. 303. n. 3. Capic. decis. 1. 51. n. 6. Menoch. de arbitrio. cau. 68. n. 5. & lib. 2. de presumpt. praf. 21. n. 4. & conf. 6. 9. n. 58. Mar. Anton. d. cau. 57. vers. tertio, Aloys. Ricc. in decisionibus Curia Archiep. Neapol. p. 1. deci. 88. n. 6. Rota in d. Regien. pensionis. Quamvis ex sola gratuitate causa non videri electam industriam personæ, nisi aliunde de hoc constet, teneat D. meus Barbola in l. cum Prator. §. 1. n. 462. cum seqq. ff. de iudic. prior enim opinio vera est, cùm sequita est Rota apud Farin. decis. 234. d. n. 1. part. 1. recent. vbi censuit industriam personæ electam censeri quando committitur negotium grane, per illa verba, fideli, & diligentia sue tanta momenti committimus negotium, &c.

6 Secundò, vbi factum committitur, quod per unum, & non per alterum explicari potest, ut per Menoch. conf. 17. n. 7.

7 Teridò, quando eligitur, aut datur persona à Papa per Signatram suam, vel de eius mandato factam super execuendis aliquibus, & ideo statuitur in reg. 47. al. a. 48. Cancellaria, quod literæ expediantur cum

Tom. I;

expressione, quod idem index execuptionem faciat per ipsum, ita Alphons. Hisp. n. 2. & Ioan. à Cochier. n. 7. super d. reg. 48. Cancellaria.

Quartò, quando commissio facta esset his verbis, 8 per te, vel per eos expediti mandamus. Petr. Foleri. ad Marant. de ordine iudic. p. 4. dist. 5. n. 27. vers. & idem fore si dicatur, Anton. Marc. de Camb. inter decisores Canalecani, ad finem decisi 46. num 384. & seqq. part 1. Aloys. Ricc. d. deci. 88. num. 5. Quod minus dubitationis habet si adiecta dictione, ipsum, dicatur per te ipsum expediti, &c. Abb. hic num. 1. & 6. Felin. n. 3. Marant. de ordine iudic. p. 4. tit. an sit iudicium ordinarium, n. 27. Menoch. d. lib. 2. praf. 21. n. 9. Aloys. Ricc. d. deci. 88. n. 1. Marc. Anton. var. resol. 1. resolut. vlt. casu 57. vers. primo, nam verba illa, per te ipsum, dicuntur per personalissima, Surd. conf. 5. 3. n. 7. & deci. 2. 10. um. 18.

Quintò, quando in rescripto commissionis dictum 9 esset, fieti, vel, confis. tua prudentia, & dexteritate mandamus, &c. Honde. conf. 55. n. 77. vol. 1. Mascard. de probat concl. 94. n. 3. & 4. Alex. Raud. resp. 26. n. 181. p. 1. Aloys. Ricc. d. deci. 88. n. 1.

Sexto, quando dictum esset, personaliter exequaris, 10 Menoch. d. q. 21. n. 1. & 14. Mascard. d. conclus. 594. n. 4. Gonza. ad reg. 8. Cancel. gloss. 43. n. 23.

Septimò, quando dictum esset, discretioni tua man- 11 damus, &c. Mascard. d. conclus. 594. n. 3. Mar. Antonin. var. resolut. lib. 1. resol. 89. n. 2. vers. tum demum, D. Marta. de claus. p. 1. claus. 199. n. 3.

Octauò, si in rescripto haberetur, super quibus ne- 12 gotiis expediendi corusciantem tuam oneramus. Abb. hic num. 7. Felin. n. 2. Ialon. in l. à indice, n. 11. vers. quinque limita, C. de indic. Vant de nullit. in tit. ex defectu in- 13 strictionis deleg. n. 2. 1. Marant. de ordine iudic. p. 4. dist. 2. sub n. 27. vers. & idem est si in commissione fuerit di- elatum, Menoch. d. q. 21. man. 12. & de arbitrio. lib. 1. g. 68. num. 12. Aloys. Ricc. d. deci. 88. n. 4. Mar. Anton. d. ca- su 57. vers. secundo ponderando, & d. resol. 89. n. 2. Franc. Leo in thesauro fori Ecclesiast. p. 2. cap. 17. m. 16. Sanch. de matr. lib. 8. disp. 27. n. 43. D. Marta d. p. 1. claus. 25. n. num. 1. Ego ipse in meis remiss. de dictior. claus. 1. 3. n. 4. quicquid aliud velint, Nau. vers. 2. sub hoc tit. Fr. Ent- man. quaff. Regular. tom. 1. c. 119. art. fin. vers. ultima di- co, Aloys. Ricc. in collect. decisi p. 4. collect. 1. 284. Marc. Anton. Genuen. in praxi Archiep. Neapol. c. 69. n. 5. in noniff. edit.

Nondò, si geminatio verborum adeficit, veluti, in ra- 13 cognoscas, Cott. in memorab. verbo geminatio il. secundo, Menoch. d. lib. 2. praf. 21. n. 11. & 12.

§. Cæterum:

Probat hic §. quoddis, cui committitur executio- 14 nudi ministerij, alteri delegare non potest, ut per Aloys. Ricc. in collect. decisi p. 4. collect. 1. 284. Marc. Anton. Genuen. in praxi Archiep. Neapol. c. 69. n. 6. in nouiss. edit.

Licet bac de cetero aliis demandare.] Procedit in 15 eo, qui ex delegatione, & commissione habet potestatam absoluendi, at verò text. ix. c. fin. infi. de offe. Ordin. loquitur de eo, qui habet illam ex officio & priuilegio sue dignitatis; ita hos textus conciliant. Nau. conf. 15. in fin. de sentent. ex com. in antiqu. alias 1. de pri- uilegi. in nouis, Sanch. de matr. lib. 2. disp. 40. n. 13. num. seqq. præcipue n. 17. D. Barbola. in l. cum Prator. §. 1. n. 530. ff. de iudic.

Dispensare.] Intellige quando nudum ministerium

dispensandi, vel nudum factum est commissum sine

causa cognitione, Rota deci. 8. incip. Episcopus confi-

tuit, ad fin. in vlt. tit. de offic. Vicarii, Sbroz. de offic. Vi-

carii

X 2 carri

276 Collectanea Doct. in lib. I. Decretal.

carri, lib. 2. q. 34. n. 4. At vero quando Episcopo committitur dispensatio requirens causæ cognitionem, vel habens eam illi annexam, poterit alij dispensationes demandare, quia propter causæ cognitionem annexam Episcopus centetur non nudus minister, nec alias confat quod sit electa industria personæ, & ideo non prohibetur per alium defertur; Rot. a. decis. 8. Sbroz. d. q. 34. n. 3. &c.

17 *Quia non sibi iurisdictione, &c.* In terminis huius text. dubitari non abs re poterit, an sub executores gratiarum, & literarum Apost. qui ab executore Romano ad executionem in partibus faciendam frequenter subdelegantur per clausulam illam, seu *exeterium*, qui ad finem executoriam adiici solent, nudi tantum & meri facti sint executores, vel iurisdictionem obtineant aliquam? In qua quest. Nau. in cap. *cum contingat, de scriptis secunda causa nulli*, distinguit inter subexecutores quoad ea, quæ sunt iurisdictionis, & in quibus illi partes indicis assumere debent, de quibus in priori parte illius claus. *exeterium*, vbi de Abbatibus, & aliis in dignitate constitutis si mentio, & inter subexecutores quoad ea, quæ sunt meri facti, in quibus partes iudicis non licet assumere, de quibus in posteriori parte illius clausula, vbi de simplicibus Clericis in minoribus constitutis, & etiam de notariis agitur. Sed haec distinctio non satis facit in proposito, siquidem id est quod queritur, an huiusmodi subexecutores ad eos, qui iurisdictionis sunt, subdelegantur, & indicis partes assumere possint; deinde quia cum in his terminis vna & eadem sit commissio, ab uno & eodem Romano executore ad unum & eundem effectum emanata, non occurrit ratio, aut conjectura aliqua suadens illam debere diuidi, & diverso iure censeri, itavt prior pars ad iurisdictionem, posterior ad merum factum referatur, iuxta l. emm. quod de *vij cap. cap. cum in sua 30. vers. & non debet, de decim.* id quod fecus est in speciebus relatis a Nauarro, in quibus materia subiecta, ratio, aut mens disponitientis diuersitatē arguit: insuper iuxta sententiam Nau. & distinctionem supradictam esset in potestate & voluntate illius pro quo gratia exequenda emanavit, vel indicem, vel merum facti executorem assumere, quo magis alium grauaret, quod videtur absurdum. Vnde probabilitus est, nisi aliud ex ipsa clausula, vel aliunde expressè, aut tacite colligatur, huiusmodi subexecutores ad meri tantum facti, & ministerij nudi executores deputari, tum quia illis in totum conueniunt ea, quæ de mero facti executore notantur; tum etiam quia iuxta verba & mentem illius clausula subexecutores tantummodo deputantur ad ea, quia Romanus executor in remotis agens per se ipsum exequi non potest, cuiusmodi sunt ea, quæ in mero facto, & nudo ministerio consistunt. Deinde subexecutores exequuntur per censuras fulminatas ab executore Romano, quas illi in partibus denuntiant, id, quod meri facti est, iuxta hunc text. secundum verò intellectum c. noui. 43. ibi, non edidit, sed publicavit, &c. de appellat. Accedit, quia si executor aliquando indicis partes assumere posset, nūquam præsternit ab inferiore) delegaret generaliter & incertus ad arbitrium & electionem impenetrans, pro quo gratia emanavit, contra reg. *ad bac, de scriptis.* id quod fecus est in mero facti executore, qui cum non iudicet, nec aliquid ex suo arbitrio faciat, ad certum qui ab alio præfinitum exequatur tanquam illius instrumentum, neminem grauat, d. c. noui, & præterea quicunque generaliter deputari potest, quicquid aliter opinentur Staphil. de literis gratie, tit. de formis mandatorum, vers. vii. n. 6. Gom. de mandatis de prenudendo, v. 36.

In gloss. *Commissionem*, ibi, *coercitionem tamen videtur habere, &c.* Quicquid velit gloss. & distinguat Vincent. hic, cuius distinctionem sequitur Sicul. num. 14. & satis æquum dicunt Zabarell. Abb. & alij in praesenti, verius videtur merum facti executorem, cui nudum ministerium exequendum committitur, non posse coercere eos, qui resistunt, aut sunt impedimento executioni, sed recurrentum esse ad legitimū superiorē, iuxta iuris regulas, observant Ioan. Andr. Cardin. Abb. & DD. communiter in *presenti*, & in *cap. ex literis*, *suprà hoc iii. vbi Abb. numero 4.* idem Abb. in *cap. de cetero n. 3, de re publica.* Et suadetur, quia iuxta hunc text. huiusmodi merus executor nullam omnino habet iurisdictionem, cui isthac coercendi potestas adhaerere debat, iuxta l. *ultimo, in fine, ff. de officio eius, & d. cap. ex literis*, ibi, *Cum huiusmodi*; qui text. in *versic. ex qua*, quem hac glossa expendere videtur, non obstat, quia secundum predictos non agit de mero facti executore, sed de executore iuris, cui iurisdictione in causa executionis demandatur, vt patet ex litera ibi, *iurisdictionem*, & ibi *quam*, (scilicet iurisdictionem) ponuntur, &c. iunctis verbis sequentibus, ibi, *ex qua* (scilicet iurisdictione) *coercitionem*, &c. & in *versic. cum huiusmodi*; & de hoc executore intelligenda est *glossa*. ibi, *quam* Abb. & alij tanquam huius similem de mero facti executore intelligunt. Sic similiter non de facti, sed de iure executore mero intelligitur text. *in c. significasti 7. in fine, vbi glossa pen. sup. hoc tit. secundum omnes, ibi, & Bellami. n. 29. Alexand. in c. sicut 2. q. 1. vbi contra gloss. hic, cum supra citatis defendit communem, nisi ex ipla commissionis forma aliud colligatur.*

De Officio Legati.

T I T. X X X.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super rubr. scribentes.
- 2 Legatorum de officio & potestate agentes citantur.
- 3 Legatus non habet successorem.
- 4 Legationis officium antiquissimo usu Ecclesia est comprobatum.
- 5 Legati triplici sunt differentia, alius est *natus*, alius *missus* dicitur, alius *Legatus de Latere* appellatur.
- 6 Legati omnes in suis prouinciis non delegatam, sed ordinariam iurisdictionem exercent.
- 7 Legationis officium in legatis de Latere non quidem maius quam in aliis, sed tantummodo plenum existit, sicut fuit in sua natura in qua permanet.
- 8 Declaratur text. in cap. literas, de suppl. neglig. Pralat.

VPER hanc rubr. scripserunt Bellam. Joan. Andr. Imola, Anania, Panorm. Bntr. Zabarel. Barbat. Bald. Dec. Guid. Papæ, Alex. de Neuo, Didac. Sahag. Guillelm. Durand. in breviario iuris Canon. fol. 33. Ioan. de Londris in breviario sanctorum Canonum, fol. 165. Petr. de Ravenna in compendio iuris Canon. Martin. Mesnatt. in epitome Decret. fol. 34. Dan. Venator. in analysis method. iuris Pontif. pag. 98. Goffred. & Host. in summa huius tit. Alex. Caflan. & Anast. German. in parasitilis ad quinque libros Decre-
tabilium